

ALİŐMAYACAĐIZ!

‘Namus’ Adına İŞlenen Cinayetler
2003 Raporu
KA-MER

**WE WILL NOT GET
USED TO!**

Killings in the Name of ‘Honour’
2003 Report
KA-MER

KA-MER Kadın Merkezi/KA-MER Woman Center
Aliemiri 3. Sk. ES-ŞAL Apt. No:3 Yenişehir/Diyarbakır
Telefon/Phone: 0 412 228 10 53
Fax: 0 412 224 23 19

Alışmayacağız!
'Namus' Adına İşlenen Cinayetler
2003 Raporu
KA-MER

We will not get used to!
Killings in the Name of 'Honour'
2003 Report
KA-MER

Hazırlayan/Prepared By: KA-MER
Çeviri/Translation: Ebru Kılıç
© KA-MER, 2004

İlk Basım/First Edition: 2004

Grafik Tasarım/Graphics Design: Gün Tasarım (0412 223 21 00)
Kapak Tasarım/Cover Design: Mehmet Çelik
Baskı Öncesi Hazırlık: Metis Yayıncılık Ltd.
Baskı ve cilt: Yaylacık Matbaacılık Ltd.

ISBN: 975-342-464-7

Namus adına işlenen cinayetler projesi
ve bu raporun yayın giderleri İsveç İstanbul Konsolosluğu
ve Açık Toplum Enstitüsü tarafından desteklenmiştir.

---

*The project about the killings in the name of honour
and the publishing process of the report of that project
was financially supported by İstanbul Consulate of
Svveden and Open Society Institute.*

CONTENTS

Prologue.....	8
How This Report Was Written?	10
Summary.....	111
A Short Description of the Project.....	116
2003 Activity Report.....	121
Applications in the Implementation Stage of Project	132
Review.....	159
Declarations and Speeches.....	173

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	9
Bu Rapor Nasıl Yazıldı?	11
Özet	15
Projenin Kısa Tanıtımı.....	20
2003 Yılı Faaliyet Raporu.....	25
Projenin Uygulama Aşamasında Alınan Başvurular.....	35
Değerlendirme	61
Duyurular ve Konuşmalar	74

PROLOGUE

Killings in the name of honour were there all the time. They were ordinary news of our daily lives.

Most of us did not even wonder the story behind any of those killings. Because every one of us is the artefact of the violence culture. We lived as we are taught to memorise, as we are got accustomed to. We were accustomed to see and hear only those that we are asked to.

The most important thing that we had done by that project was to question the things that we got used to.

We began to wonder what, why and how we are got accustomed to.

And we saw that to change our language and behaviors which are shaped since the day we were born by all the elements of the whole system in collaboration, is the most critical thing that we had to do in order to get a cultural transformation.

Extrajudicial killings, murders in which perpetrators are unknown, torture and all other kinds of violence were sooner or later raised into the agenda, the perpetrators were punished though not before the law but with the curses in the consciences.

But societies became indifferent to the 'killings in which women are victims' and watched them from aside, though those kind of killings had a continuity throughout the history.

This report contains all the works within the framework of "Prevention of The Honour Killings and Creation of Social Sensitivity Project" those are realised by KA-MER in 2003.

We wanted to reveal, the causes of "killings in the name of honour", in which circumstances and how they took place, the consequences of those killings and would-be Solutions by examining this problem from all dimensions and share the knowledge gained.

We hope this sharing will promote similar projects, create social sensitivity in relation with those killings which are also extrajudicial killings, bring various deficiencies in attention and produce permanent Solutions in cooperation.

Most importantly, we want to play even a modest role in the process of founding the culture of non-violence.

**Nebahat AKKOÇ
KA-MER**

ÖNSÖZ

Namus adına işlenen cinayetler hep vardı. Günlük hayatımız içinde sıradan birer haber olarak yer almaktaydılar.

Pek çoğumuz her bir cinayetin altında yatan hikâyeyi merak bile etmedik. Çünkü, her birimiz şiddet kültürünün ürünleriydik. Ezberletildiği gibi, alıştırıldığı gibi yaşadık. Sadece bizden isteneni görüp duymaya alışmıştık.

Bu proje ile yaptığımız en önemli şey alıştıklarımızı sorgulamak oldu.

Neye, niçin ve nasıl alıştırdığımızı merak etmeye başladık.

Ve gördük ki, kültürel bir dönüşüm sağlamak için yapmamız gereken en önemli şey doğduğumuz günden itibaren sistemin elbirliğiyle şekillendirdiği dil ve davranışlarımızı değiştirmektir.

Dünyanın dört bir köşesindeki savaşlarda yaşanan yargısız infazlar, faili meçhul cinayetler, işkence ve benzeri her türlü şiddet, eninde sonunda gündeme getirilmiş, suçlular yasalar önünde olmasa da vicdanlarda lanetlenerek cezalandırmıştır.

Oysa “kadın cinayetleri”, tarih boyunca devam ediyor olmasına rağmen, toplumlar tarafından kanıksanmış, bir kenardan izlenmiştir.

Bu rapor, 2003 yılı boyunca KA-MER tarafından yürütülen “Namus Adına İşlenen Cinayetleri Önleme ve Toplumsal Duyarlılık Yaratma” projesi kapsamında yapılmış tüm çalışmaları içermektedir.

Namus adına işlenen cinayetlerin sebeplerine, meydana geliş şekillerine, sonuçlarına ve çözüm yollarına tüm boyutlarıyla eğilmek, bunlara dair elde edilen bilgileri paylaşmak istedik.

Bizler bu paylaşımın, benzer çalışmaları teşvik etmesini, her biri birer yargısız infaz olan bu cinayetlerle ilgili toplumsal duyarlılık yaratmasını, çeşitli aksaklıklara dikkat çekmesini ve elbirliği ile kalıcı çözümler üretilebilmesini umuyoruz.

En önemlisi şiddetsizlik kültürünün oluşması sürecinde küçük de olsa bir rol almak istiyoruz.

Nebahat AKKOÇ
KA-MER

HOW THIS REPORT WAS WRITTEN?

The project of killings in the name of honour was prepared as a project of KAMER. First it transformed into a project of Diyarbakir and then Turkey. By late 2003 it became a project, that is gaining attention from all over the world.

To answer the demands of the people who are interested in the project more easily, we follow an order in the writing of the report.

- *In this first chapter, we found it appropriate to give the general profile of the women who apply us and the permanent solution proposals we developed.*
- *In the second chapter we introduced our project with the thought of being helpful to the ones that might develop similar projects.*
- *Our activities are told in the third chapter. To show that the essential thinking behind the killings was 'preserving the secondary status of women', we decided to write the stories of applicants in detail. In doing that we also tried not to give the personal details of our applicants due to the circumstances in which they live.*
- *Our considerations and detailed proposals concerning the Solutions that could be brought to the problem are contained in the fourth chapter.*
- *The last chapter contains the speeches that took place in the meetings on the subject throughout the year and two obituaries. We thought that it would be easy to follow one year process from those pieces.*

BU RAPOR NASIL YAZILDI?

Namus adına işlenen cinayetler projesi, bir KA-MER projesi olarak hazırlanmıştı. Önce Diyarbakır projesi, daha sonra Türkiye projesine dönüştü. 2003 yılının sonuna doğru da tüm dünyanın ilgisini çeken bir proje haline geldi.

Proje ile ilgili çalışmalara ilgi duyup, bu çalışma raporunu isteyenleri tespit edip, taleplere kolay cevap verebilmek için raporun yazılımında bir sıralama oluşturduk.

- İlk kısma başvurularımızın genel profilini ve kendimizce geliştirdiğimiz kalıcı çözüm önerileri koymayı uygun bulduk.
- Benzer çalışmalar yapmak isteyenler için, ikinci kısımda projenin tanımını yaptık.
- Üçüncü kısımda yürüttüğümüz faaliyetleri anlattık. Cinayetlere sebep olan temel anlayışın “kadının ikincil konumunu muhafaza etmek” olduğunu anlatabilmek için her başvurucunun yaşadıkları ile ilgili ayrıntılar yazmaya karar verdik. Bunu yaparken, yaşadıklarına bakılarak, başvurularımızın deşifre olmamasını da sağlamaya çalıştık.
- Dördüncü kısımda değerlendirmelerimiz ve ayrıntılı çözüm önerilerimiz yer aldı.
- Son kısma ise yıl boyunca konu ile ilgili toplantılarda yaptığımız konuşmaları ve iki ölüm ilanını koyduk. Bu yazılar takip edildiğinde bir yıl boyunca kat edilen süreci anlatabilmemizin kolaylaşacağını düşündük.

ALIŞMAYACAĞIZ!

'Namus' Adına İŞlenen Cinayetler

2003 Raporu

KA-MER

1. KISIM

ÖZET

Bu Cinayetlerin Muhtemel Oranı Nedir?

Bu proje bir yıl içinde üç kurban adayına ulaşılabileceği öngörülerek yazılmıştı. Oysa bir yıl içinde 23 başvuru oldu. Bu raporun yazıldığı 2004 yılı Mart ayına kadar altı başvuru daha yapıldı.

Projeyi ulaşabildiğimiz yerlerde duyurduk. Bu yerler kadın danışma merkezlerimizin olduğu iller ve bazı çalışmalar yaptığımız ilçeler ile sınırlıdır.

Yüzlerce kasaba ve köyde hiçbir çalışma yapılmamış olup, oralarda yaşanan cinayetlerden kimsenin haberi olmamaktadır.

Çünkü;

- Kent içinden ya da kente yakın yerlerden aldığımız başvurulardan edindiğimiz bilgiler, pek çok kadının hiçbir resmi kaydı olmadığını göstermeye yetmektedir. Bu oranın köylere gidildikçe yükseleceği kesindir. Doğduğu kanıtlanmamış bir kadının ölümünün, kimseyi ilgilendirmeyeceğini kestirmek güç değildir. Hele de bu cinayetlerin toplumsal baskı sonucunda işlendiğini göz önüne alırsak, kadının yaşadığı çevrenin öldürülmesi durumunda söz birliği ederek susması çok doğal görünmektedir.

- Kadriye Demirel'in cenaze töreninin yapıldığı 17.11.2003 tarihinde biri Diyarbakır-Elazığ karayolu üzerinde, Maden İlçesi yakınlarındaki güvenlik noktasına yakın bir yerde, diğeri Urfa'nın Siverek ilçesinde iki kimliksiz kadın cesedi bulunması varsayımlarımızı doğrulayan önemli bir bilgidir.

Bir Namus Cinayetinde Hayatını Kaybetmesi Muhtemel Kadınlar Kimlerdir?

- Kadın sorunu erkek egemen kültürün sonucu olarak yaşanan evrensel bir sorundur. Her kadının yaşadığı şiddet kendince çok önemlidir ve kadın çalışması yapan sivil toplum örgütleri tarafından da aynı ölçüde önemslenmelidir.

Ancak; her şiddet türünün hangi koşullarda ve kimlere yaşatıldığını da ayrıntılı olarak tespit etmemizin sorunun çözümü konusunda önemli bir katkı sağlayacağını hele de söz konusu şiddet türü ölüm ile sonuçlanıyorsa daha fazla özen göstermemiz gerektiğini düşünmekteyiz. Bu projeye başvuran kadınların ayrıntılı profilini 4. kısımda bulabilirsiniz.

Elde ettiğimiz veriler hangi tür şiddetin hangi olanaklara sahip kadınlar tarafından yaşandığı ile ilgili bir izlenim edinmemizi sağlamaktadır. Bu izlenimlerimizi paylaşmamızın sorunun çözümüne katkıda bulunacağını düşünmekteyiz.

23 başvurucumuzdan hayatını kaybeden Şemse Allak okumaz yazmaz, Kadriye Demirel ise yıllardır kentte yaşıyor olmalarına rağmen ilkokul mezunuydu.

Başvurucularımızdan 6'sı hiç okula gitmemiş ve Türkçe bilmeyen kadınlardı, 4'ü okuma yazmayı okul dışında öğrenmişlerdi, 81 ilkokul mezunu, 2'si ilköğretim mezunu ve sadece 3'ü lise mezunu kadınlardı.

Lise mezunu olan 3 başvurucumuzun problemlerini en kolay halledilebilen kadınlar olduğunu söyleyebiliriz. Ne yapabilecekleri konusunda karar verme süreçleri hızlı gelişti, ailelerinden bağımsız bir hayat kurabilmelerinin daha mümkün olduğu açıkça gözlenmekteydi.

Hem bu projede aldığımız başvurular hem de 1997 yılından beri KA-MER Acil Yardım Hattı'na yapılan başvurular eğitim ve iletişim kurabilme düzeyinin, yaşanan şiddetin türünü etkileyebildiğini tespit ettik.

Eğitimsiz ve dilden kaynaklanan iletişimsizlik yaşayan kadınların, maruz kaldığı şiddetin daha yüksek oranda fiziksel şiddet şeklinde meydana geldiğini söyleyebiliriz. Söz ettiğimiz fiziksel şiddet bazen ölüm, bazen de organ kaybı ya da ağır yaralanma ile sonuçlanmaktadır.

Bu tespit, kadına yönelik şiddet ile kadının eğitim ve sosyo-ekonomik durumu ile doğrudan ilişkilendirmemiz gibi bir sonuç doğurmamakta ise de, şiddetin türü ile ilgili bir sonuca varmak mümkün görünmektedir.

Namus Adına İşlenen Cinayetlerin Sebepleri Nelerdir?

Aldığımız 23 başvurucu ile ilgili hikâyeler Cinayetlerin İşlenme sebebi ile ilgili açık bir fikir vermektedir.

Elde ettiğimiz bilgiler;

Kültür ve geleneklerin; kadın erkek eşitliğini engellemek, kadınların ikincil statüsünü muhafaza etmek için belirlemiş olduğu bir takım ölçüler olduğunu ve bu ölçüleri zorlayan, aşan ya da aştığı zannedilen kadınların cezalandırıldığını göstermektedir.

Söz konusu bu ölçüler kültür ve geleneklerin çeşitliliği kadar farklı olabilmektedir.

Esas olan; kadının itaat etmesini sağlamaktır.

Her namus cinayetinin arkasında bir bekaret sorunu, ailenin onayı olmadan yaşanmış “yasak ilişki” tabir edilen bir cinsel ilişki aramak, sorunun gerçek sebepleriyle örtüşmemektedir. Bu sebepler nadiren söz konusu olabilmektedir.

Kısa Zamanda Yapabileceklerimiz Neler?

Şu anda, namus adına işlenecek bir cinayete kurban gitme ihtimali olan pek çok kadın olduğunu tahmin etmek zor değildir. Bu nedenle şu anda olabilecekleri düşünerek hemen yapılabilecekleri aşağıdaki gibi sıraladık.

- En ücra köşelere bile ulaşmak ve kısa vadede konu ile ilgili duyarlılıklar yaratmak mümkündür. Öğretmen, muhtar ve köy imamları ile toplantılar yapılarak, namus adına işlenecek cinayetlerin önlenmesi için gerekli duyarlılığa sahip olmaları, bir duyum aldıkları zaman en yakın karakola iş birliği yaparak, hem kadını hem de kadını öldürmekle görevlendirilecek kişiyi kurtarmaları mümkündür. Bunun için ilgili resmi kurumların her ilde yapacakları birkaç toplantı başlangıç için yeterli olacaktır.
- Diyanet İşleri Başkanlığı'nın konu ile ilgili açıklamaları ve kendisine bağlı din adamları ile yapacağı toplantılar etkili olacaktır.
- Aldığımız başvurulardan görüleceği gibi hem muhtemel kurbanlar hem de yakınları başvurabilecekleri bir kurum, kuruluş ya da kişi aramaktadırlar. Bu nedenle sivil toplum kuruluşlarının açacağı kadın danışma merkezlerinin teşvik edilmesi, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerinde görevli Sosyal Hizmet Mensuplarının görevlendirilmesi kısa vadede gerçekleştirilebilecek etkili bir yöntem olacaktır.
- Kadınların, öldürülme ihtimali olduğu vakit, başvurabilecekleri yerlerin adres ve telefonları radyo, TV, gazete ve görev alacak kişiler tarafından yapılması sağlanmalıdır.
- Cinayetlerin işlenmesindeki en büyük etken "namusunun kirlendiği" varsayılan aile üzerindeki toplumsal baskıdır. Bu baskının ortadan kalkmasını sağlayacak açıklamalar yapılmalıdır. Hükümetten, parti başkanlarından, din adamlarından, sivil toplum kuruluşlarından, belediye başkanlarından gelecek her türlü açıklamanın etkili olacağı öngörülmektedir.

- Herhangi bir şekilde destek almak için başvurmayı başarmış kurban adayının; güvenliğinin ve tüm ihtiyaçlarının en kısa zaman içinde giderilmesi, en hızlı ve güvenli bir şekilde sığınabileceği bir yere ulaşması sağlanmalıdır.
- Sığınmadan kastedilen, kadının kendini güvende ve üretken hissedeceği geleceğini planlayabileceği bir ortamda, gerekli destekleri alarak geçici bir süre yaşamasını sağlamaktır.

Bütün bu sıraladıklarımız, istendiği takdirde altı ay, en fazla bir yıl içinde alınabilecek tedbirlerdir.

Uzun Vadede Neler Yapılabilir?

Esas olan bir kültürel dönüşüm sağlayabilmektir. Bunun için toplumun kadınların ikincil konumunu anlatan, onları aşağılayan söz ve davranışlarını gözden geçirerek değiştirmesi gerekmektedir.

Uzun vadede yapılabilecekler ile ilgili önerilerimiz ise raporun 48 ile 50. sayfaları arasında yer almaktadır.

2. Kısım

“NAMUS ADINA İŞLENEN CİNAYETLERİ ÖNLEME VE BU KONUDA TOPLUMSAL DUYARLILIK YARATMA” PROJESİ YILLIK ÇALIŞMA VE DEĞERLENDİRME RAPORU 2003-Ocak/Aralık

A-PROJENİN KISA TANITIMI

1-Sorunun Tanımı

Bu proje esas olarak, bir yandan “Namus Cinayetleri” olarak nitelendirilen yargısız infazları engellemek, diğer yandan toplumdaki “namus” anlayışının ne olduğu ve namus adına işlenen cinayetlerin hangi sebep ve yöntemler ile, hangi süreler içinde, kimler tarafından işlendiğine dair bilgiler edinmek ve toplumsal duyarlılık kazandırmak amacıyla yürütülmüştür.

Bu nedenle, aşağıdaki genel çerçeveye içinde yer alan tanımlamayı yapabilmek, ancak projenin birinci yılının sonunda mümkün olabilmektedir.

Edindiğimiz deneyimlere dayanarak “namus” kavramını şöyle tanımlıyoruz;

“Evrensel boyutta hüküm sürmekte olan erkek egemen düşünce sisteminin, kadının ikincil konumunu muhafaza edebilmek, kadın erkek eşitliğini engelleyebilmek için koymuş olduğu ölçülerdir. Bu ölçüler, kültür ve geleneklerin özelliklerine bağlı olarak değişken olabilmektedir.”

Örneğin, aynı mahallede, aynı binanın farklı dairelerinde oturan kadınlar için konulmuş ölçüler bile farklı olabilmektedir. Birinde kadının dışarı çıkması yasaklanmış iken diğerinde serbest bırakılabilmektedir; Birinde kız çocuklarının eğitimden yararlanması yasak iken diğerinde eğitim desteklenebilmektedir.

Ama her durumda kadının ikincil konumunu muhafaza etmek için konulmuş farklı ölçüler vardır ve bu ölçülerin her biri “namus” sayılmaktadır.

Kadının bu ölçülerden herhangi birine uymaması, uymayacağını ifade etmesi ya da uymadığının zannedilmesi “namussuzluk” olarak kabul edilmekte ve kadın cezalandırılmaktadır.

Sonuç olarak, esas problem, kadının kendisi için konulmuş olan ölçülere itaat etmemesidir.

Ölçüler farklı olsa da “namus” adına işlenen cinayetlerdeki mantık aynıdır.

Kadının ölçüleri zorlayan herhangi bir davranışı, ailenin adını lekelemekte, aile de toplum tarafından acımasızca yargılanıp dışlanmaktadır.

“Namus”unu lekeleyen kadın öldürüldüğü zaman, ailenin eski saygınlığına kavuşma şansı olmaktadır.

2-Bu Projeye Neden İhtiyaç Duyuldu?

Ailede şiddet yaşayan kadınların, başvuru yaparak destek aldıkları KA-MER’in Acil Yardım Hattı Servisi’ni 1997 yılından bu yana 2 bin civarında kadın aradı. Hattı arayanlar arasında 70 kadın, başvurduk-

ları sırada devam eden ölüm tehdidi altındaydı. Her birine kendi istekleri doğrultusunda çeşitli destekler verildi. Telefon başvurusu yapan kadınlardan birinin “namus” adına işlenen bir cinayete kurban gittiğini gazete haberlerinden öğrendik.

KA-MER’i çok etkileyen bu olayın ardından, Acil Yardım Hattı Servisi’ne başvurdukları sırada halen ölüm tehlikesi yaşayan kadınlar ile farklı teknikler ve metotlarla çalışılması gerektiğini düşündük.

Çünkü;

- Bu kadınlardan her biri “namus” adına işlenecek bir cinayetin kurban adayları olabilirdi,
- Potansiyel kurbanların infaz süresine kadar 3-5 ay gibi bir zamanları oluyordu,

Bu yüzden;

- Bu zaman içinde müdahale etme şansı yakalayabilirdik,
- Konu ile ilgili ayrıntılı bilgiler edinebilirdik,
- Bu arada kurduğumuz ilişkilerle toplumsal duyarlılık yaratarak muhtemel kurbanın yaşamını kurtarabilirdik.

Böylece kültür ve geleneklerimizin en acımasız uygulamalarından biri olan “namus” adına işlenen cinayetlere karşı doğrudan ve ayrıntılı bir mücadele başlatmış olacaktık.

Projemizi yukarıdaki mantık çerçevesinde planlayarak 01.01.2003 tarihinde uygulamaya başladık.

3-Projenin Amacı Neydi?

Projenin amacı, kültür ve geleneklerimizin kadının yaşam hakkını tehdit eden uygulamalarına karşı mücadele etmek ve bu tür olaylara müdahaleler sırasında konu ile ilgili bilgi edinmek, ayrıca çeşitli kişi, kurum ve kuruluşları harekete geçirerek konu ile ilgili toplumsal duyarlılık yaratmaktır.

4-Projenin Hedefleri

- Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin çeşitli illerinden seçilmiş bir proje ekibi oluşturmak,
- Bir yıl içinde, olması muhtemel üç olaya müdahale ederek, Potansiyel kurbanın yaşamını güvence altına alırken, kurulacak İlişkilerden hareket ederek konu ile ilgili toplumsal duyarlılık yaratmak,
- Aynı zamanda cinayetlerin sebep ve yöntemleri ile ilgili bilgiler edinmek,
- Bir yıl süresince yapılacak çalışmalarda elde edilen deneyimler ile “namus” adına işlenecek cinayetlere karşı mücadelede bir model oluşturmaya çalışmak,

5-Metodoloji

Bu proje “namus” adına işlenen cinayetler konusunda planlanan ilk proje olduğu için belli bir metot ile başlamak yerine, proje ekibi ile birlikte her olayı kendi özellikleri içinde değerlendirerek ona özgü bir metot belirlemeyi planladık.

Her başvurunun, olayın yaşandığı yerin özelliklerine bağlı olarak şekillenen kadına yönelik normlarının, toplumsal, ekonomik, siyasal özelliklerinin farklı ilişkiler kurmayı gerektireceğini öngördük.

Çünkü esas olanın şunlar olduğunu düşündük:

- Kadının yaşamını güvence altına almak.
- İsteddiği yerde, eğer istiyorsa ilişkili olduğu ortam içinde yaşamaya devam etmesini sağlamak.

Yani bir pilot proje olarak planlanmış olan bu çalışmanın her aşaması değerlendirmeye alındı ve her aşamada ihtiyaç göre yeni metotlar belirlenmeye çalışıldı.

6-Çalışma Alanı

Çalışma alanı olarak Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerindeki şu kentler seçildi: Diyarbakır, şanlıurfa, Batman, Mardin, Siirt, Muş, Van, Adıyaman, Malatya, Bitlis, Hakkâri ve Bingöl.

7-Hedef Kitlemiz

- “Namus” cinayetine kurban edilme tehlikesi yaşayan evli ya da bekar kadınlar,
- Söz konusu kurban adaylarının aileleri, çevreleri,
- Aileler üzerinde etkili kişiler,
- Kurum ve kuruluşlar.

3.Kısım

B-2003 YILI FAALİYET RAPORU

1-Bölgedeki Proje Ekibi Nasıl Oluştu?

Birlikte çalışılması hedeflenen 12 ilden 6'sına ulaşılmış ve her ilden bir kişinin proje ekibi içinde yer alması sağlanmıştır.

Diyarbakır, Şanlıurfa, Batman, Bingöl, Hakkâri ve Mardin illerinden oluşan proje ekibinin rolü, ölüm tehdidi altındaki kadınlara ulaşmak ve kadınların KA-MER'e yönlendirilmesini sağlamak olarak tespit edilmiştir.

Söz konusu ekibe katılacak kadınların seçiminde şu noktalara özen gösterilmiştir:

- KA-MER'in "Kadının İnsan Hakları Bilinç Yükseltme Grup Çalışmalarına" katılmış olması,
- Kadın bakış açısından bakabilmesi ve kadından yana davranabilmesi,
- Çalışmanın risklerinin farkında olması ve bu riskleri gönüllü olarak göze alabilmesi.

Proje ekibi ile periyodik toplantı yapılmıştır. Bu toplantılardan üç tanesi, projenin tanıtımı ve çalışma yöntemlerinin belirlenmesi için

yapılmış olup, ayrıca proje ekibi ile belli aralıklarla üç ayrı değerlendirme toplantısı da düzenlenmiştir.

Proje ekibinin, çeşitli sivil ve resmi kuruluşların da dahil olduğu genel toplantılara katılımı sağlanmıştır.

Proje çalışanlarının aylık psikolojik destek almaları sağlanmıştır.

2-Projenin Tanıtımı ve “Namus” Adına İşlenen Cinayetler Konusunda Duyarlılık Yaratma Çalışmaları

2-a) Proje ekibince, “Namus Adına İşlenen Cinayetleri Önleme Projesini” tanıtmak, konu ile ilgili duyarlılık yaratmak ve işbirliği geliştirmek amacıyla, hem projeye başlarken hem de her başvuru için gerektikçe şu temaslarda bulunuldu:

- Diyarbakır Valiliği’nin desteği alındı.
- Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Beyin Cerrahi ve Psikiyatri Servisi ile İşbirliği yapıldı.
- Diyarbakır Ticaret Odası’ndan ilaç desteği sağlandı.
- Nüfus Müdürlüğü ile görüşülerek kimliği olmayan kadınların kimliklerinin kısa sürede çıkarılması konusunda işbirliği yapıldı.
- Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şubesi ile sürekli işbirliği yapıldı,
- Diyarbakır Emniyet Müdür Yardımcısı ile görüşülerek desteği alındı.
- Sağlık Müdürlüğü ile görüşüldü ve işbirliği yapıldı.
- Diyarbakır Devlet Hastanesi Başhekimliği ile görüşüldü ve işbirliği yapıldı.
- Diyarbakır Barosu ile ilişki kurularak kurban adayı kadınların adli yardımdan yararlanması sağlandı.
- Bir başvuru ile ilgili olarak Mardin Valiliği ile görüşüldü.
- Bir başvuru ile ilgili olarak Urfa Valiliği ile görüşüldü.

- Diyarbakır'da Faaliyet gösteren kadın kuruluşları ziyaret edildi. Birkaç başvuru için diğer kadın kuruluşları ile ortak çalışmalar yapıldı.

2-b) Basın yayın kuruluşları ile görüşüldü.

Yerel düzeyde:

- Diyarbakır Olay Gazetesi, Söz Gazetesi, Gün Gazetesi, Güneydoğu Ekspres Gazetesi ile konularla ilgili röportajlar yapıldı.
- Söz TV, Gün TV, Can TV, Kanal 21'de "Namus Cinayetleri" ile ilgili programlar yapılması sağlandı ve bu programlara ilgili diğer kişilerle birlikte katıldı.
- TRT 1, TRT GAP ile radyo programları yapıldı.

Ulusal düzeyde:

- Radikal, Vatan, Milliyet, Sabah, Akşam, Star, Cumhuriyet gazeteleri ile röportajlar yapıldı. Ayrıca konu ile ilgili tüm açıklamalar yayınlandı.
- ATV'den A Takımı ve A'dan Z'ye programlarına, birkaç kez CNN Türk'ün öğlen saatlerinde yayınlanan haber programlarına ve yine CNN Türk'ün Yavuz Baydar ile "Soru-Cevap" programına, TRT 1'de yayınlanan "Aramızda Kalsın" adlı programa, GAP TV'de birkaç kez çeşitli programlara, birkaç kez NTV'deki çeşitli programlara katılım sağlandı. Ayrıca TRT İstanbul Radyosu, Ankara Radyosu ile röportajlar yapıldı. Açık Radyo'da da üç ayrı program yapıldı.

Uluslararası düzeyde:

- Amerika, Almanya, İsveç, İsviçre, Fransa da yayınlanan bazı gazeteler ile röportajlar yapıldı.
- Kanada Toronto Ünİversitesi'nden Sosyolog Aysel Sever ile görüşüldü.
- Alman oyun yazarı ve oyuncu Tais Ferzan ile görüşmeler yapıldı.

- Bir Alman televizyonu için KA-MER’i ve projeyi tanıtan belgesel niteliğinde bir film çekimi yapıldı.
- İsveç vatandaşı olan gazeteci yazar Dilşa Demirbağ ile çalışıldı.
- Almanya-Berlin İşkence Tedavi Merkezi ile görüşmeler yapıldı.
- Montreal’den gelen Eylem Kaftan adlı belgesel film yapımcısı ile görüşüldü.
- MED TV ile bir röportaj yapıldı.

2-c) Her olayın özelliklerine uygun olarak tespit edilen kişiler ve topluluklar ile görüşmeler yapıldı.

- Köylerde, aileler üzerinde etkili olabilecek kişilerle görüşüldü.
- Pek çok kez “aile meclisi” toplantılarına katıldı.
- Bazen aile ile görüşmek için etkili olabileceği tahmin edilen kişilerden destek alındı.

2-d) “Kadına Yönelik Şiddet ve Namus Cinayetleri” konulu toplantılar yapıldı. Ya da namus adına işlenen cinayetleri gündeme getirmek üzere çeşitli toplantılara katılım sağlandı.

1. Toplantı

- 23 Haziran 2003 tarihinde Diyarbakır Class Otel’de “Namus Adına İşlenen Cinayetleri Önleme ve Toplumsal Duyarlılık Yaratma” başlıklı bir toplantı düzenlendi. Bir gün olarak planlanan toplantıya çok sayıda kurum ve kişinin katılımı sağlandı. Başvuruların takibi sırasında sağlanan ilişkileri kalıcı bir mekanizmaya dönüştürmek ve çözüm konusunda kilitlenme yaşanan bir başvurucuya destek sağlamak üzere planlanmış olan toplantıda, hedeflenen iki konuda da başarı sağlandı.

Örnek bir başvuru üzerinden hareket edilerek “namus” adına işlenen cinayetlere karşı il ve ülke bazında işbirliği halinde çalışabilmenin ilk adımı atılmış oldu.

Toplantıya Diyarbakır'dan katılanlar:

Diyarbakır Valiliği'ni temsilen Vali Yrd. Mustafa Adıgüzel,
Diyarbakır Nüfus Müdürü Semanur Başgöl,
Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi
Aytekin Sır,
Diyarbakır Barosu'ndan Av. Meral Danış Beştaş,
Diyarbakır Sağlık Müdürlüğü'nden Ruh Sağlığı Daire Başkanı
Dr. Eda Kolay,
Tabipler Odası adına Dr. Murat Bilgin,
Çeşitli Sivil Toplum Örgütü (STÖ) mensupları.

Toplantıya Diyarbakır dışından katılanlar:

Batman Kadın Danışma Merkezi temsilcileri,
Gazeteci Nicole Pope,
Uluslararası Af Örgütü adına Christina Curry,
Henrich Böll Vakfı Türkiye Temsilcisi Fügen Uğur,
Psikolog Ufuk Sezgin,
Psikolog Jülide Aral,
Açık Toplum Enstitüsü'nden Başak Ekim,
Hakkâri Barosu'ndan Av. Rojbin Tugan,
Leyla Pervizat,
Sabancı Üniversitesi Öğr. Üy. Ayşegül Altınay,
Ajans 21'den Melek Taylan, Sırma Evcan ve Ayşe Çavdar,
İsveç'ten fotoğraf sanatçısı Uila Lenberg,
Petra Holzer,
Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Merkezi'nden Nurcan Kaya,
Tahir Dadak.

Proje süresince toplantıya katılan kişi ve kurumlar ile İlişkiler devam etti.

2. Toplantı

- British Council - KA-MER işbirliği ile 29 Eylül - 1 Ekim tarihleri arasında “Kadınlar Geleceğe Bakıyor” adıyla Ankara Hilton Otel’de 3 gün süren bir konferans düzenlendi. Önemli bir bölümü ve iki gün süren bir atölye çalışması “namus adına işlenen cinayetlere” ayrılan çalışmaya, Türkiye’nin çeşitli yerlerinden pek çok kadın kuruluşunun yanı sıra Adalet Bakanı, Başbakanlık İnsan Hakları Kurulu, kadın parlamenterler, Kadınların Sosyal Statüsünü Geliştirme Merkezi (KSSGM) temsilcisi, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) temsilcileri, Diyarbakır Valiliği, Emniyet Müdürlüğü’nden temsilciler katıldı. Ayrıca Diyarbakır’dan çeşitli STÖ mensupları, üniversitelerden öğretim üyeleri de toplantıya katıldılar. Nebahat Akkoç ve Pakistan’dan Saima Jassem tarafından yönetilen “Namus Adına İşlenen Cinayetler” oturumunda aşağıdaki konularda görüş birliği sağlandı:
  - “Namus Adına İşlenen Cinayetlerin” kültür ve geleneksel yapıya dayalı ve pek çok mekanizma tarafından beslenen bir şiddet türü olduğu; bu konuda yapılması gereken en önemli işin “toplumsal duyarlılığın geliştirilmesi” olduğu tespit edildi.
  - “Namus Adına İşlenen Cinayetlerin” sadece Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde değil, Türkiye’nin diğer bölgelerinde de yaşanan bir insan hakları ihlali olduğuna dikkat çekildi.
  - Kadın intiharlarının pek çoğunun cinayet olabileceği ve bu konudaki adli işlemlerin hassasiyetle yapılması gerektiği vurgulandı.
  - Namus adına işlenen cinayetlerin pek çoğunda, kendini “İmam” olarak nitelendiren, çevrelerinde otorite olmuş kişilerin fetvası üzerine işlendiğine dikkat çekilerek, Diyanet İşleri Başkanlığından destek alınması gerektiğinin altı çizildi.

- Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı bir kadın komisyonu olduğuna, ancak bu komisyonun Faaliyet göstermediğine ve işler hale getirilmesinin önemine dikkat çekildi.
- Başvuruda bulunan muhtemel kurban adayı kadının acilen sığınma evine yerleştirilmesinde sıkıntılar olduğu, sığınma evine gitmek isteyen kadının işlemlerinin uzun sürmesi nedeniyle her ilde birkaç gece kalabileceği geçici istasyon evlerin oluşturulması gerektiği saptandı.
- Aile içi cinsel istismar yaşayan kız çocuklarının sığınma evlerine alınmamasının önemli bir sorun olduğu vurgulandı.
- Kadının can güvenliği konusunda emniyetle işbirliğinin geliştirilmesi ve kadın polislerle çalışabilmenin daha yararlı olacağı belirtildi.
- Polis, jandarma, sağlık personeli, öğretmen gibi meslek gruplarının konu ile ilgili eğitimler almasının sağlanması gerektiğine dikkat çekildi.
- Duyarlılık yaratmak ve kadına zarar veren kültürel uygulamalar konusunda dönüşüm sağlamak üzere kampanyalar yapmak gerektiği vurgulandı.
- Kadınların nüfus cüzdanı alma ve resmi nikah işlemlerinin kurumlarca hızlandırılması ve kimliksiz, resmi nikahsız kadın kalmaması için kampanyalar düzenlenmesi konularında mutabık olundu.

Bu işlerin yapılması için British Council ile 2004 yılında işbirliği yapılmasına karar verildi.

3. Toplantı

- 13-16 Kasım tarihleri arasında Mardin'de yapılan 6. İnsan Hakları Konferansı'nda "Namus Adına İşlenen Cinayetler" konusu anlatıldı. Toplantı sonucunda yayınlanan basın bildirisinde, kadına yönelik şiddet ve namus adına işlenen cinayetler konusuna da yer verildi.

4. Toplantı

- 4-6 Aralık tarihleri arasında İstanbul İsveç Konsoloslugu ile işbirliği içinde Uluslararası Namus Adına Şiddet Semineri yapıldı.

Organizasyonu İsveç Konsoloslugu tarafından yapılan seminare ulusal ve uluslararası katılım sağlandı. Toplantının gündemi aşağıdaki gibi gerçekleşti:

4 Aralık-Saat 17.00:

Hollanda'dan Ayfer Ergün'ün Pakistan'daki bir kriz merkezinde kadınlar ile çektiği belgesel film gösterildi. Ayfer Ergün filmi çekmeye başlarken pek çok kadının yanı sıra namus adına katledileceğinden korkulan bir kadın ile de görüşüyor. Kısa bir süre film çekimine ara verip Hollanda'ya dönüyor. Pakistan'a geri döndüğü zaman röportaj yaptığı kadının ailesi tarafından öldürüldüğünü öğreniyor. Bu nedenle konumuz açısından son derece ilginç bir film.

Saat 18.30-19.30:

İsveç Başkonsolosluğu'nun ev sahipliğini yaptığı bir resepsiyon gerçekleştirildi.

5 Aralık-09.00 / 18.30:

Christina Curry ve Yakın Ertürk'ün moderatörlüğünü yaptığı iki oturumluk bir toplantı yapıldı. Toplantıda şu konularda sunumlar ve sunumlarla ilgili tartışmalar yapıldı:

- Nebahat Akkoç (KA-MER): "Namus adına işlenen cinayetlerin kültürel dayanakları"
- Dilşa Demirbağ (İsveç): "Çokkültürlülük ve cinsiyetleştirmek"
- Lisa Berg (İsveç): "Namusa İlişkin suç riski içerisinde bulunan gençlere yardım etmek için hükümet girişimleri"
- Nükhet Sirman (Türkiye): "Akrabalık, siyaset ve aşk; bedenle duygunun toplumsal inşası"

- Nahla Abdo (Kanada): “Aile, geleneksel kültür ve devlet”
- Shahrzad Majab (Kanada): “Namus kavramının özellikleri ve bununla ilgili olarak ‘Cinayet’ filinin yaygınlığı”
- Leyla Pervizat (Türkiye): “Yargısız infazlar üzerine bir araştırma”
- Nicole Pope (Türkiye): “Ataerkil denetim araçları”
- Asa Elden (İsveç): “Yaşam ve ölüm namusu”
- Melek Taylan ve Ulla Lemberg: Güneydoğu’da çekilen belgeselin tanıtımı

6 Aralık-09.00 / 18.30:

Turgut Tarhanlı ve Nükhet Sirman’ın moderatörlüğünde sunumlar yapıldı ve kısa bir sonuç oturumu yapıldı.

Toplantıda aşağıdaki konularda sunumlar ve sunumlarla ilgili tartışmalar yapıldı:

- Aytekin Sir (Türkiye): “Güneydoğu Anadolu’da kadın intiharları ve namus cinayetleri”
- Adem Sözüer (Türkiye): “Namus adına işlenen cinayetlerle ilgili Türkiye’deki yasal düzenlemeler”
- Kickis Ahre Almagro (İsveç): “İsveç’te namusa ilişkin cinayetlerin ve İsveç Polisi’nin bu cinayetler ile mücadelesinin tetkiki”
- Javerla Rizvi (İsveç): “İsveç toplumunda namus adına şiddet”
- Riyad Al Baldawi (İsveç): “Aile içinde namus adına şiddeti ölçmek için çok boyutlu ve uzun vadeli tedbirler”
- Niklas Kelemen (İsveç): “Kadın bekaretine ilişkin erkek hayalleri”
- Yakın Ertürk (Türkiye): “Uluslararası rejimler çerçevesinde kadına yönelik şiddet”
- Christina Curry: “Namuslu davranmak” Aile içi şiddette devletin sorumluluğu nedir?

Bu toplantı sonuçunda İve’te aynı konuda çalışmakta olan bazı kuruluşlar ile işbirliği yapılması kararlaştırıldı. Yapılan işbirliği kapsamında Stockholm’deki Save the Children adlı kuruluş ve KA-MER işbirliği ile Mayıs 2004 tarihinde İve’te bir toplantı yapılmasına karar verildi.

2-e) “Namus” adına işlenen cinayetler ile ilgili duyarlılık yaratmak amacıyla kullanılmak üzere bir belgesel film hazırlanmasına karar verildi. Film ile ilgili çalışmalara başlandı. Ekim ayında devam edecek olan film çalışmalarının 2004 yılı başlarında tamamlanması planlandı.

2-f) 2004 yılında çeşitli TV’lerde gösterilmek üzere spot filmler yaptırılmasına karar verildi.

3-Proje Ekibi İçin Atölye alışmaları Yapıldı

Şiddete dayalı bir kültürün sonucu olarak yaşanan kadına yönelik şiddetin reddedilmesi durumunda, geliştirilmesi gereken dil ve davranışlar, proje kapsamında ele alınan olaylardaki çatışkaların çözümü, önyargılarımız ve iletişim teknikleri konusunda altyapı oluşturulmak üzere çeşitli atölye çalışmaları yapıldı.

Kendilerini “Antrenman Grubu” olarak adlandıran İzmir’den bir ekip ile iki ayrı seferde toplam beş günlük bir çalışma yapıldı.

Atölye çalışmalarında şu konular ele alındı:

- atışkı özüm teknikleri,
- Şiddetsizlik,
- Önyargılarımız,
- İletişim teknikleri.

4-Değerlendirme alışmaları İçin Destekler Alındı

2003 Aralık ayı içinde hem tüm proje ekibi hem de Hacettepe Üniversitesi’nden antropologlarla şu konularda çalışma yürütüldü:

- Namus adına işlenen cinayetler konusunda nasıl bir yol kat edildiği,
- Başvurucuların özellikleri,
- Projenin bir sonraki adımının nasıl planlanması gerektiği.

İşbirliği yapılan antropologlar (Suavi Aydın, Balkı Şafak, Abdurrahman Özmen ve Işıl Demirakin) derinlemesine araştırma yapmak üzere bir proje geliştirerek 2004 yılı boyunca KA-MER ile dayanışarak çalışmaya karar verdiler.

C) PROJENİN UYGULAMA AŞAMASINDA ALINAN BAŞVURULAR

Proje süresince üç başvuru ile çalışılması planlanmışken, 2003 yılı 23 başvuru ile kapatıldı. Aşağıda görüleceği gibi, her başvuru sahibine, yaşadığı olay, kültürel özellikleri ve istekleri dikkate alınarak destek verildi.

1. Başvuru

KA-MER'e nasıl geldi?

Projenin ilk “namus” cinayeti vakası henüz proje planlama aşamasındayken gazete haberlerinden öğrenilen bir “recm” vakasıydı.

Gazete haberi üzerine Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yatmakta olan ağır yaralı kadına sahip çıkmış ve hayatta olduğu sürece KA-MER'in proje ekibi kadınla ilgili bütün gelişmelerle ilgilenmiştir.

Başvuru tarihi: 27.11.2002

Eğitim Durumu: Okur yazar değil

Yaşı: 35

Medeni Durumu: Dini nikah ile evli

Neden “yargılandı”?

Mardin'in Yalım beldesinde, evlilik dışı hamile kalarak, ailenin “namus”una leke sürdüğü gerekçesiyle kadının “aile meclisi tarafından” taşlanarak öldürülmesine karar verilmiştir.

Kadının, hamile kaldığını öğrenmesinden sonra dini nikah kıyıp evlenmesi, ailenin ölüm kararı vermesini engellemiştir.

Başvuru sahibi ve kocası, erkek kardeşleri ve aileden diğer erkeklerle de bulunduğu 8 kişi tarafından taşlanarak katledilmek istenmiştir. Koca ölmüş, kadın jandarma tarafından Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Beyin Cerrahi bölümüne getirilmiş, kafasından aldığı darbeler sonucu uzun bir süre komada kalmıştır.

Olayda, erkeğin ölmesi sonucu iki aile arasında çıkması muhtemel bir kan davasını engellemek amacıyla İstanbul'da bir barış yemeği düzenlenmiş, taraflar bu barış yemeğinde bir araya gelmişlerdir. **Basına açık olan yemekte, erkeğin yanlışlık sonucu öldürüldüğü açıklaması yapılmış, komada olan ve karnındaki beş aylık bebeğini kaybeden kadının adı hiç anılmamıştır.**

Bir siyasi partinin söz konusu bir namus cinayetinde taraftarı olan iki ailenin arasında barış sağlamaya çalışırken, aynı anda bitkisel hayatta olup, ölüm kalım mücadelesi veren kadını hiç hatırlamaması kadına verilen değeri gösteren bir örnektir.

KA-MER ne yaptı?

- KA-MER hastanede yattığı süre içinde kadının sağlığına kavuşması için yoğun çaba gösterdi.
- Nüfus cüzdanı çıkarıldı.
- KA-MER biri gece, diğeri gündüz bakımını yapmak üzere, iki kadın refakatçi sağladı. Refakatçiler kadının temizliği, egzersizleri ve günlük bakımı ile ilgilendi.
- İlaçları birçok kişi ve kuruluşun desteği ile karşılandı.
- Nüfus Müdürlüğünden kimliği ve hastaneden yararlanabilmesi için Mardin Valiliği ile iletişim kurularak yeşil kartı çıkarıldı.
- Diyarbakır Valiliği ve Sağlık Müdürlüğü ile görüşülerek hastanedeki ihtiyaçlarının karşılanması sağlandı.

- Ayrıca ilaç masraflarının karşılanması için yeşil kart çıkarıldı.
- Diyarbakır dışındaki donanımlı rehabilitasyon merkezlerinden faydalanması için destek alındı. (Ancak ölümü nedeniyle rehabilitasyon merkezinden faydalanma şansı olmadı.)

Sonuç:

7 ay yaşam mücadelesi veren Şemse Allak 07.06.2003 tarihinde hayatını kaybetti. 15 gün ailesinin alması için Devlet Hastanesi morgunda bekletilen cenaze, ailenin sahip çıkması üzerine (20.06.2003) KA-MER ve diğer kadın kuruluşları tarafından alınmış, Türkiye de ilk kez “namus” adına katledilen bir kadının cenazesi, kadınlar tarafından taşınıp, cenaze namazı kadınlar tarafından kılınmış ve yine kadınlar tarafından kimsesizler mezarlığında toprağa verilmiştir.

“Namus” adına işlenen bir cinayete kurban giden Şemse Allak, ölümüyle “Kadının İnsan Hakları Mücadelesine” katkı sağlamıştır.

Çünkü:

- Kadınlar “namus” adına katledilen bir kadının cenazesine sahip çıktılar, cenaze namazı kıldılar ve cenazenin gömülme işlemini bizzat üstlendiler.
- Gazete ve dergilerde günlerce “namus” adına işlenen cinayetlere karşı haber ve köşe yazıları yazıldı.
- KA-MER onlarca başsağlığı telefonu, mektubu aldı. STÖ’ler başsağlığı ziyaretine geldiler.
- Projeye halktan ilgili ve destek gelmeye başladı.

KA-MER Şemse Allak’ın mezarını yaptırıp, her ölüm yıldönümünde mezarı başında anmalar yapmayı planlamaktadır.

2. Başvuru

KA-MER'e nasıl geldi?

Başvuru “namus” cinayetine kurban edilmek istenen kadının bir erkek yakını tarafından yapıldı.

Tarih: 12.12.2002

Eğitim Durumu: Okur yazar değil

Yaşı: 24

Medeni Durumu: Dini nikah ile evli ve 4 çocuk sahibi

Neden “yargılandı”?

Karlı ve çok soğuk bir kış sabahı kurban, 5 kilometrelik yolu yürüyerek, köyünden kaçıp başka bir köyde yaşayan yakınlarına sığınmıştır. Yakınları kadının bir erkek ile kaçtığına dair dedikodulara inanarak, aile meclisini toplamış ve kadının öldürülmesine karar vermiştir. Aile içindeki bir erkeğin bu kararı içine sindirememesi sonucunda, aile meclisine başkanlık eden diğer bir erkeği alıp KA-MER'e gelmesi sonucunda olaydan haberdar olunmuştur.

KA-MER ne yaptı?

Proje grubu öncelikle olay ile ilgili bir değerlendirme toplantısı yaparak kadını kurtarmanın yöntemleri üzerinde fikir birliği sağladı ve bulunduğu yere gidip görüşmeler yaptı. Görüşmeler sonucunda, “kurbanın, aile meclisinin aldığı karar üzerine aynı günün akşamı öldürüleceğini duyduğunu ve bunun üzerine kaçtığını, benzer bir olayın aynı ailede 7 yıl önce yaşanmış olduğunu ve bu olaydaki kadının da hakkında çıkarılan asılsız söylentiler nedeniyle öldürüldüğünü, kaçmazsa bu kadının da aynı akıbeti yaşayacağını” öğrendi.

Proje ekibi ayrıca, “kadının yıllardır kocasının bir yakını tarafından taciz edildiğini ve birlikte olma teklifleri aldığını, bunları reddettiği için taciz eden erkek tarafından hakkın

da dedikodular çıkarıldığını” öğrendi. Bu tespitler üzerine, kadının kurtuluşunun, “konuşulanların yalan olduğunun anlaşılmasında” olduğunu gören proje grubu, aileye yakın çeşitli kişilerle görüştü.

Kadın adına başvuru yapan erkek, kurbanın kocası, köyün söz sahibi kişileri ve aile üzerinde etkisi olan kişilerin de katılımı sağlanarak, aile meclisi ile defalarca görüşmeler yapıldı, anlatılanların yalan olduğu kanıtlanarak kadına zarar verilmeyeceği sözü alındı ve kadının da isteği üzerine evine dönmesi sağlandı.

Sonuç:

- Evini terk eden ve aile meclisine göre “suçlu” olan kadını kabul eden koca, bazı akrabaları, yakın çevresi ve köy halkı tarafından dışlanarak cezalandırılmıştır.
- KA-MER evine dönen kadın ve aile ile sürekli ilişki halinde olmuştur.
- Can güvenliğinin sağlanması için Diyarbakır Barosu aracılığıyla gerekli yasal başvurular yapılmıştır.
- Kadının ve çocuklarının nüfus cüzdanları çıkarılmıştır.
- Kadının resmi nikahı kıydırılmıştır.
- Evleri il merkezine taşınarak, sosyal hizmetlerden yararlanması sağlanmıştır.
- Diyarbakır’da ev tutulması, ihtiyaçların karşılanması, çocukların yeniden okula başlaması ve küçük kızını KA-MER Kır Çiçekleri kreşinden faydalanması sağlanmıştır.

Kadın kendi ailesi ve kocasının birinci derecede yakınları ile görüşebilmekte, çocukları ve kocası ile birlikte yaşamaya devam etmektedir.

3. Başvuru

KA-MER'e nasıl geldi?

Ailesi tarafından öldürüleceği gün Diyarbakır'da yerel bir gazeteye sığınıp, oradaki görevli iki erkek aracılığı ile KA-MER'e gelerek başvuru yaptı.

Başvuru tarihi : 20.01.2003

Eğitim Durumu: İlkokul mezunu

Yaşı: 19

Medeni Durumu: Bekar

Neden yargılandı?

Birlikte olduğu erkek ile cinsellik yaşayıp, bekaretini kaybettiği için ailesi tarafından ölüm cezasına çarptırılmıştır. Önce intihara zorlanmıştır. İntihar etmeyi reddeden kadın, öldürülmek üzereyken kaçmayı başararak evine yakın olan bir gazete bürosuna sığınmıştır.

KA-MER ne yaptı?

- Nüfus cüzdanı çıkarıldı.
- Gerekli yasal işlemler için avukata vekalet verildi.
- Yol ihtiyaçları karşılanarak, aynı gün içinde bir sığınma evine yerleştirildi.

Sonuç:

Yerleştirildiği sığınma evindeki görevlilerin ve KA-MER'in desteği ile kadına iş bulunmuş, kendine yeni bir hayat kurması sağlanmıştır.

4. Başvuru

KA-MER'e nasıl geldi?

Kendisi gelerek KA-MER Acil Yardım Hattı Servisi'ne başvuru yaptı.

Başvuru tarihi : 09.02.2003

Eğitim Durumu: Lise mezunu

Yaşı: 24

Medeni Durumu: Bekar

Neden yargılandı?

Aileye itaat etmeyip sevdiği bir erkekle evlenmeye çalıştığı öğrenilince hakkında ölüm kararı verilmiştir.

KA-MER ne yaptı?

- Avukata vekalet vermesi sağlandı.
- Sığınma evine gönderildi.
- Yurtdışına çıkmasına destek olundu.

Sonuç:

Gittiği ülkede sevdiği kişi ile evlendi, eğitimine devam ediyor. Orada yaşamaya devam edecek.

5. Başvuru

KA-MER'e nasıl geldi?

Kendisi gelerek KA-MER Acil Yardım Hattı servisine başvuru yaptı.

Başvuru tarihi : 14.02.2003

Eğitim Durumu: Lise Mezunu

Yaşı: 28

Medeni Durumu: Evli, 2 çocuk sahibi,

Neden “yargılandı”?

Çeşitli konularda eşine itaat etmediği için öldürülmeye çalışılmıştır. KA-MER’e Acil sığınma talebi ile başvurmuştur.

KA-MER ne yaptı?

- Nüfus cüzdanı çıkarıldı.
- Can güvenliğinin sağlanması için savcılığa suç duyurusunda bulunması sağlandı.
- Gerekli yasal işlemler için avukata vekalet vermesi sağlandı.
- Sığınma evine yerleştirildi.
- Sığınma evine yerleştikten sonra boşanma davası açması sağlandı.
- KA-MER, Emniyet Müdürlüğü ve Diyarbakır Barosu Kadın Komisyonu ile işbirliği içinde çocuklardan birinin babadan alınıp annesine verilmesi sağlandı. (Bu sırada kadının kendisi, proje sorumlusu ve bir polis memuru saldırıya uğradı.)

Sonuç:

Yerleştiği sığınma evinde çocuğu ile yaşıyor. İş buldu, çalışıyor. Boşanma davası devam ediyor. Boşanma davası sonuçlandıktan sonra kendisi için yeni bir yaşam oluşturmayı planlıyor.

6. Başvuru

KA-MER’e nasıl geldi?

Öldürüleceğini öğrenince evden kaçarak güvendiği bir aileye sığındı. Sığındığı aile aracılığı ile KA-MER’e başvuru yaptı.

Başvuru Tarihi : 02.03.2003

Eğitim Durumu: İlkokul Mezunu

Yaşı: 18

Medeni Durumu: Dini nikah ile evli, çocuğu yok

Neden “yargılandı”?

Zorla evlendirildiği eşinden boşanmaya çalışarak, ailenin namusunu lekelediği iddiası ile yargılanıp ölüm cezasına çarptırıldı. İki ayrı nedenle “suçlu” bulunmuştur: “Boşanma talebi ve itaatsizlik.”

KA-MER ne yaptı?

- Nüfus cüzdanı çıkarıldı.
- Sığınma talebinde bulunan kadın, bir sığınma evine yerleştirildi.

Sonuç:

Sığınma evinde kalmaya devam ediyor. Bulunan gündelik işlerde çalışıyor.

7. Başvuru

KA-MER’e nasıl geldi?

Kendisi gelerek KA-MER Acil Yardım Hattı Servisi’ne başvuru yaptı.

Başvuru Tarihi : 08.03.2003

Eğitim Durumu: İlkokul Mezunu

Yaşı: 34

Medeni Durumu; Evli, 2 çocuk sahibi

Neden “yargılandı”?

Hakkında çıkarılan dedikodular nedeniyle kocası tarafından suçlanmış ve öldürölmeye çalışılmıştır.

KA-MER ne yaptı?

- Kadının ailesi ile görüşme olanakları yaratıldı.
- Ailenin desteği alınarak kadının onların yanına yerleşmesi sağlandı.

- Boşanma davası açması sağlandı.

Sonuç:

Kocasından boşandı. Çocukları ile birlikte, kendi ailesi ile yaşamaya devam ediyor. Bir işe yerleştirildi. Ailesi ile birlikte yaşayan kadın, zaman zaman eski kocası tarafından tehdit edilmektedir.

8. Başvuru

KA-MER'e nasıl geldi?

Diyarbakır'ın bir ilçesindeki evinden kaçan kadın, kendisi gelerek KA-MER Acil Yardım Hattı Servisi'ne başvuru yaptı.

Başvuru Tarihi : 05.04.2003

Eğitim Durumu: Okur yazar

Yaşı: 29

Medeni Durumu: Dini nikah ile evli, 3 çocuk sahibi

Neden “yargılandı”?

Eşinin arkadaşları tarafından tacize uğrayan kadın, kocası tarafından “tacize sebebiyet verdiği” gerekçesi ile suçlanarak hakkında ölüm kararı verilmiştir.

KA-MER ne yaptı?

- Nüfus cüzdanı çıkarıldı.
- Kadının isteği doğrultusunda ailesi (anne, baba, ağabeyleri) ile görüşmeler yapıldı. Ancak aile kadını kabul etmedi.
- Kadına ablası destek vererek yanına aldı.

Sonuç:

Kocasından ayrıldı. Ablası ile yaşamaya devam ediyor.

9. Başvuru

KA-MER'e nasıl geldi?

Kendisi gelerek KA-MER Acil Yardım Hattı Servisi'ne başvuru yaptı.

Başvuru Tarihi : 24.04.2003

Eğitim Durumu: İlkokul mezunu

Yaşı: 21

Medeni Durumu: Dini nikah ile evli, çocuksuz

Neden “yargılandı”?

Sevdiği bir erkek ile kaçmış, ancak beraber kaçtığı kişi onu terk edince ailesinin yanına dönmüştür. Kaçarak evlendiği için aile meclisi tarafından suçlu bulunmuş ve hakkında ölüm kararı verilmiş.

KA-MER ne yaptı?

Bulunduğu yeri terk etmek zorunda olduğunu belirten kadının isteği üzerine, sığınma evine yerleştirildi.

Sonuç:

Sığınma evinde kalmaya devam ettiği zannediliyor. Sığınma evlerinin çalışma prensipleri nedeniyle kadınla bağlantı kurulamıyor.

10. Başvuru

KA-MER'e nasıl geldi?

KA-MER'in kapalı olduğu bir Pazar günü gelip bahçede saatlerce bekledikten sonra mahalleli tarafından sahiplenilmiş ve proje ekibi aranmıştır. Aynı günün akşamı Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü, Asayiş Şube Müdürü aranmış onun sağladığı destek ile kadına kalacak yer sağlanmıştır.

Başvuru Tarihi : 25.06.2003

Eğitim Durumu: Okur yazar

Yaşı: 18

Medeni Durumu: Bekar

Neden “yargılandı”?

Bir erkek ile ilişkisini öğrenen ailesi tarafından eve kapatılmıştır. Aile meclisi kadını suçlu bulup, küçük erkek kardeşini kadını öldürmekle görevlendirmiştir. Bunu duyan kadın kaçarak KA-MER’e sığınmıştır. İntihara zorlanmış.

KA-MER ne yaptı?

- Nüfus cüzdanı çıkarıldı.
- İsteği üzerine sığınma evine yerleştirildi.

Sonuç:

Halen aynı sığınma evinde kalmaya devam etmektedir. Sığınma evlerinin çalışma prensipleri nedeniyle kadınla bağlantı kurulamıyor.

11. Başvuru

KA-MER’e nasıl geldi?

Diyarbakır’a yakın bir ilden, sığınmış olduğu bir ailenin evinden önce telefonla başvuru yaptı. Daha sonra kendisi KA-MER’e gelerek destek aldı.

Başvuru Tarihi : 29.06.2003

Eğitim Durumu: Okur yazar değil

Yaşı: 36

Medeni Durumu: Evli, 2 çocuk sahibi

Neden “yargılandı”?

Eşi tarafından itaatsizlikle suçlanan kadının, öldürölmek üzereyken komşuların yardımıyla kurtulmuştur. Sığındığı evin aracılığı ile KA-MER’e başvuru yapmıştır.

KA-MER ne yaptı?

- Korumalı bir şekilde Diyarbakır’a gelmesi sağlandı.
- Nüfuz cüzdanı çıkarıldı.
- Psikolojik destek verildi.
- Gerekli yasal işlemler için avukata vekalet verildi.
- Kadının isteği doğrultusunda sığınma evine yerleştirildi.
- KA-MER kadının ailesi ile görüşerek ailenin kadına desteği sağlandı.

Sonuç:

Sığınma evinde üç ay kaldı, iki çocuğunu yanına aldı. Şu an ailesinin yanında kalıyor. Yaşamı güvencede.

12. Başvuru

KA-MER’e nasıl geldi?

Bir başka kadın kuruluşu aracılığı ile KA-MER’e başvuru yaptı.

Başvuru Tarihi : 08.07.2003

Eğitim Durumu: İlkokul Mezunu

Yaşı: 32

Medeni Durumu: Evli, 3 çocuk sahibi

Neden “yargılandı”?

Kendisinden 17 yaş büyük bir erkek ile zorla evlendirilmiştir. Yaklaşık bir yıl önce eşinin akrabası olan bir erkekle ilişkisi olmuştur.

Yaşamış olduğu ilişkiyi kocasına anlatmak zorunda kalmış ve evde şiddet yaşamaya başlamıştır. Yakın akrabaları olayı öğrenmiş ve kadını dışlamışlardır. Halen evinde yaşamaya devam ediyor. Ancak kocasına yapılan baskılar nedeniyle hayatı her an tehlikeye girebilir. İntihara zorlanabilir ya da öldürülebilir.

KA-MER ne yaptı?

- Psikolojik destek sağlandı.
- Dicle Üniversitesi Psikiyatri Bölümü'nden destek alması sağlandı.

Sonuç:

Kadın kendi isteği üzerine evinde kalmaya devam ediyor. Ailesi ile birlikte bir başka kente göç etti. KA-MER ve aracı kadın kuruluşu tarafından sürekli takip edilmektedir.

13. Başvuru

KA-MER'e nasıl geldi?

Kadın bir erkek yakını tarafından KA-MER'e getirildi. Acil Yardım Hattı'na başvuru yaptı.

Başvuru Tarihi : 21.07.2003

Eğitim Durumu: Okur yazar değil

Yaşı: 34

Medeni Durumu: Dini nikah ile evli, 5 çocuk sahibi

Neden "yargılandı"?

Üç yıl önce kocasını aldattığı yönünde çıkarılan söylentilere inanan çevresi başvurucu hakkında dedikodu yapmaya başlamıştır. Dedikodulara inanan kocası aile meclisini toplayarak kadın hakkında ölüm kararı verilmesini sağlamıştır. Hamile olan kadın, kocası ve aile meclisi üyesi diğer erkekler tarafından öldürülmeye çalışılmıştır.

Boğularak öldürölmek istenmiş, ancak çıkan güröültöleri duyan köy sakinlerinin müdahaleleriyle kurtarılmıştır. Aldığı darbeler sonucu yaralanan kadın önce hastaneye götürölmüş, daha sonra ailesine teslim edilmiştir.

Halen 2.5 yaşındaki kızı ile birlikte ailesinin yanında kalmakta olan başvuru sahibi, ailesi ve çevresi tarafından sürekli suçlanmaktadır. Toplumun aileye yaptığı baskının devam etmesi nedeniyle son zamanlarda başvuru sahibi intihara zorlanmaktadır. Kocasının tehditleri de devam etmektedir.

KA-MER ne yaptı?

- Psikolojik destek verildi.
- Evinde yaşamaya devam etmek istediğı için sığınma evine gönderilemedi.
- Yaşam güvencesini sağlamak üzere suç duyurusunda bulunması sağlandı.
- Herhangi bir durumda gerekli olabilecek yasal işlemler için avukata vekalet verildi.

Sonuç:

Ailesinin yanında kalmaya devam ediyor. Görüşmeler sürüyor.

14. Başvuru

KA-MER'e nasıl geldi?

Yanına sığındığı aile tarafından getirildi.

Başvuru Tarihi : 16.09.2003

Eğitim Durumu: İlköğretim mezunu

Yaşı: 19

Medeni Durumu: Evli, 1 çocuk sahibi

Neden “yargılandı”?

Sevdiği gençle kaçarak evlenmiş, evlendiği kişi bir süre sonra kadını terk etmiştir. Zaten kaçarak evlendiği için suçlu bulunan kadın bir de terk edilince ailesi öldürülmesine karar vermiştir. Eşinin onu terk etmesinden sonra bir ailenin yanına sığınmıştır.

KA-MER ne yaptı?

- Psikolojik destek sağlandı.
- Herhangi bir durumda gerekli olabilecek yasal işlemler için avukata vekalet verildi.
- Sığınma evine yerleştirildi.

Sonuç:

Üç ay sığınma evinde kaldı. Bulunduğu ilde bir arkadaşı ile ev tuttu. Yeni bir yerde yeni bir hayat kurdu.

15. Başvuru

KA-MER’e nasıl geldi?

Bir TV programı sırasında KA-MER’i duydu. Şanlıurfa’nın bir köyünden KA-MER Acil Yardım Hattı Servisi’ne telefonla başvuru yaptı.

Başvuru Tarihi : 20.09.2003

Eğitim Durumu: İlkokul mezunu

Yaşı: 18

Medeni Durumu: Bekar

Neden “yargılandı”?

Başvuru sahibi itaatsizlikle suçlanmıştır. Ailenin onuruna yakışmayan davranışlarda bulunduğu iddia edilerek, ailenin erkek bireyleri tarafından ölümlle tehdit edilmiştir. İntihara zorlanmıştır. Bulunduğu yerden uzaklaşmak istemektedir. Yaşadığı köyün dışında bir yer bil-

memektedir. Telefon ile başvuru yaparak bu konuda KA-MER'den destek istemiştir. Evdeki telefonu kullanması yasaklandığı için, proje ekibi başvuru sahibi ile verdiği başka bir telefon numarasından iletişim sağlamaktadır.

KA-MER ne yaptı?

- Pek çok kez telefon görüşmesi yaptı.
- Telefon ile psikolojik destek verildi.
- Köyünden ayrılıp, yakın bir ilçe karakoluna sığınması sağlandı.
- Diyarbakır Valiliği aracılığı ile Şanlıurfa Valiliği'ne ulaşılarak kadının durumu anlatıldı.
- Daha sonra güvenli bir şekilde Şanlıurfa'ya gelmesi sağlandı.
- Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile görüşmesi sağlandı.
- Sığınma evine gitmek için iki gün beklemesi gerekti. Bu esnada iletişim halinde olduğu SHÇEK görevlilerinin olumsuz propagandaları sonucu sığınma evine gitmekten vazgeçti.
- Kadın köyüne geri döndü.

Sonuç:

Kadının isteği doğrultusunda, sığınma evine yerleşmesi konusunda yeni girişimler başlatıldı. Telefon görüşmeleri devam ediyor.

16. Başvuru

KA-MER'e nasıl ulaştı?

Mahalle karakolu tarafından yönlendirilen kadın, kendisi gelerek KA-MER Acil Yardım Hattı Servisi'ne başvuru yaptı.

Başvuru Tarihi : 22.10.2003

Eğitim Durumu: İlköğretim mezunu

Yaşı: 37

Medeni Durumu: Evli, 5 çocuk sahibi

Neden “yargılandı”?

Kocasından yoğun fiziksel şiddet gören kadın, öldürüleceğın anlayınca evden kaçıp kız kardeşinin evine sığınmıştır. Bir süre orada kalmıştır. Kocanın tehditleri devam edince, kendisine ve ailesine bir zarar geleceğinden korkan ev sahibi kadın, kız kardeşinden evinden çıkmasını istemiştir. Bunun üzerine kadın kucağındaki bebeğı ile birlikte en yakın polis karakoluna sığınmıştır.

KA-MER’e karakolda görevli polisler tarafından getirilmiştir.

KA-MER ne yaptı?

- Psikolojik destek verildi.
- Kocası hakkında suç duyurusunda bulunması sağlandı.
- Herhangi bir durumda gerekli olabilecek yasal işlemler için avukata vekalet verildi.
- 8 aylık çocuğı ile birlikte sığınma evine yerleştirildi.

Sonuç:

Sığınma evinden ayıldı. Ev tuttu. Boşanma davası açtı.

17. Başvuru

KA-MER’e nasıl ulaştı?

Yakın bir ildeki Kadın Danışma Merkezi aracılığı ile KA-MER’e kendisi başvuru yaptı.

Başvuru Tarihi : 27.10.2003

Eğitim Durumu: Okur yazar

Yaşı: 35

Medeni Durumu: Evli, 4 çocuklu, 5. çocuğuna hamile

Neden “yargılandı”?

Eğine itaatsizlik ile suçlanarak eği ve ailesinden şiddet görmüştür. Bulunduğu ilin Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğu aracılığı ile sığınma evine yerleştirilen kadın, eği ve ailesi tarafından ölümlle tehdit edilmektedir. Sığınma evinde 20 gün kaldıktan sonra yaşadığı ile geri dönmüş, “Kaçmanın çözüm olmadığını ve onlarla mücadele etmek” istediğini belirterek, kendi ilinde sığınabileceği bir yer ve başlatacağı hukuksal mücadele için destek istemiştir.

KA-MER ne yaptı?

- Psikolojik destek verildi.
- Hukuksal danışmanlık desteği alması sağlandı.
- Suç duyurusunda bulunuldu.
- Boşanma davası açıldı.
- İl Valiliği’nden destek alınarak yaşadığı ilde kalmak isteyen kadına öğretmen evinde 1 ay için yer temin edildi.
- Valilik ile birlikte kocası ile görüşmeler yapıldı.

Sonuç:

Aylar süren mücadeleden sonra, kocasından boşanıp, çocuklarıyla birlikte kendi evine yerleşti. Kocası başka bir evde yaşıyor.

18. Başvuru

KA-MER’e nasıl ulaştı?

Diyarbakır’dan, KA-MER Acil Yardım Hattı Servisi’ne kendisi başvuru yaptı.

Başvuru Tarihi : 03.11.2003

Eğitim Durumu: Lise mezunu

Yaşı: 24

Medeni Durumu: Bekar

Neden “yargılandı”?

Çalıştığı işyerinin sahibi tarafından tecavüz edilip, hamile kalmıştır. İki aylık hamile olan kadın, öldürülme korkusu içinde KA-MER’e başvurmuştur. Tek istediği şey çocuğunu aldırmasına yardımcı olmamızdı.

KA-MER ne yaptı?

- Psikolojik destek verildi
- Sağlık Müdürlüğü’ne yönlendirildi.
- 2 aylık bebeğini aldırdı.

Sonuç:

Psikolojik destek almaya devam ediyor. Bekaretini kaybettiği için sürekli korku içinde yaşıyor. Takibi devam ediyor.

19. Başvuru

KA-MER’e nasıl ulaştı?

KA-MER’i bir TV programı ile tanıdı. Bir yakını ile birlikte gelecek Acil Yardım Hattı’na başvuru yaptı.

Başvuru Tarihi : 10.11.2003

Eğitim Durumu: Okur yazar

Yaşı: 24

Medeni Durumu: Evli, 6 çocuk sahibi

Neden “yargılandı”?

Berdel evliliği yapan kadın, eşinden sürekli şiddet görmüştür. Yaklaşık iki ay önce iki çocuğunu alıp İstanbul’a bir yakınının yanına kaçmıştır. Bir süre kaldıktan sonra geri dönmüştür. Dönünce eşi, çocukları ve akrabalarının fiziksel şiddetine maruz kalmıştır. Evden kaçarak ailenin şerefini lekelediği iddiasıyla hakkında ölüm cezası verilmiştir.

KA-MER ne yaptı?

- Psikolojik destek verildi.
- Nüfus cüzdanı çıkarıldı.
- Boşanma ve velayet davası açması sağlandı.
- Herhangi bir durumda gerekli olabilecek yasal işlemler için avukata vekalet verildi.
- Can güvenliğini sağlamak için suç duyurusunda bulunuldu.
- Sığınma evine yerleştirildi.
- Takibi devam ediyor

20. Başvuru

KA-MER’e nasıl ulaştı?

Diyarbakır Adliyesi’nden bir avukatın yönlendirmesiyle KA-MER’e gelerek Acil Yardım Hattı Servisi’ne başvuru yaptı.

Başvuru Tarihi : 12.11.2003

Eğitim Durumu: İlkokul mezunu

Yaşı: 37

Medeni Durumu: Evli, 4 çocuk sahibi

Neden “yargılandı”?

Mersin’de ikamet eden kadın, kocası tarafından itaatsizlikle suçlanmış ve öldürölmek istenmiştir. İki çocuğuyla birlikte evinden kaçıp Diyarbakır’a ailesinin yanına sığınmak istemiştir. Ancak ailesi de kadını suçlu bulmuştur. Bunun üzerine kadın bir yolunu bulup, Diyarbakır Adliyesi’ne sığınmış ve oradan KA-MER’e yönlendirilmiştir.

KA-MER ne yaptı?

- Psikolojik danışmanlık verildi.
- Nüfuz cüzdanı çıkarıldı.
- Hukuki danışmanlık alması sağlandı.
- Herhangi bir durumda gerekli olabilecek yasal işlemler için avukata vekalet vermesi sağlandı.
- Suç duyurusunda bulunması sağlandı.
- İki çocuğuyla birlikte sığınma evine yerleştirildi

Sonuç:

Bir süre sığınma evinde kaldıktan sonra ablasıyla iletişime geçti, ablasının desteğiyle Diyarbakır’a geri döndü. Şimdi ablasıyla kalıyor. İş bulup çalışmayı düşünüyor. Görüşmeler sürüyor.

21. Başvuru

KA-MER’e nasıl ulaştı ?

Bir gazete haberinden, ağabeyi tarafından “namus” adına katledilmek istenen 16 yaşındaki Kadriye Demirel’in Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Beyin Cerrahi Servisi’ne yatırıldığını öğrendik.

Başvuru Tarihi : 14.11.2003

Eğitim Durumu: İlkokul mezunu

Yaşı: 16

Medeni Durumu: Bekar

Neden “yargılandı”?

Tecavüz sonucu hamile kaldığı için, ağabeyi tarafından taş ve satır-
la öldürölmek istenmiştir. Kafasından aldığı darbeler sonucu ağır yara-
lı olarak Dicle Üniversitesi Tıp Fakölteıı Beyin Cerrahi Servisi Yoğun
Bakım Ünitesi’ne yatırılmış. Ağabeyi, ailenin namusunu temizlemiş
olmanın rahatlığıyla karakola teslim olmuştur.

KA-MER ne yaptı?

- Kadriye Demirel’in iyileşmesi için tüm resmi ve sivil kuru-
luşlar ile işbirliği yaparak çalıştı. Tüm çabalara rağmen ağır
yaralı olan Kadriye Demirel ve karnındaki altı aylık bebeği
kurtarılamadı.
- Hastane masrafları için Dicle Üniversitesi Rektörlüğü’nün
desteği sağlandı.
- Cenaze işlemleri için kadın kuruluşlarıyla toplantı yapıldı.
- Pek çok kadın ve erkeğin katıldığı bir cenaze töreni yapıldı.
- Tüm kadın kuruluşlarının ortaklaşa kaleme almış oldukları
bir basın bildirisi dağıtıldı.

22. Başvuru

KA-MER’e nasıl başvurdu?

Gazete muhabiri bir erkeğin telefonla arayarak haber vermesi üze-
rine, silahla vurularak öldürölmek istenen bir kadının Dicle Üniversitesi
Tıp Fakölteıı Acil Servis Bölümü’nde yatmakta olduğunu öğrendik.

Başvuru Tarihi : 22.12.2003

Eğitim Durumu: Okur yazar değil

Yaşı: 26

Medeni Durumu: Dini nikah ile evli, 2 çocuk sahibi

KA-MER ne yaptı?

- Proje ekibi, Diyarbakır'da bulunan diğer kadın kuruluşları olan SELIS ve DIKASUM ile görüşerek işbirliği sağlamaya çalıştı.
- Üç kişilik bir ekip oluşturularak hastaneye gidildi.
- Acil servisin güvenlik birimlerine nereden ve niçin geldiği anlatılarak yaralı kadın ve doktorları ile görüşme sağlanmaya çalışıldı.
- Yapılan görüşmeler sonucunda kadın ve aynı zamanda komşu olduğu teyzesinin oğlunun, ateşli silahla vurularak öldürülmeye çalışıldığı, ikisinin de ölmediği ve güvenlik güçleri tarafından hastaneye getirildiği öğrenildi.
- Yaralı olan kadın ile görüşme sağlandı. Odasında birçok hastanın arasında, kafası ve yüzü sarılı olarak yatmaktaydı. Zor konuşmasına rağmen, kendisinin ısrar etmesi üzerine yaşadığı olayı anlatmasına izin verildi. Kürtçe konuşarak şunları anlattı:

“Beni ve teyzemin oğlunu yine başka bir teyzemin oğlu olan kocam vurdu. Beş yıl önce evden kaçarak teyzemin oğlu olan kocam ile evlendim. Ailem beni reddetti. Ve o tarihten bu yana benimle hiç görüşmediler. Köyümüzden uzakta bir çiftlikte kocam ve çocuklarımla, şu anda vurulmuş olan teyzemin oğlu ve ailesi ile birlikte çalışıyorduk. Çok kıskanç olan kocam beni sürekli dövüyor ve ölümle tehdit ediyordu. Olay günü kocam üç yaşındaki kızımı yanına alıp şehre gitti. Aradan bir saat geçmişti ki dışarıdan üç el silah sesi duydum. Çıkıp baktığımda kocamın, ikimizin de teyzesinin oğlu ve aynı zamanda komşumuz olan kişiyi silahla vurmuş olduğunu gördüm.

Korktum ve eve kaçmaya çalıştım. Bana da iki el ateş etti. Sonra da kızımı alıp kaçmış. Beni hastaneye çiftlik sahibi ve köylüler getirip bırakmışlar.”

- Doktorlar kadının çene ameliyatı olması gerektiğini, ancak kimsesiz olduğu ve nüfus cüzdanı olmadığı için ameliyat edemediklerini söylediler.
- KA-MER nüfus cüzdanı için nüfus müdürlüğü ile görüşmeler yaptı. Kadının nüfusta hiçbir kaydının olmadığı tespit edildi. Nüfus cüzdanı çıkarıldı.
- Diyarbakır Valiliği ile görüşüldü. Ameliyat masraflarının Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı tarafından karşılanması sağlandı.
- Dicle Üniversitesi Diş Hekimliği ile görüşülerek ameliyat edilmesi sırasında gerekli destekler sağlandı.
- Ameliyatından üç gün sonra taburcu oldu. Sığınma evine gitmek istemedi. Çocuklarını alıp bir süre akrabalarında kalmak istediğini söyledi.
- Emniyet Müdürlüğü'nden sağlanan destek ile polis koruması altında bütün akrabalarına uğraması sağlandı.
- Hiçbir akrabası kabul etmeyince 1-2 gün Diyarbakır'da misafir edildi.
- Bu süre içinde yine, kadının ısrarları üzerine polis ekibi ile birlikte evinin bulunduğu köye gidildi. Köyün yakınlarında Jandarma arabayı durdurdu. "Köyde gergin bir hava olduğu, eğer kadın evine giderse olayın büyüyebileceği bildiridi." Bunun üzerine geri dönüldü.
- Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne gitmesi ve sığınma talebinde bulunması sağlandı.
- İl Sosyal Hizmet Müdürlüğü aracılığıyla güvenlik desteği sağlanarak sığınma evine yerleştirildi.

Sonuç:

Sığınma evinde birkaç gün kalan kadın geri dönüp bir yakınının yanına sığınmıştır. Herhangi bir bağlantı sağlanamamaktadır.

23. Başvuru

KA-MER'e nasıl başvurdu?

Bir kadın kuruluşu aracılığı ile başvuru yaptı.

Başvuru Tarihi : 25.12.2003

Eğitim Durumu: Okur yazar değil

Yaşı: 19

Medeni Durumu: Bekar

Neden “yargılandı”?

Evlenmek istediği erkeğin ailesi kadını kabul etmeyince, birlikte kaçmaya ve evlenmeye karar vermişler, birlikte olurlarsa erkeğin ailesinin kadını kabul etmek zorunda kalacağını planlamışlardır.

Başvuru sahibi ve erkek arkadaşı bir hafta süreyle birlikte olmuşlardır. Daha sonra geri döndüklerinde erkeğin ailesi evliliklerine karşı çıkmıştır. Bunun üzerine erkek arkadaşı, kadını sokakta bırakıp evine gitmiştir. Kadın bir yakınının yanına sığınarak annesine haber vermiştir. Ağabeyi bekaretini kaybeden kız kardeşi yüzünden toplum içine çıkamadığını söyleyerek onu öldürmeye karar vermiştir.

KA-MER ne yaptı?

- Suç duyurusunda bulunuldu.
- Erkek aleyhine dava açılması sağlandı.

Sonuç:

Başvuru sahibinin annesi çözümün erkeği evlenmeye razı etmek olduğuna karar verdiği için başka bir girişimde bulunulmadı. Dava henüz açılmadı.

4. Kısım

D-Değerlendirme

2003 yılı boyunca yürütülen projenin ara değerlendirme çalışmaları yapılmış ve yıl ortasında bir ara rapor yazılmıştı.

Proje bitiminde, geçirilen bir yılın genel değerlendirmesinin yapılmasına, elde edilecek değerlendirme raporunun bir kitapçık olarak basılmasına, başta milletvekilleri olmak üzere, tüm gazetelere, büyükelciliklere, valiliklere, Avrupa Parlamentosu milletvekillerine iletilmesine karar verildi.

Değerlendirme çalışmaları üç aşamada planlandı ve gerçekleştirildi:

- 1- Proje ekibinin kendi arasında yaptığı değerlendirme çalışmaları,
- 2- Hacettepe Üniversitesi'nde çalışmakta olan 4 kişilik bir antropolog grubu ile birlikte yapılan bir değerlendirme çalışması,
- 3- Projeyi dışarıdan izleyen, kadının insan hakları savunucuları ile birlikte yapılan bir değerlendirme çalışması.

Değerlendirmelerin aşağıda sıraladığımız konuları kapsamı kararlaştırıldı:

- 1- Başvuru sahiplerinin profili,
- 2- Elde edilen sonuçlar (olumlu veya olumsuz),
- 3- Yaşanan ve öngörülen riskler,

4- Yapılan tespitler,

5- Sorunun kalıcı çözümü için kısa ve uzun vadeli öneriler.

1-Başvuru Sahiplerinin Profili Açısından

Yaş Dağılımı

Yaş	Kişi (23)
15-16	1
16-20	6
20-25	5
25-30	2
30-35	4
35-40	4
45-50	1 (*)

(*)45-50 sütununda görülen 1 kadın 47 yaşındadır. 50 yaşın üzerindeki kadınların, kadınlık özelliklerini kaybettiklerine, erkekleştiklerine inanıldığı için, bu yaşlarda bir kadının doğrudan kendisini ilgilendiren bir sebeple öldürüldüğü görülmemiştir. Ancak zaman zaman annelerin, kızları nedeniyle suçlanıp cezalandırıldıkları olaylara rastlanmaktadır.

Medeni Durum

Medeni Durum	Kişi (23)
Bekar	7
Evli	16

Evlenme Şekli

Evlenme Şekli	Kişi (16)
Dini nikahlı	7
Dini-resmi nikahlı	9

Başvurduğu Sırada Nüfusa Kayıt Durumu

Nüfusa kayıt durumu	Kişi (23)
Hiçbir kaydı yok	2
Kaydı var, ama nüfus cüzdanı yok	4
Kaydı ve cüzdanı var, ama yanına alamamış	5
Nüfus cüzdanı yanında	12

Eğitim Durumu

Eğitim durumu	Kişi (23)
Okur yazar değil	6
Okur yazar	4
İlkokul mezunu	8
İlköğretim mezunu	2
Lise Mezunu	3 (*)
Yüksek Okul	-
Üniversite	-

(*)En kolay sonuç aldığımız başvurular lise mezunu olan 3 kadın ile ilgili olanlardı. Bölgemizde okur yazar olmayan kadın oranının %55 olduğu düşünüldüğünde, pek çok köy ve kasabada ulaşabileceği hiçbir yer olmadan kaderine razı olan çok sayıda kadının bulunduğu anlaşılabilir.

Başvuru Sahibinin KA-MER'e Ulaşma Yolları

KA-MER'e nasıl ulaştı?	Kişi (23)
Aile içinden bir erkek aracılığı ile	2
Aile içinden bir kadın aracılığı ile	3
Bölgedeki diğer kadın kuruluşları aracılığı ile	4
Kendisi gelerek	8
Başka bir erkek ya da kadın aracılığı ile	1
Resmi bir kurumun yönlendirmesi ile	2
Alınan duyum üzerine KA-MER'in ulaştığı	3

2003 Aralık Ayı İtibarıyla Başvuru Sahiplerinin Durumu

Başvuru sahibinin durumu	Kişi (23)
Kesin sonuç alındı. Aile ortamında yaşamaya devam etmekte	6
Halen sığınma evinde	6
Yaşadığı il dışındaki bir yerde yeni bir hayat kurdu	5
Hayatını kaybetti	2
Görüşmeler devam ediyor	4

2-Proje Süresince Tespit Edilen Sonuçlar Açısından:

Olumlu/Olumsuz Sonuçlar

Olumlu Sonuçlar	Olumsuz Sonuçlar
Benzer örneği olmayan bir pilot proje olmasına rağmen, proje süresince ortaya çıkan eksiklikler ve aksaklıklar giderilebildi.	Projenin koordinasyonunun yerel kültüre mensup olmayan birine bırakılmış olması bir olumsuzluktu. Bu ve benzeri çalışmalarda kullanılacak yerel dilin önemli olduğu tekrar fark edildi.
Bir yıl içinde üç başvuru planlanmışken 23 başvuru alındı.	Bir yıl içinde 23 başvuru alınması sorunun büyüklüğünü gösteren vahim bir durum olarak değerlendirildi.
23 başvuru sahibinden 21'i yaşamaktadır.	Ağır yaralı olarak aldığımız iki başvuru sahibini kaybettik.
11 kişi için kalıcı çözümler üretilmiştir. 4 kişi için görüşmeler devam etmektedir.	6 kişi henüz sığınma evlerinde bulunmaktadır. Bu kişilerle yeniden uğraşmak gerekebilir.
Tüm başvuru sahiplerinin İlk ve Acil İhtiyaçları karşılanabildi.	Hastane masrafları nedeniyle D.Ü Tıp Fakültesi ile sorunlar yaşandı.
Hastane giderlerinin bir kısmı Sosyal Yardımlaşma Vakfı ile yapılan görüşmeler sonucunda vakıf bütçesinden karşılandı.	

İldeki resmi ve sivil kuruluşlarla kalıcı işbirlikleri geliştirildi.	
Projeye planlandığı gibi, 6'sı daha aktif olmak üzere 12 ayrı ilden katılım sağlandı.	Proje ekibi içinde yer alan kadınların yol, telefon gibi giderleri yeterince karşılanamadığı için zorluklar yaşandı.
Yazılı ve görsel medya ile ilişkiler başarıyla yürütüldü.	Konunun önemi nedeniyle gazete ve TV'lerin istekleri hiç bitmedi ve daha çok başvuru ile görüşmek istemeleri olumsuz bir durum olarak karşımıza çıktı.
Başvuruların il içindeki işlemlerinin yürütülmesi ya da sığınma evlerine gönderilmeleri sırasında gerekli güvenlik tedbirleri azami ölçüde oluşturuldu.	
Proje ekibinin başvuru sahiplerinin yakınları için geliştirdiği iletişim yöntemleri riskleri azalttı.	Biri sokakta saldırı şeklinde, diğeri bir başvuru sahibinin KA-MER'e silahlı gelen bir yakını nedeniyle iki önemli olumsuzluk yaşandı. Bu riskler proje ekibinin benzeri durumlar ile ilgili donanımları sayesinde ucuz atlatıldı.
Başvurucuların kız çocuklarının eğitim olanaklarından yararlanması sağlandı.	

3-Yaşanan ve öngörülen riskler açısından:

Bir yıl içinde üç kez ciddi tehlike yaşandı.

Birinci Olay: Sığınma evinde kalmakta olan bir başvuru sahibi, çocuklarını almak için açtığı velayet davasını kazanmıştı. Kaldığı sığınma evinden çocuğunu almak için bir günlüğüne geldi. Bir polis memuru, bir avukat ve KA-MER'den bir kişi ile birlikte evine gidilerek başvuru sahibinin çocuğu alındı.

Avukat, çocuk alındıktan sonra işin hallolduğu gerekçesiyle ayrıldı. Başvuru sahibi, kadın polis memuru ve KA-MER'den bir kadından ayrılıp taksiye bindiler. Önce polis memurunu karakola bırakmayı planladılar.

Ancak karakolun yanından henüz ayrılmadan, ailenin kadın erkek bireylerinin toplanıp büyük bir öfkeyle gelmekte olduğunu gördüler. Takside olan başvuru sahibi, çocuğu ve KA-MER'den arkadaşımız, taksiye saldırlmasına rağmen şoförün kalabalığı yararak arabayı sürmesi sonucunda canlarını kurtardılar.

Ne var ki polis karakolundan çıkan birçok polise rağmen, başvuru sahibine refakat eden kadın polis memuru tartaklanmaktan kurtulamadı.

İkinci Olay: 3 numaralı başvurucumuz KA-MER'de iken, onu öldürmek isteyen kişilerin bir üst sokakta dolaşmakta olduğu öğrenildi. Bu nedenle bu başvuru sahibi il dışına çıkarılana kadar gergin günler yaşandı.

Üçüncü Olay: Raporumuzda 22 numara ile yer alan başvuru sahibi SHÇEK tarafından gönderildiği sığınma evinden akrabalarına telefon açarak KA-MER'den destek aldığını söyledi. Bunun üzerine, kadını öldürmek isteyen taraftan bir erkek belinde silahıyla KA-MER'in alt katındaki lokanta kısmına gelip elindeki ismi göstererek görüşmek istediğini söyledi.

Silahlı gördüğü için korkan görevli arkadaşımız, telefonda başvuru sahibinin adını kullanarak bir yakınının geldiğini haber verdi. Oysa bizim genel tavrımız kadının bizde olmadığını söylemek, gelip gelmediği hakkında bilgi vermemektir.

Silahlı kişi ile görüşüldü. Söz konusu kişi geliş sebebini şöyle açıkladı:

“Belimdeki silaha bakarak düşman olduğumu düşünmeyin. İster-seniz silahı masaya bırakabilirim. Bizim kadın telefon açarak sizin onu sakladığınızı söyledi. Benim ricam şu: iyi saklayın ki ne kadın öldürsün, ne de kardeşlerim katil olup hapse girsin.”

Lokantada yemek yemekte olan müşterilerimizin şaşkın bakışları arasında, kadının sığınma evinde olduğunu anlattık ve silahlı adamı gönderdik.

Bir yıl boyunca yaşananlar değerlendirilerek öngörülen riskler ve tedbirler konusunda şu tespitler yapıldı:

- Başvurucu KA-MER'e gelir gelmez, SHÇEK, mahalle karakolu ve İl Valiliği İnsan Hakları Koordinasyon Birimi'nin bilgilendirilmesi, bu bilgilendirmenin hızlı yapılabilmesi için başvuru bilgi formu hazırlanması,
- Yakın bir tehlike olup olmadığına bakılmaksızın, gerekli güvenlik tedbirleri alınmadan başvuru sahibi ile birlikte dışarı çıkılmaması (kıyafet değişikliği, gerekli durumda polis koruması, değişik arabalarla çıkılması gibi),
- Başvuru sahibinin yakınlarına yönelik, konu ile ilgili hiçbir bilgimiz yokmuş gibi davranılması,
- Başvuru sahibinin il dışına çıkarılacağı durumlarda polis desteği alınması, gerekirse ekip arabaları ile il dışına çıkarılarak gönderilmesi,
- Sığınma evine gitmek isteyen başvuru sahiplerinin resmi bir yazı ile SHÇEK'e gönderilmesi,
- Mümkün oldukça başvuru sahibinin proje ekibinin kimlik bilgilerine, telefon numaralarına ulaşmasının engellenmesi.

4-Tespitlerimiz

Devletin sorumluluğu konusunda:

Diyarbakır için farklı ve verimli işbirlikleri geliştirmiş olsak da resmi kurumların, namus adına işlenen cinayetleri, salt kültür ve geleneklere bağlı bir durum olarak değerlendirip yaşananlardan dolayı fazla sorumluluk duymadıklarını tespit ettik. Oysa kültür ve geleneklerin kadına zarar veren uygulamaları, tarih boyunca çok çeşitli mekanizmalar tarafından muhafaza edilmekte ve beslenmektedir.

Yasaları değiştirmek yetmemektedir. Buradaki en önemli sorun, zihniyetlerin değiştirilmesidir. Şimdiye kadar mevcut yasalardan habersiz olan binlerce kadın için, yapılan yasal değişiklikler bir anlam ifade etmemektedir. Çünkü onlar bugüne kadar geçerli olan yasalardan da, değiştirilmiş yasalardan da bihaberdirler. Esas olarak onlar için geçerli yasalar, ailenin, aşiretin koyduğu yasalardır.

- Sorun bir insan hakları sorunudur. Devlet bütün vatandaşlarının yaşam güvencelerini sağlamak zorundadır.
- Bir yıl içinde sadece bir kadın merkezine 23 başvuru olması, her yıl onlarca kadının infaz edildiğini göstermeye yetecek bir veridir.
- Dilden kaynaklanan iletişimsizlik ve kadınların eğitim haklarından yararlanamaması sorunun boyutunu büyütülmektedir.

Namus adına işlenen cinayetler konusunda çalışırken geliştirilmesi gereken yerel dil konusunda:

Kalıcı bir zihniyet değişikliği, çok dikkatle geliştirilmiş bir dille mümkün olabilecektir. Aksi yöntemler sorunu kızıştırıp güçlü bir direnç sebep olabilir.

Proje süresince her başvuru sahibinin geldiği çevre dikkatle incelenmiş, sorunlar çözülürken her vaka için farklı bir program geliştirilip farklı bir dil kullanılmıştır.

Projenin başında, bir aile meclisi toplantısına katılan proje ekibine Diyarbakır dışından bir kadını dahil etmemiz ve bunun toplantıdaki-ler tarafından fark edilmesi tedirginlik yaratmıştır. Bu nedenle, yeniden güven sağlamak için çaba harcamak gerekmiştir.

Her başvuru sahibi için uygun talep ve dil oluşturulurken, ulaşı-lacak nihai hedefin, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesindeki her madde-nin kadınlar için geçerli olmasını sağlamak olduğu unutulmamaktadır.

Yerel dilden ne kastedildiğini anlatmak için birkaç örnek vermek yararlı olabilir:

Kocasına itaatsizlikle suçlanan; sözgelimi kocasının izni olmadan evden çıkan ve bu nedenle suçlu bulunan bir kadının ailesine gire-bilmek için, belki de öncelikle kadının affedilmesini istemek gereke-cektir. Diğer aşamalar, aileyle ilişkiler geliştikçe zamana yayılmış bir şekilde gündeme gelebilecektir.

2 numaralı başvuru sahibinin affedilmesini sağlayabilmek için, öncelikle kadın hakkında söylenenlerin dedikodudan ibaret olduğunu kanıtlamamız gerekmektedir.

Eğer başvuru sahibi, ailesi ile bağlarını kopararak kendi ne yeni bir hayat kurmayı hedeflerse, bunların hiçbirine gerek kalmamaktadır. Esas olan kadının talebidir.

İtaatsizlik ile Kast edilenler Konusunda:

Genel kanaat olarak, namus adına işlenen cinayetlerin yegâne sebebinin kadının bekaretini kaybetmesi olduğu zannedilirdi. Oysa bir yıl boyunca yapılan çalışmalarda esas sebebin, kadının ikincil konumunu muhafaza etmek, en sıradan konuda bile kendi tercihlerini oluşturmalarını engellemek olduğu görüldü.

Başvuru sahiplerinin hikâyelerinin anlatıldığı kısımda kastedilen itaatsizliklerin ne olduğuyla ilgili özel bir çalışma yapılmış ve itaatsizlik sebebiyle yapılan cezalandırmaların aşağıdaki davranışları kapsadığı tespit edilmiştir:

- Kocaya ya da ailedeki diğer erkeklere hizmette kusur etmek,
- Onların şiddet içeren davranışlarına karşı koymak, cevap vermek,
- Evden dışarı çıkması yasaklandığı halde komşuya gitmek,
- Kentten köye gelin giden bir kadının, köy geleneklerine göre giyinmeyi reddetmesi,
- Kadının, birlikte oturduğu kayınpederinin sevmediği komşu kadınla konuşmaya devam etmesi,
- Konuştuğu her erkek ile ilişkisi olduğu iddialarına karşı çıkması,
- Kocanın eve getirdiği içki arkadaşlarına hizmet etmeyi reddetmesi,
- Yüksek sesle konuşmak, gülmek, makyaj yapmak,
- Eşini kaybetmiş bir erkek ile konuşmak,

- Ailenin uygun gördüğü birisi ile evlenmeyi reddetmek,
- Şiddete maruz kaldığı için boşanmaya kalkmak.

Kadın İntiharları Konusunda:

23 başvurumuzdan beşi önce intihara zorlanmış, intihar etmeyi reddedince öldürülmeye çalışılmıştır.

Başvurucularımızın bu bildirimleri üzerine yaptığımız çalışmalarda, fare zehiri ya da çeşitli tarım ilaçları içerek intihar ettiği öne sürülen pek çok kadının, aslında öldürüldüklerine dair bulgulara rastlanmıştır.

Bu tespitimiz intiharlar üzerine çalışan farklı kişilerin tespitleriyle de örtüşmektedir.

Bu sonuçlar, yasalar değişip zihniyet değişmedikçe kadın cinayetlerinin sadece yöntem değiştireceğini göstermektedir.

Siyasi Partilerin Soruna Yaklaşımlarıyla İlgili:

Türkiye'nin AB'ye hazırlık sürecine denk düşen çalışmalarımız sırasında siyasi partilerin, namus adına işlenen cinayetlere karşıymış gibi göründükleri, ancak sorunun çözümü konusunda destek gerektiğinde çekingen davrandıkları tespit edilmiştir.

Her siyasi parti kendisine yakın olan bir ailede meydana gelmiş bir olayı çözmek yerine örtbas etmeye çalışmaktadır.

Şemse Allak karnındaki bebeği ile hayatta kalmaya çalışırken, iki ailenin erkekleri için bir barış yemeği düzenlenmesi ve erkeğin 'kazara' öldürüldüğünün söylenerek Şemse Allak'tan hiç bahsedilmemesi ya da daha sonra aranıp sorulmaması bu konudaki en çarpıcı örnektir.

SHÇEK Genel Müdürlüğü'nün Rolü ve STÖ'ler ile İmzalanmış Protokoller Sorunu:

SHÇEK Genel Müdürlüğü'nün çeşitli STÖ'ler ile protokoller imzaladığı bilinmektedir. Kimi SHÇEK personeli devletten maaş alan bir

görevli olduğunu unutarak, Genel Müdürlüğün protokol imzaladığı STÖ'tünün elemanı gibi çalışmaktadır.

Böylelikle protokol imzalanmış olan kuruluş dışındaki hiçbir kuruluşu ve önerilerini ciddiye almamaktadır. Bu durumun yol açtığı sorunlar sürekli yaşanmaktadır.

Ayrıca, SHÇEK yönetmenliğinin acil başvurular durumunda yapılması gerekenleri kapsayacak şekilde düzenlenmesi ve çalışanlarının acil başvurular ile ilgili duyarlılık göstermelerinin sağlanması gerekmektedir. Bu değişikliklerin yapılması ve kamu oyuna duyurulması pek çok kadının hayatını kurtaracaktır.

Çünkü; her yerde şiddet çalışan kadın kuruluşları yoktur. Kadınların her il ve ilçedeki SHÇEK bürolarından yararlanmasını sağlamak gerekmektedir.

5-Sorunun Kalıcı Çözümü İçin Öneriler

A-Muhtar, imam, öğretmen ve sivil toplum örgütleri işbirliğinde yürütülecek bir kampanya ile:

- Doğum kaydı olmayan kadınların kütüğe kaydedilmelerinin sağlanması,
- Tüm kadınların nüfus cüzdanlarının çıkarılması,
- Dini nikah ile evli çiftlerin resmi nikah yaptırılmalarının teşvik edilmesi,
- Bütün bu işlemler için kolaylaştırılmış ve hızlandırılmış yöntemler uygulanmasının sağlanması.

B-Dilden kaynaklanan iletişimsizlik nedeniyle hiçbir hakkından haberdar olmayan kadınların bilgilendirilmesi için:

- Medeni Kanun'un ve Türk Ceza Kanunu'nun Kirmanca, Zazaca hazırlanmış video kasetlerle anlatılması,

- Hazırlanacak bu kasetlerin tüm köy muhtarlarına dağıtılarak, her köyde izletilmesinin sağlanması,
- Aynı zamanda Kürtçe yayın hakkı olan ulusal TV kanallarından benzer yayınlar yapılmasının sağlanması.

C-Namus adına işlenen cinayetlerin genellikle bir anlık öfke ile meydana gelmediği, sürece yayılmış bir biçimde, planlanarak ve toplumun bilgisi dahilinde gerçekleştiği bilinmektedir. Duyum alındığında veya şüphe oluştuğunda:

- Muhtarların, köy imamlarının ya da köy öğretmenlerinin duruma müdahale etmesi, eğer bu mümkün değilse kolluk kuvvetlerine suç duyurusunda bulunmalarının sağlanması,
- Can güvenliği olmayan kadının korumaya alınmasının sağlanması.

D-Öldürülme korkusuyla bir sivil toplum örgütüne ya da resmi bir kuruma sığınmış bir kadın için:

- Her ilde SHÇEK'e bağlı istasyon sığınma evleri yapılmasının, kadınların uzun süre kalacakları sığınma evlerine gitmeden önce bu istasyon evlerde kalmalarının sağlanması,
- Öldürülme tehlikesi içindeki kadınlar için sığınma evlerinde kontenjan ayrılmasının sağlanması,
- SHÇEK'te görevli herkesin konu ile ilgili duyarlı olmasının, kadını herhangi bir kararından vazgeçirmek ya da zorla bir şey kabul ettirmek gibi çabalar içine girilmemesinin sağlanması; bu konuda SHÇEK personeli için çeşitli eğitim programları düzenlenmesi.

E-Kadınların okuma yazma oranlarının artırılması açısından:

- Kadınlar için yürütülmekte olan okuma yazma kurslarının köyler için de planlanması,

- Yatay (kadından kadına) ve hızlandırılmış okuma yazma kursları için yöntemler geliştirilmesi,
- Kadın okul binasına gitmeyi reddediyorsa, söz konusu kursların köy evlerinde yapılmasının sağlanması.

F-Erken çocukluk dönemi ile ilgili çalışmaların teşvik edilmesi açısından:

Her ilde hatta ilçeye birer kız meslek lisesi yapılmış olup, bu liselerin genelinde “Çocuk Gelişimi Bölümü” mevcuttur. Kız meslek liselerinin çocuk gelişim bölümlerini bitiren yüzlerce genç kadın var. Her ilde hatta ilçede bu potansiyelden yararlanarak 0-6 yaş grubu çocuklar için çalışmalar yapmak mümkündür. Şiddetsizlik kültürünün inşası için en ideal yaş, erken çocukluk dönemidir. Oysa bu yaş grubu için okullaşma oranı Türkiye geneli için %10, Güneydoğu Anadolu Bölgesi için %2.7’dir. Oysa Türkiye’nin AB standartlarını yakalamak gibi bir hedefi vardır:

- Kız meslek lisesi çocuk gelişimi bölümü mezunu kadınların kreş ya da çocuk yuvası açma konusunda yetkilendirilmeleri,
- Yapılacak bir yönetmenlik değişikliği ile kreş, çocuk kulübü gibi yerlerin açılış işlemlerinin kolaylaştırılması ve teşvik edilmesinin sağlanması,
- Sosyal Hizmet uzmanlarının kreşleri denetleyen birer müfettiş gibi değil, teşvik eden birer rehber gibi davranmalarının, cesaretlendirici ve teşvik edici olmalarının sağlanması.

Sonuç Olarak:

Namus adına işlenen cinayetlerin hepsi birer yargısız infazdır.

Yasal değişikliklerin yapılıyor olması önemli bir adımdır, şimdi rolümüz sağlanacak zihniyet değişikliği ile yasaların kullanılabilir ve işler şimdi ki hale gelmesini sağlamaktır.

Türkiye’nin demokratikleşmesi adına, insan hakları adına ayıbımız olan bu cinayetlere son verebilmek için elbirliği ile çalışmamız gerekmektedir.

5. Kısım

DUYURU !

Şemse Allak Öldü...

21 Kasım 2002 tarihinde Mardin'in Yalım beldesinde “namus” adına taşlanan Şemse Allak, 7 Mayıs 2003 Cumartesi günü öğleden sonra hayatını kaybetti. 35 yaşındaki Şemse karnında 5 aylık bebeği ve yanında imam nikahlı kocası ile birlikte yeni bir yaşama doğru kaçmaya çalışırken, taşlanarak öldürülmeye çalışıldı. Kocasını olay yerinde hayatını kaybetti.

Saldırganlar Şemse'nin ölmediğini fark etmemişlerdi. Şemse, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Beyin Cerrahi Bölümü'nde uzun bir yaşam mücadelesi verdi. Herkesi şaşırta bir dirençle yaşamaya çalıştı. Belki bebeği için, belki öldüğünü bilmediği kocası için, belki de dünyaya bir ders vermek için.

Birkaç ay sonra bebeğini de kaybetti. Bebeğini kaybettikten sonra bir süre küser gibi oldu. Ama yine asıldı hayata.

Sonra Şemse'nin ölen kocasının yakınları bir barış yemeğinde buluştular. Şemse'nin kocasının “kaza” ile öldürüldüğünü konuşmuşlar. Öldürülmek istenen Şemse imiş. Ama kocası O'nu bırakıp gitmemiş. Hedefini şaşırta taşlar ölümüne sebep olmuş kocanın. Bu bir kaza imiş. Ama Şemse'den hiç söz edilmemiş. İki aile barışmışlar.

Şemse ölümünden yaklaşık 10 gün önce Diyarbakır Devlet Hastanesi'ne nakledildi.

Şemse Diyarbakır'ın kızı olmuştu. O'nu yaşatmak için herkes seferber oldu.

Öncelikle siz basın mensupları bütün tehditlere rağmen Şemse'yi haber yaptınız.

Dicle Üniversitesi, Diyarbakır Devlet Hastanesi, Diyarbakır Tabipler Odası ellerinden geleni esirgemediler. Ticaret Odası ilacını aldı.

Diyarbakır Valiliği, Koordinatör Vali ve İl Sağlık Müdürlüğü O'nun iyi tedavi göreceği bir yere nakledilmesi için arayış içindeydiler.

Ve yarın İstanbul'dan havalı yatağı gelecekti. Daha önce de ilaç ve bez göndermişlerdi İstanbul'daki dostları.

Ama Şemse gitti. Giderken yalnız değildi. Elini tutanı, yüzünü öpeni vardı. Onunla vedalaşanları vardı. Şemse Diyarbakır'da kimsesiz değildi. Ölürken de kimsesiz değildi. Yanında kadınlar vardı. Sacide, Naime, Hayriye, Özlem, Aycan, Ayşe, Fatma Aysel... Adları fark etmez, her biri yüzlerce kadın adına orada olan kadınlar vardı.

Bu kadınlar O'nu hiç yalnız bırakmadılar. Altı ay boyunca kulağına yalnız olmadığını fısıldadılar. O'na dünyadan haberler verdiler. O da bunları duydu. Duyduğunu gösteren işaretler yaptı. Elimizi sıktı, bize göz kırptı. Ama sonra yoruldu. Bırakıp gitti.

Giderken, "Haydi hoşça kalın, sizin işiniz çok ve zor" der gibiydi.

Yaşayarak "Kadının İnsan Hakları" adına mesai yaptığının farkında gibiydi. Ama artık yorulmuştu.

Şimdi Devlet Hastanesi'nin morgunda yatıyor Şemse. Ailesine haber verilecekmiş. Onlar almazsa kimsesizler mezarlığına gömülecekmiş Şemse. Kanun böyleymiş. Ne diyebiliriz ki!

Yaşamayı için mücadele edenler değil, ölmesi için taşıyanlar tarafından gömülecek herhalde. Çünkü yasa böyle.

“Namus” adına katledilenler genellikle bilinmeyen bir yere gömülürler. Mezar taşları siyah boyanır. “Namusu” temizlenen evin damına beyaz bayrak asılır. Ya da duvarı beyaz kireçle boyanır. Çünkü hane aklanmıştır.

Sonra adını bir daha anmaz kimse kadının.

Ama biz Şemse’yi unutmayacağız.

21.06.2003
KA-MER adına,
Nebahat Akkoç

AKADER Tarafından Yapılan “Sosyolojik ve Hukuksal Boyutlarıyla Töre ve Namus Cinayetleri Uluslararası Sempozyumu” Konuşma Metni

Tarih: 26-27 Eylül -2003

Yer: Class Otel

Nebahat Akkoç -KA-MER Genel Koordinatörü

Öncelikle bu sempozyumun bizi ne kadar sevindirdiğini ve beslediğini belirtmek isterim, Çünkü, dün Amina Laval “recm” cezasından kurtuldu. Dünya kadın hareketinin başarısı olarak nitelendirilebilecek bu sonuç alındıktan bir gün sonra bu toplantıda olmak bizim için çok anlamlı oldu.

Ayrıca, 2003 yılı başından itibaren yürütmekte olduğumuz “Namus Adına İşlenen Cinayetler” ile ilgili çalışmamızın her adımında, bu

sorunun çözümünün toplumun her kesiminin dayanışması ile mümkün olabileceğini tespit etmiştik. Bu nedenle de duyarlılık sağlamak üzere pek çok girişimde bulunmuştuk. Bizim çabalarımızdan bağımsız olarak planlanan bu sempozyumun bizi güçlendireceğine, cesaret vereceğine inanıyoruz.

Sempozyumun açılış konuşmasını yapan AKADER Yönetim Kurulu Başkanı Doc. Dr. İlyas Doğan'ın sorunu tarifi ve konuya yaklaşımları bizimkilerle neredeyse aynı. Bu nedenle çok etkilendik, duygulandık.

Diyarbakır'dayız, AKADER “namus” adına İşlenen Cinayetler ile ilgili bir sempozyum yapıyor ve sorunu tarif şekli sorunu yaşayanlarımla aynı. Bu bizim için çok önemli. Ve İl Valimiz Sayın Nusret Miroğlu, Vali Yardımcılarımız buradaydılar. Sn. Miroğlu mütevazı konuşmalarında yine bizlere çağrıda bulundular.

“Sorunların üstünü örtmeyin. Üzerine gidin ki bir an önce hep birlikte çözelim” dediler. Bunu duymayı ne kadar istemiştik yıllarca.

Mütevazı bir konuşma dedim. Çünkü vilayetimiz özellikle “Kadına Yönelik Şiddet ve Namus Cinayetleri” ile ilgili çalışmalarımıza çok önemli destekler sağlamaktadır. Bu destek bize cesaret vermekte ve gelecek ile ilgili umutlarımızı canlı tutmaktadır.

Bizim kim olduğumuza gelince...

Bizim kim olduğumuzu bizi ziyaret eden bir kadının anlattığı fıkra ile anlatmak isterim:

Hoca yüksekce bir damdan düşerken, olayı izleyen halktan biri, “Hoca düşüyor, doktor çağırın” diye bağırır. Hoca bu ya! Bunu duyar ve müdahale eder. “Bana doktor değil, damdan düşen birini çağırın” der.

İşte biz buyuz.

Erkek egemen sistemin, damdan düşmüş canı yanmış kadınlarıyız. Sorunun sahibiyiz. Bir araya geldik. Ve bir kadın merkezi kurdük.

Ne yaşadığımızı gelince, bunu da kendimiz için geliştirdiğimiz pek çok programdan biri olan, Acil Yardım Hattı verilerine bakarak anlatmak istiyorum.

Acil Yardım Hattı programına başvuran 1702 kadın olarak;

%35'imiz okuma yazma bilmeyiz.

%6,7'miz okuma yazmayı okula gitmeden öğrendik.

%22.8'imiz ilkokul mezunuyuz.

%9'umuz ortaokul mezunuyuz.

%24'ümüz liseyi bitirdik.

%7,3'ümüz yüksekokul ya da üniversite mezunuyuz.

Birbirimize destek olarak büyüyoruz, çoğalıyoruz. Önce Diyarbakır'da başladık. Şimdi Batman, Kızıltepe, Bingöl'deyiz. Yakında Urfa, Mardin ve Hakkâri'de olacağız.

Evdeki günlük hayatımızı tekrarlamak istemiyoruz. Evde yaptıklarımızın dışında pek çoğumuz evimizin gelirine katkıda bulunmak üzere ev dışında da çalışıyor. Ancak sadece %8'imiz taşınmaz bir mülke sahibiz.

Genellikle korkarak yaşarız. Babalarımızdan, ağabeylerimizden, kocalarımızdan korkarız.

Korkarız çünkü şiddet yaşamaktayız.

Her birimiz bazen birkaç şiddet türünü aynı anda yaşarız.

%98,8'imiz psikolojik,

%74,4'ümüz sözel,

%56,5'imiz fiziksel,

%70,6'mız ekonomik,

%46,9'umuz cinsel şiddet yaşamaktayız.

%14,6'mız ensest yaşadık.

%8,6'ımız hayatımızın bir döneminde tecavüz edildik.

Yaşadığımız şiddetten bizim sorumlu olmadığımızı biliyoruz. Artık şiddet yaşadığımız için utanmıyoruz. Bize şiddet uygulayanların utanmaları gerektiğini düşünüyoruz.

Kadın olmak şiddet yaşamamızı gerektirmiyor. Sadece toplumun eşit bireyleri olmak istiyoruz.

Farklı bir dünya, farklı bir kültür arayışında değiliz. Zaten kültürümüzü yaşatan da genellikle bizleriz. Yemeklerimiz, türkülerimiz, kılık kıyafetimiz, dostluk ve dayanışmamız kültürümüzün sürmesini sağlıyor.

Ancak biz, kültür ve geleneklerimizin bize zarar veren uygulamalarına karşı mücadele etmeye kararlıyız.

Artık, değiş tokuş edilmek, yüzünü görmediğimiz biriyle evlenmek, hediye edilmek, Eğitimsiz kalmak, çocuk yaşta evlendirilmek, sudan sebeplerle cezalandırılmak, sürekli korkarak yaşamak istemiyoruz.

Bu uygulamalara karşı mücadele edeceğiz. Ne inancımızın ne de kültür ve geleneklerimizin bu uygulamalara dayanak olmadığını biliyoruz artık.

1997 yılından bu yana KA-MER'imiz var. Orada kendimiz için programlar geliştiriyoruz.

Genelimiz korkarak yaşarız. Ama içimizden 70 kişi sürekli ölüm tehdidi yaşadı. Ve bir arkadaşımızın ölüm haberini hep birlikte gazeteden okuduk. Bu olay üzerine KA-MER, "namus" adına işlenen cınayetler ile ilgili yeni tekniklerle çalışmak gerektiğini düşündü.

Pek çok tartışmadan sonra bir yandan ölüm tehdidi altında olan kadının yaşam güvencesini sağlarken, diğer yandan kadının yakın çevresi ile ilişkiler geliştirerek ailenin verdiği "ölüm" cezası kararından vazgeçmesini sağlamayı planladı.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin 12 ilinde birer temsilcisi bulunan bir çalışma başlattı.

“Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde Namus Adına İşlenen Cinayetleri Önleme ve Bu Konuda Toplumsal Duyarlılık Geliştirme” olarak adlandırılan bu çalışma kapsamında bir yıl boyunca üç muhtemel kurban ile çalışmayı planlamıştık.

Oysa 9 ayda 19 başvuru aldı. Başvurularımızdan biri Şemse Alaktı. O Diyarbakır’a ağır yaralı getirildi. Ancak KA-MER ona destek olması gerektiğini düşündü. Hayatta kaldığı aylar boyunca O’na yalnız olmadığını, suçlu olmadığını anlatmaya çalıştı. O’na tüm kadınların sevgi ve destek duygularını taşımaya çalıştı.

Ama Şemse hayatını kaybetti.

Şemse hariç diğer bütün kadınlar hayatta kalmayı becerdiler.

“Namus” adına işlenen cinayetlerinin tek sebebinin “bekaret” olduğu zannedilir. Biz kadınlar bunun doğru olmadığını biliyorduk.

KA-MER’in söz konusu çalışması tekrar gösterdi ki:

Namus adına işlenen cinayetlerin tek sebebi “bekaret” değildir. Bekaret sebeplerden biridir. Kültür ve geleneklerin kadınlar için koyduğu kurallar vardır. Bu kurallar ailenin bağlı olduğu kültürel özelliklere, geleneklere paralel olarak değişkendir. Bir apartmanın farklı dairelerinde kadınlar için konmuş farklı kurallar olabilmektedir.

İşte ailedeki erkeklerin denetleyicisi oldukları bu kuralların kadın tarafından ihlal edilmesi ya da edildiğinin zannedilmesi (dedikodu) veya kadının kurallara uymayacağını beyan etmesi bir “namus” cinayetinde hayatını kaybetmesine yol açabilmektedir.

KA-MER’in aldığı 19 başvurunun neredeyse tümünün ilk suçu itaatsizliktir. Ailedeki erkeklere itaat etmemek “namus” adına işlenen Cinayetlerin en temel sebeplerinden biridir. Aile tarafından cezalandırılması durumunda kadının anayasa, Medeni kanun, uluslararası hukuk ya da İnsan Hakları Evrensel Beyanname’sinden doğan vatandaşlık hakları geçerli değildir.

Kadınlar zaten genellikle vatandaş olamamaktadır.

O babasının, kocasının ya da ailedeki diğer erkeklerin malı gibidir. Sahipleri onun üzerinde her türlü tasarruf hakkına sahiptirler. Bugün yapılan konuşmalarda da belirtildiği gibi, erkekler bu davranışlarını “gelenekler böyle” diyerek açıklamaktadırlar.

Kültür ve gelenekler devinimsiz ya da tek başına iyi ve kötü şeyler değildir. İyi ve kötülerin bileşkesidir ve çağın gereklerine göre değişirler.

Hak arayan kadınların “kültür ve geleneklerini reddedecekleri” varsayımı asılsız bir rivayettir. Bu suni korku erkek egemen sistemin uygulayıcıları tarafından yaratılmaktadır.

Bizim istediğimiz şey hayatımız ve bedenimiz üzerinde söz sahibi olabilmektir. Bedenimiz ve yaşamımız bize ait olmalıdır.

Kültür ve geleneklerimizin farklı uygulamalarına her birimizin tanık olduğunu düşünüyorum. Karşı karşıya oturan iki daireden birinde kadınlar dışarıya bile çıkamazken diğerinde dışarıda da çalışabilen kadınlar oturmaktadır.

Eğitim ve ekonomik düzeylerinin farklılığına rağmen, kadın olarak kaderleri aynıdır. Onlar için konmuş kurallar vardır. Ve bunları ihlal etmeleri bazen yaşamlarını kaybetmelerine sebep olabilmektedir.

KA-MER “Namus Adına İşlenen Cinayetlere Karşı” yürüttüğü çalışmalarını sürdürecektir.

Ancak KA-MER sivil toplum olma anlayışını, “sorunları bilince çıkarmak, çözüm yolunda metotlar yaratmak ve çözüm konusunda duyarlılıklar geliştirmek” olarak tarif etmektedir.

Bu tarife uygun olarak misyonu gereği her biri birer yargısız infaz olan “namus” adına işlenen cinayetler ile ilgili çalışmalarında belli bir yol kat etmiştir. Bu sorunun üstesinden gelebilmek için uzun soluklu, çok destekli ve etkili çalışmalara ihtiyaç olduğunu tespit etmektedir.

Mesele, “yaşam hakkının ihlali” meselesidir. Çözüm hepimizin beraberliği ile olacaktır.

Prof. Dr. Hüseyin Hatemi konuşmalarında “herkesin kendi namusundan sorumlu olduğunu, kimsenin bir diğzerinin namusunu kirletemeyeceğini” anlatmıştır.

Bu tespit çalışmalarımız için önemli bir dayanak olacaktır.

“Namus”un ne olup ne olmadığı konusunda sorular gelmesine rağmen bu konu tartışılmadı.

Kadına yönelik şiddet ve namus adına işlenen cinayetler ile mücadele edebilmek için din ve gelenekleri kullananların elinden bu silahı almak gerekmektedir.

Ailelerin verdiği ölüm kararlarının neredeyse tümünde, bir mahalle ya da köydeki din otoritesinin fetvası bulunmaktadır.

Oysa sempozyum katılımcılarının tümü dinimizin cinayeti savunmadığını belirtmiştir. Bunu toplum önünde anlatmak gerekmektedir.

Namus adına işlenen cinayetlere karşı mücadele için herkese düşen bir rol olduğunu düşünerek desteklerinizi beklediğimizi belirtmek istiyorum.

**Saygılarımla,
Nebahat Akkoç**

Düzenleyen: ŞAHMERAN -İstanbul

Yer: Bostancı Öğretmen Evi

Tarih: 24 Ekim 2003

KA-MER 1997 yılında kuruldu. Kuruluş tarihi 1997 olmasına rağmen, kadın çalışması için istek ve arayışımızın 1995 sonlarına doğru başladığını söyleyebilirim.

Bu istek ve arayış Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde yapılması planlanan bir anket çalışmasına katılmamıza sebep oldu.

Söz konusu çalışma 12 kişilik bir kadın grubu ile gerçekleştirildi ve yaklaşık iki yıl sürdü. Seyahat ederek, kadınlarla yüz yüze görüşmeler yaparak gecirdiğimiz bu iki yıl bizim için önemli bir süreçti.

Çünkü, 19 ayrı ilde kadınlarla yüz yüze görüşerek neler yaşandığını dinledik, gördük. Çalışma sırasında zaman zaman bir araya gelip, nasıl bir çalışma planlamamız gerektiği konusunda konuştuk. Her birimiz kır kent farklı yerlerde çalışıyorduk. Kadınlarla bazen saatlerce süren görüşmeler yapma şansımız oluyordu.

Esas önemlisi de yapılacak bir kadın çalışmasında ihtiyacın ne olduğunu doğru tespit edebilecek gözlem ve bilgilere sahip olduk.

Kadınlar bilinenin, tahmin edilenin çok üstünde bir oranda ve nitelikte şiddet yaşıyorlardı. Yaşadıklarına itiraz etmeye hakları olmadığını düşünüyorlardı. Çünkü onlar “kadın”dı. Şiddet yaşamaları gerekiyordu.

Küçük bir oranda kadın da şiddetten kurtulmak istiyor, ama bu konuda herhangi bir umut taşıyorlardı. Çünkü başvurabilecekleri bir kurum ya da onlara destek olabilecek kimse yoktu.

KA-MER bu ihtiyaç üzerine planlandı.

Resmen kurulmadan önce “Kadının İnsan Hakları İçin Bilinç Yükseltme Grup Çalışmaları” başlattı.

Ayrıca şiddet yaşayan kadınların başvurup destek alabilecekleri bir servis oluşturmaya çalıştı.

Bu süreç içinde ihtiyaç duyduğu en önemli şey, şiddet başvurusu yapan kadınlar ile görüşme teknikleri ve grup çalışması teknikleri idi.

Bu iki ihtiyacın giderilmesi için çok sayıda kurum ve kişi ile işbirliği yaptı.

1997 yılından bu yana altı yıl geçti. Şimdi dört katlı bir binada kırk kişilik bir ekiple çalışmaktayız.

Rol ve hedefimizi, “Kültür ve geleneklerimizin kadına zarar veren uygulamalarına karşı mücadele etmek üzere, kadınları bireysel, toplumsal, hukuksal, ekonomik anlamda güçlendirmek” olarak tarif ediyoruz.

Bu rol ve hedef için de pek çok çalışma yürütüyoruz. Ne yapmamız, nasıl yapmamız gerektiğini bize başvuran bizden destek alan ve daha sonra bize destek olan kadınlardan öğrendik.

Bizim ısrarla savunduğumuz ve savunmaya devam edeceğimiz şey, kadınların ve erkeklerin toplumun eşit bireyleri olduklarıydı. Diğer her şey kadınların tespit ve istekleri sonucunda belirlendi.

Bugün “Kadın sorunu ve kadının insan hakları konusunda” evrensel ve yerel olan ilişkilerin doğru kurulması gerektiğini anlatmak istiyorum.

Genel bir söylem olarak “kadın sorununun evrensel bir sorun olduğunu, ancak yaşanan kültürün özelliklerine bağlı olarak nitel ve nicel farklılıkları olabileceğini” söyler ve duyoruz. Bunun çok doğru bir tespit olduğunu düşünüyorum.

Ancak, KA-MER deneyiminden vereceğim örneklerle evrensel söylemler ile yerel gerçeklikler arasındaki bağlantıyı doğru kurabilmenin önemini anlatmaya çalışacağım.

Kadın ve çocuk çalışma merkezleri ve çocuk yuvaları olarak globalleşmenin en somut göstergeleri olmak gibi bir tehlike içinde olduğumuzu hissetmeye başladım. Hem farklılıkları tespit etmek, vurgulamak gibi bir rolümüz olduğunu düşünüyorum, hem de bu yapılmayınca çalışmalarımızın başarıya ulaşmayacağı gibi bir endişe taşıyordum.

Evrensel ve yerel olan arasındaki doğru ilişkilendirmeden kastım şu: Hem yerel hak ihlallerini aşılanmak, ırkçılığa malzeme vermek gibi endişelerle saklamaya hakkımız olmadığını, hem de bu hak ihlallerini yaşayanlar yalnız bizlermiş gibi bir duygu ve düşünce içinde olmamak gerektiğini düşünüyorum.

Hem kadın sorununun evrensel bir sorun olduğunu, hem de kültürel özelliklere göre yaşanan nitel ve nicel farklılıkların önemli olduğunu, bunları tespit edip vurgulamamızın bizi hedef kitlelerimiz ile buluşturacağına inanıyorum.

KA-MER evrensel geçerliliği olan söylemlere dayanarak yerel tespitlerde bulunduktan sonra çalıştığı coğrafyadaki kadın politikasını oluşturmaya başladı.

Birkaç örnek verecek olursak:

- **“Kadının statüsünü yükseltmek”**

Hem Türkiye’de hem de başka çeşitli ülkelerde katıldığımız toplantılarda “kadının statüsünü yükseltmek” belirlenmiş bir hedef olarak çıktı karşımıza.

Bu hedefe varmak için planlanmış çalışmalara baktığımız zaman bazen “var olan statünün kabul gördüğünü” bazen de var olan statüyü yükseltmek için planlanan çalışmalar içinde geleneksel olanın değiştirilmesinin de planlandığını tespit ettik. Okumaz yazmaz bir kadın, okuma yazma öğrenerek statüsünü yükseltebilir. Oysa bu statünün kadın olmaktan kaynaklanan hiçbir şeyi engellemeyeceğini biliyoruz.

Ya da kadınların statüsünü geliştirmek adına çeşitli meslek edinme kursları, dikiş, nakış, yemek kursları düzenlendi. Bu çalışmalar sonucunda kadınların geleneksel statüsü çeşitli düzeylerde yükseltilmiş olabilir. Ama o kadar.

Diğer seçenekte ise dolaylı olarak amaçlanmış bir değişiklik hedefi vardı. Oysa hedefimiz kadınların da temel insan haklarından yararlanabilmesi sürecine katkıda bulunmak gibi net, anlaşılır ve geç kalınmış bir hedefti.

KA-MER bu tespitlerinden sonra, hedefini, “kadının geleneksel statüsünü değiştirmek ve yeni statüsü içinde kadını güçlendirmek” olarak tespit etti.

Bu tespit yürütülen pek çok çalışmada uygulanacak metodu doğrudan etkiledi. Önce geleneksel yapı içindeki statünün fark edilmesi ve sorgulanması süreci yaşandı. Kadın değiştirmeye karar verdiği zaman da ona destek olunmaya çalışıldı.

- **Şiddetin nerelerde ve kimler tarafından uygulandığına baktık.**

Yine katıldığımız çalışmalar ve yürüttüğümüz işbirlikleri sırasında “kadına karşı şiddet” konusunun aile içinde ve kocadan kaynaklanan şiddet olarak tanımlandığını ve sınırlandığını gördük.

Hatta zaman zaman bu tanımın dışına çıkmanın zararları üzerinde konuşuldu. İddia şuydu: Babadan, yakın akrabalarından ya da aile üzerinde otorite sahibi diğer kişilerden gelen şiddeti kadına yönelik şiddet tanımı içine almak işi genişletir, bulandırır.

Bu konuyu 6 yıl boyunca yaptığımız çalışmalar sırasında kadınlara sorduk. Hatta daha da ileri giderek hep birlikte yerel bir aile tanımı yaptık.

Çünkü:

- Berdel, kan bedeli, beşik kertmesi gibi çocuk yaşta yaşananları dikkate aldığımızda ortada bir koca yoktur.
- Kayın evliliği söz konusu olduğu zaman yine koca yoktur.
- Aile meclislerinin yöneticileri her zaman kocalar değildir.

Söz konusu uygulamalar sırasında rol alan herkes, yaptığımız aile tanımı içinde yer aldı. Onlar bizim bölgemizde aile dışında kalan üçüncü kişiler değillerdi.

Genellikle gerçek bir çekirdek aile modelinin yaşanmadığını gördük. Eşlerin her zaman kendi istekleri doğrultusunda yaşamadığını

biliyoruz. Eğer resmi bir işleri yoksa istedikleri ilde, evde ya da işte çalışmadıklarını, bu gibi kararlarda da genellikle aile üzerinde otoritesi olan akraba ya da diğer kişilerin söz sahibi olabildiğini gördük.

Anne ve kayınvalide tarafından uygulanan şiddetin de ele alınmasına karar verdik. Kadının kadına şiddetinin genellikle kadının insan hakları çalışmalarına alaycı yaklaşımlara sebep olduğunu biliyoruz. Ama bir gerçek var ki genç kadınlar anne ve/veya kayınvalideleri tarafından uygulanan şiddete de maruz kalmaktalar. Ayrıca toplumsal cinsiyet rolleri gereği geleneksel anlamda eş ya da anne olmaktan başka bir rol edinmesi engellenen kadınların diğer kadınlara şiddet uygulamasından daha doğal ne olabilir ki! Geleneksel yapının muhafazası söz konusu olduğunda gündüz görevleri genellikle anne ya da kayınvalidelere düşmektedir. Bu durumun sorumlusu da kuşkusuz ataerkil sistemdir. Ne uygulayanı suçlamak ne de yaşananı saklamak gibi bir hakkımız olmadığını düşündük.

Kadına yönelik şiddetin nerede ve nasıl uygulanırsa uygulansın, kökenlerinin cinsiyet ayrımcı sisteme dayandığını biliyoruz.

Ailede şiddeti eksiksiz tarif edebilmek için de aile üzerinde otorite sahibi olan herkesi aile kapsamı içine aldık. Zaten fiiliyatta da böyle yaşanmakta, ailenin yetki ve sorumluluğu koca ve diğerleri tarafından paylaşılmaktadır. Kadın genellikle sorumluluğu çok olan, ama yetkisi olmayan konumdadır.

- **Herkesin feminizmi kendi ne diyerek kendi feminizm tanımımızı yaptık.**

KA-MER kurulduğu günden itibaren hedeflediği kitle ile buluşmayı başardı. Kadınlar grup çalışmalarımıza katılmak, şiddet ya da başka çeşitli konularda destek almak için bize başvurular. Bizi benimsediler, desteklediler, aramıza katıldılar. KA-MER'i anladılar, savundular. Ancak "feminizm" konusunda ya konuşmaktan çekindiler ya da aşıkca feminist olmadıklarını dile getirdiler.

Bu duruma yine evrensel bir bakış açısıyla yaklaşıp, erkek egemen sistemin propagandaları sonucu ortaya çıkmış bir durum olarak kabul etmek mümkündür.

Kısmen öyle olduğu da doğru aslında. Ama biz feminizm konusundaki çekincelerin başka yerel sebepleri olup olmadığını bulmaya çalıştık.

Gördük ki kadınlar feminizmin, onları kültürlerinden koparmayı amaçladığını düşünmüşler. Feminizmin eğitimi, ekonomik anlamda güçlü, belli bir giyim kuşam ve yaşam tarzına sahip olmak anlamına geldiğini düşünmüşler.

Oysa KA-MER rolünü “kültür ve geleneklerin kadınlara zarar veren uygulamalarına karşı mücadele etmek” olarak tarif etmişti.

Bir yandan sürüp giden kültürel mücadelenin içinde olup öte yandan kadın olarak haklarını talep ederken kültüründen kopma endişesi kadınları bir ikileme sürüklemişti.

Hep birlikte yerel kültür ve geleneklerin güzel ve zarar veren yanlarını tespit ettik. Zarar verenlerin aslında birer insan hakları ihlali olduğunu, bunlar için mücadele ettiğimizi ve sonuç olarak bizim feminizminizin “Kadının insan haklarını savunmak” olduğunu tespit ettik.

Hep birlikte feminizmin kimsenin tekelinde olmadığını, her kadının istediği her yerde; iş yerinde, mutfakta, tarlada, inek sağarken, pamuk toplarken kendi insan haklarına sahip çıkabileceğini, çıkması gerektiğini ve bunun bizce adının feminizm olduğunu vurguladık.

Bu tespitleri yaparken hep birlikte sevindik heyecanlandık.

Elbette sistem kendini korumak için çok güçlü silahlara sahip. Eğitim, görsel ve yazılı basın, her şey kadınların aleyhine işliyor. Ama kadınları feminizmden uzaklaştıran tüm sebeplerin sistemden kaynaklanıp kaynaklanmadığı konusunda kuşkularımız var.

Biz, kadının insan hakları için çalışan kadınlar olarak, özel yaşamımızı kendi tercihlerimiz doğrultusunda belirleme hakkına sahibiz elbette. Ama kendi tercihlerimizi diğer kadınların da tercihi gibi algılayıp algılamadığımız konusunda kuşkularımız var.

Kadın çalışmalarının marjinalleşmesinde yukarıdaki endişelerimizin rolü olup olmadığını bilmiyorum.

Bildiğim bir şey var ki, KA-MER'den destek alan kadınlar kendi çevreleri, ilişkileri içinde eşit ve özgür insanlar olarak yaşamaya devam etmek istiyorlar.

- **KA-MER çalışmalarını genişletirken kimlerle çalışması gerektiğini tespit etti.**

Kuruluşumuz sırasında sadece kadın çalışmasına ihtiyaç duyan ve birbirine güvenen bir grup olarak başladık. Çalışacağımız bölgede şiddet yaşanıyordu, her şey siyah ya da beyazdı. Farklı bir renk olarak ortaya çıkmamız uzun bir süre herkesi rahatsız etti. Farkında olmaya başlamış kadınlar hariç.

Giderek yeni çalışmalar başladı ve çeşitli illerden gelen talepler üzerine bölgesel çalışmalar yapmaya karar verdik.

Peki ama kimlerle çalışmamız gerekiyordu?

Bu tespiti yaparken nelere dikkat etmemiz gerekiyordu?

Önce durum tespiti yaptık.

- Kadının insan hakları eğitimi resmi eğitim içinde yer almıyordu. Bu nedenle resmi eğitim kurumlarından alınmış diplomaların bizim için fazla önemi yoktu.
- Bölgemiz ve özellikle bölgemizdeki kadınlar eğitim haklarından yararlanamamışlardı. Fırsatları olmayanlara fırsat vermemiz gerekiyordu.
- Feminizmin elit bir kesimin işi olduğu yönündeki kaygıları dikkate almalydık.
- Ve bu zor işte en önemli şey gönüllülük olmalıydı.

Bunları ve benzer pek çok şeyi tespit ederek kimlerle çalışacağımızı şöyle tarif ettik: “Grup çalışmalarımıza katılıp fark etme sürecine girmiş, diğerlerinin fark etmesini sağlayabilecek, ilkelerimizi anlayan ve onlara uyan, öğrenmeye açık ve hevesli tüm kadınlar.”

Yani, “Soruna, sorunları yaşayanlar sahip çıktı” diyebiliriz.

Elbette bir sivil toplum örgütünde çalışmanın gerektirdiği bazı donanımlara ihtiyaç olduğunu biliyoruz. Bize katılan her kadın ilk bir yılını daha çok öğrenerek geçiriyor.

Yapacağı iş için gerekli her türlü bilgi ve donanıma sahip olması için programlar yapmaya çalışıyoruz. Bu anlamda KA-MER her birimiz için bir eğitim kurumu gibi çalışmaya başladı.

Nereden ne almamız gerektiğini tespit ediyor ve alıyoruz.

Yerele dikkatli bakış bizi “Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Namus Adına İşlenen Cinayetleri Önleme ve Toplumsal Duyarlılık Yaratma” sürecine getirdi.

Bu çalışmaya başlarken elimizde sadece tespit ettiklerimiz vardı:

- Kadınlar korku içinde yaşıyorlar, bir kısmı başvurdukları zaman süregiden ölüm tehdidi yaşıyorlardı.
- Namus adına işlenen cinayetlerin aniden gerçekleşen cinayetler olmadığını, 3-5 ay gibi bir süreç içinde meydana geldiğini biliyorduk.
- Farklı kültür ve geleneklerde kadınlar için konmuş farklı normlar olduğunu biliyorduk.
- Kadınların bu normları ihlal etmesi, ihlal ettiğinin zannedilmesi aile içinde “yargılanmasına” ve öldürülmesine yol açıyordu. Bu normlar aynı mahallede, aynı apartmanın daireleri arasında bile farklılaşabiliyordu.

Çalışmayı başlatırken bir yıl içinde üç kadına ulaşmayı, onların yaşamını güvence altına almayı, kuracağımız ilişkilerle hem kadının yakın çevresi ve hem de kuracağımız diğer ilişkiler ile toplumsal duyarlılık yaratmayı hedeflemiştik.

Projenin 10. ayında 19 başvuruya ulaştık. Ve gördük ki:

- Namus adına işlenen cinayetlerin en başta gelen sebebi “kadının itaatsizlik etmesi” dir. Sistem kendini güvence altına almak

için karşı çıkmaya niyetlenen ya da çıkan veya çıktığı zannedilen kadınları yargılayıp yok etmektedir.

- Bekaret konusu cinayetlerin asli sebebi değildir.
- Kadınlar önce intihar etmeye zorlanmaktalar. Bunu reddetmeleri durumunda öldürülmeye çalışılmaktalar. Böylece bölgemizde yaygın olarak yaşanan kadın intiharlarının aslında cinayet olabileceğini tespit ettik.
- Kadınların ölüm kararını kocalar ya da babalar dışındaki akrabaya ya da aile üzerinde otorite sahibi diğer kişiler de verebilmektedir.
- “Suçlu”yu affedenleri toplum acımasızca yargılamakta ve öldürmeye zorlamaktadır.

Kadının insan haklarının ihlal ve çözümü on yıllarca sürececek uzun soluklu bir iştir. Ama namus adına işlenen cinayetler bir an önce son bulmalıdır. Bu çalışma önümüzdeki yıllar için çok katılımlı bir çalışma ile bu cinayetleri bitirmeyi hedefleyerek planlanacaktır.

KA-MER’in çalışma ilkeleri, bu ilkeleri tespit yöntemleri, kadının insan haklarının nasıl ihlal edildiği ve farkındalık yaşayan kadınların baş etme yöntemleri ile ilgili söylenecek çok şey var.

Bunların tümünü başlı başına ele alıp yazmayı planlıyoruz.

Bugün anlatmaya çalıştığım KA-MER deneyiminden hareketle, dünya kadın hareketinin mücadeleler sonucu geliştirdiği evrensel söylemlerin, yerel uygulamalara dönüştürülmesinin yararları ile ilgiliydi.

Bizim görevimiz farkındalık yaratmak oldu. Ondan sonrası bizden destek alanların taleplerine bağlı olarak gelişti.

KA-MER bu yolla “Kadınların Merkezi” oldu.

Kadınlar yaşadıkları kültürü reddetmek, dünyanın başka yerlerindeki birileri gibi yaşamak, onlara benzemek gibi istekler taşıyorlar. Yaşadıkları kültürel yapı içinde erkekler ile eşit haklara sahip olmak, insanca yaşamak istiyorlar. Kadınların KA-MER’den almak istedikleri

destekleri inceleyerek yapmış olduğumuz bu tespit, bizi erkeklere toplumsal cinsiyet rollerini hatırlatmaya yöneltti. Doğarken herkes insandır, bebektir. Toplum onlara kadınlık ya da erkeklik rolleri yüklemektedir. Bunun için geliştirdiği çok çeşitli yöntemler vardır.

Daha hamilelik sırasında başlayan ayrımcılık, bebeğin doğumundan sonra, tüm çocukluk dönemlerinde devam eder.

Kimse hamile eşine “benim aslan kızım doğacak” dememiştir. Kız çocuklar aileye rağmen doğarlar genellikle. Ondan sonra pembeler kızlara, maviler erkekleredir.

Oyuncaklar değişmeye başlar. Aile farkında olmadan kadınlık ve erkeklik rollerinin oluşmasını sağlar. Eğitim, medya, toplum; herkes, her şey bu süreci besler, destekler.

Erkeklere söylemek istediğimiz şu: Erkek egemen sistem, dünyadaki savaşları çıkaran, yoksulluğun sebebi olan, yasakları destekleyen, silahları üreten ve satan sistem ile aynıdır. İki ayrı egemen sistem yoktur. Bu sistem kadının ikincil rolünü devam ettirmek için bize erkeklik ve kadınlık rolleri yüklemektedir.

Erkeğin denetleyen, kadının ikincil olan konumunu yaratan egemen sistemin tuzaklarını fark ve reddetmek gerekmektedir.

İnsanca yaşamak adına, kendimizi yaşamak adına sistemin oyuncularını olmayı reddetmek gerekmektedir.

**Saygılarımla,
KA-MER adına,
Nebahat Akkoç
24 Ekim 2003 -Cuma**

DUYURU !

Kadriye Demirel Öldü...

ARTIK GİZLİ KALMIYOR

Bu gün bir cenazemiz daha vardı.

Kadriye Demirel 15 yaşında bir genç kızdı. 6,5 aylık hamileydi.

13.11.2003 tarihinde kafasından taş ve satırla ağır yaralanmış bir durumda Dicle Üniversitesi Beyin Cerrahi Bölümüne getirilmiş. Görünlerin anlattığına göre kafatası taş darbelerinden içe çökmüş. Hem kafasında hem vücudunun çeşitli yerlerinde taş darbeleriyle meydana gelmiş olduğu anlaşılan ağır yaralar varmış.

Çeşitli müdahalelere rağmen, genç vücudu ancak birkaç gün dayanabildi. Nüfus cüzdanında adı Kadriye olarak görünen, ama aile arasında Kader ismi ile çağrılan genç kadın 17.11.2003 günü sabahın erken saatlerinde öldü.

Bir canda iki ölüm meydana geldi aslında. Kader 6,5 aylık hamileydi çünkü.

Annesi tecavüz yaşadığını, karnındaki bebeğin tecavüz bebeği olduğunu anlatıyor. Kim bilir nasıl hırpalandı tecavüz edilirken. Ama yetmedi. Tecavüz mağduru olmakta “suç” kadınlar için. Adı ne bu suçun bilmiyorum. Belki de “tecavüze sebebiyet vermek.” Tecavüze uğrayan bir çocuğu öldürmek için nasıl bir suçlamada bulduklarını ölüm kararını verenlere sormak lazım.

Bildiğimiz bir gerçek var ki; 15 yaşında hamile bir kızın ailesinin normal yaşamına devam etme şansı yok. Toplum öylesine acımasız ki bu konuda. Her zamanki gibi sokakta gezebilmek, işe gidebilmek için öldürmek zorunda.

Kim suçlu bilmiyorum. Kader mi? Ailesi mi? Hepimiz mi?

Bildiğimiz kadarıyla ağabeyi tarafından gezmeye götürülür gibi çıkarılmış evden.

Ağabeyi elini Kader'in boynuna dolayıp haydi biraz gezelim demiş.

Onu evden uzaklaştırmış. Daha sonra da Kader, polis tarafından ağır yaralı bir şekilde hastaneye götürülmüş. Olayı haber ajanslarından öğrendik. Arkadaşlarımız Kader'e destek olmak için hemen yanına koşular. Bu sefer herkes oradaydı.

Kader'in ölümünden duyduğumuz üzüntüye, O'na sahip çıkanların çokluğunu gördüğümüz için yaşadığımız sevinç karıştı.

Sonunda sesimiz duyuldu. "Namus" adına işlenen cinayetlerin birer yargısız infaz olduğu anlaşıldı. Kader'e herkes sahip çıktı. Kimse bu olay için "Kader'in kaderi böyleymiş" demedi, diyemedi.

Kader bir çocuktan aslında. Henüz 15 yaşındaydı. Ağabeyi ise henüz 19'unda. Polisler tarafından götürülürken gururla bakıyordu etrafına.

Kader öldü, ağabeyi cezaevinde.

Tek tesellimiz cinayetlerin artık gizli kalmıyor olması. Annesi sahip çıktığı için Kader kimsesizler mezarlığına gömülmedi. Mardin Kapı Mezarlığına gömüldü. Cenaze töreninde erkeklerde vardı. Bunları düşünerek teselli olmaya çalışıyoruz.

17.11.2003
KA-MER adına,
Nebahat Akkoç

Tarih: 4-6 Aralık 2003

Konu: Namus Adına Şiddet Semineri İçin Geçici Program

Düzenleyen: İsveç Başkonsolosluğu/İsveç Araştırma Enstitüsü

Sunuş: Nebahat Akkoç - KA-MER-Diyarbakır

Bu sempozyumun ilk konuşmasına önce İsveç Dışişleri Bakanı Merhum Anna Lindh'i anarak başlamak istiyorum. O'nu anarken bunu alışılmış bir davranış, kaybedilenlerin arkasından yapılan sıradan bir jest olarak algılamanızdan korkarım.

O, Türkiye ziyaretinin en önemli bölümünü Diyarbakır'a ve Diyarbakır ziyaretinin en önemli bölümünü de KA-MER'e ayırdı.

KA-MER'i ziyareti sırasında oldukça kalabalık bir heyet ile gelmişti. Beraberinde 25'e yakın gazeteci vardı. Çalışmalarımız hakkında bilgi aldı ve KA-MER'in çalışmalarını desteklediğini bildiren açıklamasını yaptı. Bunlar çok önemli ve anılması gereken destekler.

Daha sonra hep birlikte "Kadın Girişimciliği" çalışmalarımız kapsamında açılmış olan "Kadınlar Semt Pazarı"nı gezmeye gittik. O pazarı açan kadınların hepsi göç etmiş, Eğitimsiz ve hiçbiri Türkçe konuşmayı bilmeyen kadınlardı. Öyle bir dostca görüştük onlarla.

Kimiyle tercüman aracılığıyla, kimiyle tercüman kullanmadan anlaştı. Aynı dili konuşuyor gibiydiler. Ben O'nu uzaktan izliyordum. Bir ara heyetten biri gelip Anna Lindh'in beni çağırdığını söyledi. Yanına gittim. "Haydi biraz yürüyelim" dedi. Kısa bir süre için benimle yalnız kalmak istediğini fark ettim. Biz yan yana hızlıca yürüdük. Kalabalık arkadan bizi takip etti. Yüzünü bana döndü ve gözlerine bakarak, "Nasılın? Gerçekten iyi misin? Rahat yaşayıp çalışıyor musun?" diye sordu.

O anda iki anneydik, kadın çalışması yapmanın zorluğunu bilen, şiddete karşı olan iki feminist kadındık. O anda O bir politikacı ya da bir diplomat değildi. Bir dosttu.

Bana göre sorusu, pek çok şey kastedilerek sorulmuştu. Ben de bütün içtenliğimle cevap verdim: “Evet iyiyim, başa çıkamayacağım bir zorluk yaşamıyorum” dedim.

Bir gün İsveç’e gidersem birlikte yemek pişirip yemek üzere anlaştık. Diyarbakırlı dostları olduğunu ve bizim yemek kültürümüzü bildiğini anlattı.

İşte ben Anna Lindh’i anarken diğer tüm kimliklerinin yanı sıra, bu çok kısa, özel ve anlamlı görüşmeyi de kastederek anıyorum. Onun pazardaki kadınlarla ve benimle kadın dili ile kurmuş olduğu dostca iletişimi kastederek anıyorum.

Bir sabah uyandığımda Anna Lindh’in gezmiş olduğu pazaryerimizin yıkılıp yok edilmiş olduğunu öğrendim. Kadınların bir semt pazarında sebze satması birilerine fazla gelmişti. Bu nedenle pazaryerini yerle bir etmişlerdi. İçim sızladı. Aklıma o kısa dostca sohbet geldi.

Bir sabah uyandığımda Anna Lindh’in öldürülmüş olduğunu öğrendim. O da birilerine fazla gelmiş olmalıydı.

Hepsi aynı kaynaktan beslenen şiddetin ardı arkası kesilmedi. İstanbul’da art arda iki ayrı saldırı yaşandı.

Bir süre bu toplantının iptal edilebileceğini düşündüm. Sonra konsolosluktan sempozyum ile ilgili yazılar gelmeye başladı. İşte şiddete verilecek en doğru cevap buydu.

Elimizi ayağımızı çekelim istiyorlar. Meydanı onlara bırakalım istiyorlar. Oysa biz çalışmaya devam edeceğiz. Belki korkarak, ama hiç durmadan çalışmaya devam edeceğiz.

En önemli ilkelerinden birini “şiddete karşı olmak” olarak belirleyen KA-MER 1997 yılında kuruldu. Kurulduğu günden bugüne şiddet yaşayan kadınlara destek olmaya çalıştı. Ancak “namus” adına katledilen kadınlar için yaptığı ilk özel çalışma 2002 yılı sonlarında planlandı. 2003 yılı başlarında ilk desteği İstanbul İsveç Konsolosluğuna yaptığı başvuru üzerine Anna Lindh’den aldı.

“Namus” adına işlenen cinayetler projesi ile amaçlanan, bir yandan muhtemel kurbanların KA-MER’e ulaşmalarını sağlayıcı yolları açarak, onların yaşam güvencelerini sağlamak, diğer yandan da yakın çevreleri ve aileleri ile görüşmeler yapabilmenin yollarını arayarak, “namus” adına işlenen cinayetlere sebep olan kültürel uygulamaları tespit edip dönüştürmeye çalışmaktı.

Proje başlayalı yaklaşık bir yıl oldu. Ne kadar yol alındığını anlatabilmek için proje kapsamına alınan, başvuru kabul edilen ilk ve son infazları ve onlarla ilgili yaşananları anlatmam anlamlı olur.

“Başvuru kabul edilen” diyorum, çünkü her iki olayda da kadınlar başvuracak durumda değildi.

İlk başvuru recm edilmiş ve öldüğü zannedilerek terk edilmiş olan, Emniyet mensupları tarafından koma halinde Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi’ne bırakılan Şemse Allak’tı. Şemse Allak recm edildiği zaman 5 aylık hamileydi.

Sonuncusu ise Kadriye Demirel. O da öldü zannedilip bırakıldı ve o da Emniyet mensupları tarafından Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi’ne bırakıldı. Kafası taşla ezilmiş, vücudunun her yeri satırla doğranmıştı. Kadriye Demirel de 6,5 aylık hamileydi.

İlkinde KA-MER yalnızdı. Aylar boyunca hep beraber Şemse Allak’ın yaşaması için uğraştık. Her kapıyı çaldık. Elimizden gelen her şeyi yaptık. Ancak Şemse Allak recm edildikten altı ay sonra öldü.

Davasını takip edemedik, çünkü Şemse vekalet vermek için imza atacak gücü bulamamış, ölümü için davacı olacak bir yakını da bulamamıştı. Cenazesi 20 civarında kadın tarafından kimsesizler mezarlığına gömüldü.

Şemse Allak henüz hayattayken birileri iki aileyi buluşturup barıştırdı. İki aile arasında bir barış yemeği yendi. İki ailenin erkekleri barıştılar. Bu barış yemeğinde Şemse’nin adı hiç anılmadı.

Kadriye Demirel de kafası taşla ezilip öldü zannedilerek bırakıldı. O da Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Beyin Cerrahi Bölümü’ne Şemse Allak’ın yattığı yatağa yatırılmıştı.

KA-MER olayı öğrenip gittiğinde bütün sivil toplum örgütlerinin Kadriye ile ilgilendiğini gördü. Kadriye'nin KA-MER'e ihtiyacı yoktu. Artık herkes oradaydı.

Kadriye iki gün yaşadı. İki gün boyunca hiç yalnız kalmadı. Öldüğü zaman sahiplenen çok oldu. Cenaze töreni oldukça kalabalık geçti. Dernekler, sendikalar, insan hakları savunucuları cenaze törenine katılmışlardı.

Artık kadının insan haklarının, insan hakları olduğu görülmeye başlamıştı. Üstelik kadınların bir kısmı Kadriye'nin annesini ziyaret etmişler, onu cenazeye gelmeye ikna etmişlerdi. Annesi öldürülmesine karşı koyamadığı Kadriye'nin mezarı başındaydı. Onun için ağıtlar yakıyordu.

Bizler de KA-MER olarak oradaydık. Kadriye'nin ölümü için duyduğumuz üzüntüye, ona sahip çıkanların çokluğunu görmekten duyduğumuz sevinç karıştı.

İşte bir yılda kat edilen yol buydu. Toplumsal duyarlılık yaratılması anlamında önemli bir yol kat edildiğini gördüğümüz için mutluyuz.

Kadriye'nin öldürüldüğü gün iki kadın cesedi daha bulundu. Biri Diyarbakır Elazığ karayolu üzerinde, Maden İlçesi yakınlarındaki güvenlik noktasına yakın bir yerde, diğeri Urfa'nın Siverek İlçesinde.

Maden İlçesi arama noktasındaki güvenlik güçleri durdurdukları araçlara kadının, bilgisayardan büyütülerek çıkarılmış bir fotoğrafını gösterip yakınlarını bulmaya çalışıyormuş. Bize bu olayı otobüslerden birinde yolcu olan bir erkek bildirdi. Siverek'teki cesedi bir gazete haberinden öğrendik.

Onların Kadriye gibi sahip çıkana olmamıştı. Ama yine de birileri cesetlerle ilgili bilgi vermek için KA-MER'e gelmişti.

Şemse'yi öldürenler ve Kadriye'yi vuran ağabeyi namuslarını temizlemiş olmanın rahatlığını ve gururunu anlatıp hissettirmeye çalışırken diğer iki kadını katledenler gizli kalmayı tercih etmişlerdi. Halbuki namus temizlemek için kadın öldürenler, genellikle kahraman edasıyla

çıklarlar toplum önüne. Çünkü bu görevi onlara toplum yükler. Onlar da görevlerini yapmış olduklarını herkese gösterirler.

Bir şeyler giderek değişiyor. Çünkü Türkiye’de yasalar değişiyor. Toplumsal duyarlılıklar değişiyor. Artık namus adına cinayet işleyenler her zaman gururla çıkamıyorlar halkın önüne. Son iki olayda olduğu gibi, bazıları saklanmaya çalışıyor.

Elbetteki bu cinayetler Diyarbakır’a özgü değil. Bizim çalışmamız da Diyarbakır ile sınırlı değil zaten. Biz Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin 12 ayrı ilinde çalışıyoruz ve çalışmaya devam edeceğiz. Yükümüz biraz daha hafifledi. Artık hastanelerde, cenaze törenlerinde bize ihtiyaç olmadıkça sadece temsili yer alıp, konunun farklı alanlardaki toplumsal duyarlılık oluşturma boyutları ile uğraşmak için daha fazla zamanımız olacak.

Mevcut tüm kurum ve kuruluşların sistemin birer ürünü olduğunu; nihai çözüm için tüm kurum ve kuruluşların erkek egemen düşünce sistemini fark edip irdelemesi ve cinsiyet ayrımına sebep olan, besleyen, ya da göz yuman unsurlarından arınması, hatta yeniden yapılanması gerektiğini hiç unutmuyoruz.

Şemse ve Kadriye örneklerini bir yıllık bir çalışmanın sonunda alınan yolun kıyaslamasını yapmak için kullandım.

Bu proje kapsamında KA-MER’e bir yıl içinde 23 başvuru aldı. Şemse ve Kadriye öldü. Diğerleri yaşıyor.

“Namus” adına işlenen cinayetlerin kültürel dayanaklarını anlatabilmek için bir yıl içinde aldığımız başvuruların tümündeki “yargılanma” sebeplerini tek tek inceledik.

İşte o yargılanma sebeplerinin her biri, “namus” adına işlenen cinayetlerin kültürel dayanaklarını gösteriyor.

Şemse Allak’ta infaz dayanağı, bir adamla gizli aşk yaşamak ve hamile iken imam nikahı kıymaktı.

Kadriye’de ise dayanak tecavüz edilmektir. Tecavüz eden değil, tecavüze uğrayan yargılanmıştır. Demek ki tecavüz edilmek yargılanmak için bir kültürel dayanak, ölümü hak ettirecek bir suçtu.

Şemse ve Kadriye’yi ismen andık. Çünkü onlar artık yaşamıyorlar. Diğer başvurularımız hayattalar. Bu nedenle onları raporumuzda yer alan numaraları ile anacağım.

2, 7 ve 13. başvurularımızda dayanak aynı. Dedikoduya sebebiyet vermek. Eğer bir kadın hakkında dedikodu varsa, bu, kadını cezalandırmak için geçerli bir dayanak kabul edilmektedir. Kaldı ki 2 numaralı başvuru sahibi hakkındaki dedikodunun, kadının bir erkeğin isteklerine ret cevabı vermesi nedeniyle kasten çıkarıldığını biliyoruz.

Bir kadının diğerlerine oranla daha rahat davranması, gülmesi, süslenmesi, konuşması, hakkında dedikodular çıkarılması için yetiyor. Çıkarılan dedikodulardan hareket edilerek kadın suçlu kabul edilip yargılanıyor.

21 başvurumuz arasından sadece iki tanesi bir erkek ile yaşadığı cinsel ilişki nedeniyle yargılanmış. Genç bir kadının evlenmeden önce cinsel ilişki yaşamaması mutlak bir ölüm sebebidir.

Ama tek ölüm sebebi bu değildir.

4 numaralı başvuru sahibi de bekar bir genç kadın. Ailesinin önerdiği koca adaylarını reddedip kendisinin hoşlandığı birisi ile evlenmek istediğini söylediği için hakkında ölüm kararı verilmiş.

Aileye göre bu davranışıyla genç kadın Potansiyel bir suçluydu. Bugün olmazsa yarın, ailenin namusunu lekeleyecek bir baş belasıydı. Bu beladan kurtulup aileyi rahatlatmak gerektiğini düşündüler.

Neyse ki kadın ailesinden uzaklaşıp istediği kişi ile evlenmeyi ve kendi istediği doğrultuda bir hayat kurmayı becerdi.

5 numaralı başvuru sahibi evli bir kadın. Kocasının sözünü dinlemediği için ölüme mahkûm edildi. Yani suçu itaatsizlik. Hangi emre itaat etmediğini tam olarak öğrenemedik.

Haklı ya da haksız, doğru ya da yanlış olsun, kocaya itaat etmek tartışılmaz bir görevdir. Aksi, cezalandırılmak için yeterli bir dayanaktır. Esas olarak “namus” adına yargılanmanın temel sebebi itaatsizliktir.

Gerdek gecesinde erkeğin kadına tokat atması, hatta bazen yaralanmalara yol açabilecek boyutta şiddet uygulaması, kadın itaatini garantilemeye çalışmak için geliştirilmiş uygulamalardır.

6. başvuru sahibinin suçu kendisine sürekli şiddet uygulayan, zorla evlendirildiği ve kendisinden yaşca çok büyük olan kocasından boşanmak istediğini bildirmesidir. Bizim kültürümüzde evden gelinliği ile çıkmakta olan kızın kulağına evin erkeklerinden biri tarafından şu sözler fısıldanır: “Buradan beyaz gelinliğin ile çıkıyorsun, ancak beyaz kefenin ile dönersin.”

Bu gelenek kadına “boşanma” hakkının olmadığını en baştan anlatmak için uygulanır.

Kadriye Demirel evlerine rahatça girip çıkabilen yakın akrabası bir erkek tarafından tecavüze uğradığı için öldürüldü.

8 numaralı başvuru sahibi, kocasının eve getirdiği içki arkadaşları tarafından yaşadığı taciz nedeniyle yargılandı. Kadın defalarca taciz yaşadıktan sonra dayanamayıp kocasından arkadaşlarını eve getirmemesini istemiş. Bu nedenle kocası tarafından tacize sebebiyet vermekle suçlandı. Neyse ki ailesi onu anladı. Şu anda ailesinin yanında yaşamaya devam ediyor. Bu iki olayda görüldüğü gibi, kadın her durumda taciz ve tecavülden korunmak zorundadır. Bu bir görevdir. Herhangi bir nedenle bu görevi yerine getirememek cezalandırılmayı hak edecek bir suç olarak kabul edilmektedir.

İkisi bekar diğerleri evli olan 9, 11, 15, 16, 17, 19 ve 20 numaralı başvuru sahipleri de itaatsizlik nedeniyle yargılandılar.

16 ve 29 numaralı başvurularımız yaşadıkları sürekli şiddet nedeniyle evlerini terk ettikleri için yargılanmışlar. Şiddet yaşasa bile kadınların evden izinsiz ayrılma hakları yoktur.

Onlar söz dinlemediler. Kadınların, evdeki tüm erkeklerin sözünü dinlemesi esastır. Aksi cezalandırılmayı gerektirmektedir. Erkeğin sözlerine cevap vermek, istediklerini yapmamak ya da karşı koymak suçtur. Bunlar her birimize önemsiz gelebilecek durumlar için olabilir. Mesela evden çıkmak, erkeğin istemediği biriyle konuşmak, erkekten izin almadan baba evine gitmek, alışveriş yapmak gibi sıradan sebepler olabilir. Esas olan kadının herhangi bir konuda kendi bireysel tercihini dile getirmesi ya da yaşamasını engellemektir. Bugün günlük hayat içinde sıradan bir sebeple başlayan itaatsizliğin, yarın varabileceği boyutlar düşünülüp engellenmeye çalışılmaktadır. Bölgemizdeki farklı bazı uygulamalarda kadınların ilk itaatsizliklerinin öldürülmek yerine bazı organlarına zarar vererek cezalandırıldığı bilinmektedir.

10 numaralı başvuru sahibinin suçu ise “aşık” olup, duygularını ailesinden gizlememiş olmak. Bu davranışı ile alışılmadık bir cesaret göstermiş ve gelecek için Potansiyel bir tehlike kabul edilerek yargılanmıştı.

14 numaralı başvuru sahibi önce ailesinden izin almadan evlenmiş. Daha sonrada evlendiği kişi tarafından terk edilmiş. Yalnız kalınca çocuğu ile birlikte ailesine sığınmış. Ailesinin kendisini öldüreceğini anlayınca da bir yakını aracılığıyla KA-MER'e başvurdu.

Kadını cezalandırmak için geçerli olan binlerce dayanak sıralayabiliriz. Tüm başvurularımızda ortak olan ise kadınların toplumsal rolleri dışına çıkarak davranmış olmasıdır.

Şimdi anlattıklarım KA-MER'in başvurularından çıkarmış olduklarımız.

Konuşmamın başında anlattığım iki kadın cesedinden Urfa Sive-rekte bulunan kadın için cezalandırılmasının kültürel dayanağı, kocasından izin almadan Adana'daki ailesinin evine gitmiş olmasıydı. Bu öyle bir suçtu ki, hem koca hem baba evi kadını suçlu bulmuştu.

Bundan birkaç yıl önce Urfa'da biri sinemaya gittiği için, diğeri radyodan bir aşk şarkısı istediği için iki kadın öldürülmedi mi?

İsveç'teki Fadime de farklı kültüre mensup bir erkekle beraber olduğu için öldürüldü.

Farklı kültürel özellikler sadece kadın için konmuş ve her biri o kültürel değerler içinde “namus” olarak adlandırılan normları değiştirerek, cezalandırılma biçimini etkiliyor.

Örneğin, bölgemizde yaşanan köyden kentte göç, ailelerin köyde kadınlar için var olan kuralları kentte de korumaya çalışmalarına neden olabiliyor. Köyde tarlaya çalışmaya gidebilen kadın, kentte sokağa çıkınca cezalandırılabilir.

Sonuç olarak; kadını cezalandırmanın kültürel dayanaklarından yüzlercesini bir çarpıda sıralayabiliriz.

Her biri farklı bir geleneğin uygulaması olan yüzlercesini tek başlık altında toplamak mümkündür:

“Kadının ikincil konumunu muhafaza etmek.”

Sn. AYTEKİN SİR AKADER’in toplantısında bu uygulamaların gerekçesini “kadınlar için geçerli olan kölelik statüsünü muhafaza etmek” şeklinde tarif etti. Biz de bu tarife aynen katılıyoruz.

“Namus” kültürlerin kadınları denetim altında tutabilmek için koymuş oldukları normların her biridir. Namus gülmektir, gezmektir, sevmektir, şarkı istemektir, eğitimidir, bilgidir, konuşmaktır, cinselliktir ve daha yüzlerce şeydir. Zannedildiği gibi namus sadece bekaret değildir. Bekaret yüzlerce sebepten biridir. “Namus” itaat etmektir, boyun eğmektir.

Bütün bu normların kaynağı, dünyanın her yanında, farklı kültürel uygulamalarla kadını ezen, “erkek egemen düşünce sistemi”dir.

KA-MER olarak önce evrensel olandan başlayıp yerele baktık; şimdi yereli incelediğimiz zaman yine dönüp evrensel olana bakıyoruz. Örneğin, Amina Laval’in yaşadığı süreci takip ederken evrenselde ve yerelde yaşanan, az önce belirttiğim “namus” kavramı arasındaki benzerlikleri fark ettik.

Sistem bir bütün olarak acımasız bir şekilde işliyor.

Sistem her kültürde kendisini yaşatabilmek, besleyebilmek için binlerce dayanak yaratıyor.

Sorun ataerkil sistemdir. Kadını ezen, birey olmasını engelleyen, onu erkeğe bağılı kılan sistemdir.

Bizler Türkiye ve Dünya'nın her yerinde çalışmakta olan kadın kuruluşları, her birimiz mensubu olduğumuz kültürlerin kadına zarar veren uygulamalarıyla mücadele ederek, aslında dev gibi bir sistemi değiştirmeye çalışmaktayız.

Bu yıl yürütölen bu proje ile 19 kadın hayatta kalmayı becerdi. Onların mücadeleleri önemli duyarlılıklar yaratılmasını sağladı.

Bu nedenle yereli görmek, yerelde çalışmak, toplumsal duyarlılıklar yaratılmasına, kültürel dönüşümler yapılmasına öncülük etmek, destek olmak çok önemli bir roldür.

Hem varsayımlarla geliştirilmiş teoriler, hem de dünyanın çeşitli yerlerinden üretilmiş teorileri yerelde geçerli varsayarak çalışmak, bazen yetersiz kalmakta, bazen tehlikeli sonuçlar doğurmaktadır. Bize göre her kültür için, ikisini bir arada yapabilmek en doğrusu olacaktır.

Sorunun evrensel boyutlu olduğunu bilerek, yerel olan ile ilgilenmek, yerel olanı, yerel değerleri göz ardı etmeden, yerel yapının olumlu değerlerini korumaya özen göstererek çalışmak bizce en doğru olandır.

Bunu yaparken en çok dikkat edilmesi gereken şeyin herhangi bir kültürel yapıyı bir bütün olarak reddetmeye götüreceğ dil ve davranışlardan kaçınmaktır.

Örneğın:

- İnsan Haklan Evrensel Bildirgesi, her insanın özgürce seyahat etme hakkı olduğunu savunur. Konuşmamda "itaatsizlik" olarak adlandırdığım üst başlık altında en fazla yaşanan şey, kadınların ailelerinden izin almadan ev dışına, semt dışına ya da nadiren il dışına çıkmış olmalarıdır. Böyle bir durumda eğer kadın yargılanmaktaysa gidip ailesine, "Ama o İnsan Haklan Evrensel Bildirgesi'nden doğan hakkını kullandı" diyemeyiz. Bu bir süreç meselesidir. Bunu söylemek ilişkileri koparır. Gereken dili, en iyi yerel normları bilenler geliştirebilirler.

- Bizler yaralanmış bir kadının ziyaretine ya da bir aile meclisi toplantısına giderken kılık, kıyafetimize, kullanacağımız dile özen göstermek zorundayız. Eğer bunu yapmazsak bizi kimse dikkate almaz.
- Evlenmeden yaşadığı bir cinsel ilişki sonucunda bekaretini kaybetmiş bir kadın için aile meclisine gidip, “ama onun bedeni üzerinde söz hakkı var ” demek uzaktan çok doğal gelebilir. Ama yerel uygulamada böyle bir söz, söyleyenin de yargılanıp dışlanmasına sebep olmaktan başka bir şeye yaramayacaktır. Bu cümleyi sarf edebilmek için daha onlarca yıl çalışmak gerekecektir.

Benzeri onlarca örnek vermem mümkün. Bu nedenle KA-MER 12 ayrı ilde 12 ayrı örgütlenme yapmak için çalışmaya başladı. Çünkü aynı etnik kimliğe sahip olsak bile Diyarbakır’dan Urfa’ya, Bingöl’den Van’a uzanarak çalışmamızın doğru olmayacağını düşünmekteyiz. Her yerde geliştirilmesi gereken dili, ancak o yerin kültürel ve geleneksel uygulamaları içinde yetişmiş olup, kadının ikincil konumunu fark etmiş ve bu konuda mücadele etmeye karar vermiş kadınlar geliştirebilirler.

Namus adına işlenen cinayetlerin kültürel dayanakları ile aynı kültürün mensubu olup, kadının insan haklarını savunan kadınlar yereldeki diğer resmi ve sivil kuruluşlar ile işbirliği yaparak ilgilenirken, genel anlamda yapılması gereken pek çok şeyi de doğru geliştirilecek işbirlikleri ile hep birlikte çözmek mümkün olacaktır.

Bir yıllık çalışmalardan sonra tespit ettiklerimiz bunu zorunlu kılmaktadır.

Örneğin:

- 1- Türkiye’de sığınma evleri sorunu vardır. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na (SHÇEK) bağlı konukevlerinin sayısı sınırlıdır. Öldürülmekten kaçan bir kadının hiç beklemeden sığınma evine alınması gerekirken bu olamamakta, hem başvuran kadın hem de ilgili sivil toplum örgütü ciddi tehlikeler yaşamaktadır.

- 2- Başvuru sahibini bir konukevine göndermeyi beceren sivil toplum örgütü, onunla bir daha ilişki kuramamaktadır. Böyle olunca da başvuran kadın için kalıcı çözüm yolları geliştirilememekte, konukevinde kalabileceği süre dolunca kadın geri gönderilmekte, aynı başvuru sahibi ile tekrar çalışmak gerekmektedir.
- 3- Gittikleri sığınma yerlerinde psikolojik destek alamayan başvuru sahipleri, ruhsal anlamda artan şikâyetlerle dönmektedirler.
- 4- Kadın çalışması yapan kuruluşlar, işletebilecekleri sığınma evlerini hem maddi olanaksızlıklar, hem işi zorlaştırıcı koşulları nedeniyle acamamaktadır. Zaten kadının ihlal edilen insan hakları, devletin değil kadın kuruluşlarının sorunu olarak algılanmaktadır.
- 5- KA-MER Diyarbakır'da, hem bu hem de pek çok çalışması için resmi kurumlarla işbirliği geliştirmiştir. Ancak çalıştığımız diğer illerde resmi kurumlarda görev yapan kadın ya da erkek görevlilerin kadına bakış acısı hem başvuru sahibini hem de ilgili sivil toplum örgütünü sıkıntıya sokmaktadır. Söz konusu örgütlerin devletin asli görevlerinden birini yapmaya çalıştıkları bilinmemekte ya da göz ardı edilmektedir.
- 6- Hastaneler, öldü zannedilip koma halinde bırakılarak güvenlik güçleri tarafından kendilerine götürülen kadınların tedavi masraflarını kadın ile ilgilenen sivil toplum örgütünden talep edebilmektedirler. Oysa üniversite, devlet veya sigorta hastaneleri, böyle tedavileri kendi olanakları ile yapmalıdır.
- 7- Kadın ile ilişkisini şiddet üzerine kurmuş bir toplumun şiddet içermeyen alternatif davranış ve ilişki yöntemleri geliştirmesi, dünyadaki örneklerine bakılarak geliştirilebilecek bir süreçtir.

Yukarıda saydığım ve benzeri pek çok sorun, ancak geliştirilecek ulusal işbirlikleri ile çözülebilir.

Yereldeki uygulamalar ise o yerde yaşayan kadınların geliştireceği uygun dil ve dikkatli bir çalışma ile mümkündür. Bu alışma aynı zamanda tehlikelidir de. Bildiğiniz gibi katiller artık saklanmakta ya da cinayetlerine intihar süsü vermekteler. Sistem direnmektedir. Geliştirilecek mücadele yöntemleri bunların hepsini dikkate alarak geliştirilmelidir. Biz “Namus Adına İşlenen Cinayetler Projesi”nin bir sonraki adımını tüm bu tespitleri dikkate alarak hazırladık.

Sonuç olarak, kadına yönelik şiddet dünyanın hiçbir yerinde bitmedi. Avrupa Parlamentosu’nda görev yapan kadın parlamenter ziyaretçilerimiz, kadın olarak yaşadıkları zorluklardan bahsederler.

Biz pek çok ülkeyi onlarca yıl geriden takip ediyoruz. Bu mücadele erkek egemen düşünce sistemi sona erene kadar devam edecek bir mücadeledir.

Ama “Namus” adına işlenen cinayetlerin daha kısa bir sürede sona ereceğine inanmaktayım. Bu inançla bu toplantıdan somut fikirler ve işbirlikleri çıkarabilmeyi umduğumu belirtir, hepinizi saygıyla selamlarım.

Nebahat Akkoç
05.12.2003

**WE WILL NOT GET
USED TO!**

**Killings in the Name of 'Honour'
2019 Report
KA-MER**

Chapter 1

SUMMARY

What is the probable rate of these killings?

This project began with a foreseeing that we could reach three would-be victims. But we received 23 applications in a year. Until March 2004, the time that this report was written, we received six more applications.

We announced our project wherever we could reach. Those are limited to cities which have women information centers and the towns in which we are active in.

In hundreds of towns and villages no work has been done and no one knows about the murders in those places.

Because;

- The information we got from the applications from the cities or nearby shows that most women have no official registration. It is certain that this proportion will increase in the villages. It is not hard to assume that the death of a woman whose birth has not been registered publicly will not arouse anybody's interest. Indeed when it is taken into consideration that those murders are perpetrated as a consequence of social pressure, the equivocal silence of the people around the woman, when she is killed, seems highly natural.

- On 17.11.2003, at the time of Kadriye Demirel's funeral, one on the Diyarbakir-Elazig road, the other close to the check point near the town of Maden, two women bodies were found. This is important information confirming our assumptions.

Who are the would-be victims of honor killings?

'Women issue' is a universal problem occurring as a consequence of the male dominant culture. The violence every woman is subjected to is important to her; and civil society organizations working with women must attach the same importance to it.

But we think that ascertaining which kind of violence is applied under which conditions to whom, would-be helpful to the solution of the problem; and indeed if the kind of violence in question results in death we should care more. You can find the detailed profiles of the women who applied to this project in fourth chapter.

The information we got provides an impression about what kind of violence is applied and the conditions of the women subjected to those kinds of violence. We think sharing those impressions would be helpful to the solution of the problem.

Of our 23 applicants, the only ones lost their lives were Şemse Allak and Kadriye Demirel. Şemse Allak was illiterate and Kadriye Demirel was a primary school graduate, though they lived in the city for years.

Six of our applicants were women who never went to school and knew no Turkish; four of them had learned to read and write out of school; eighty of them were graduates of primary school; two of them were graduates of secondary school. Only three of them had high school education.

We can say that the three applicants who are graduates of high school are the ones who could deal with their problems more easily.

Their decision making process about what they could do, developed quickly. It was obvious that they could build their own life independent of their families.

In both the applications we received within the framework of that project and the applications made to the KA-MER Emergency Line since 1997, we saw that the level of education and communication could affect the kind of violence that women were subjected to.

It can be said that the uneducated women and the women who had communication problems concerning the language were subjected to physical violence in higher rates. This physical violence results sometimes in death, sometimes with loss of organs or severe injuries.

Though this ascertainment does not necessarily lead to a conclusion that the violence against women can be correlated to the education and the socio-economic condition of her; it seems possible to reach a conclusion about the kind of the violence.

What are the reasons of the honor killings?

The stories of the 23 applicants give a clear picture of the reasons behind the killings.

According to the information we got; it seems there are certain standards which are determined by the culture and traditions in order to prevent the equality of women and men and to preserve the secondary status of women; and the women who force, getting beyond or those assumed to get beyond those standards were punished.

These standards can be as various as the culture and the traditions. The essential thing is to establish the subordination of women.

Looking for a problem related to virginity or a sexual relationship experienced without the permission of the family, which is considered as 'forbidden' does not confirm the real causes of the problem. These are hardly the real causes of the honor killings.

What can we do in the short term?

For the time being, it is not hard to assume that there are many women who can be killed in the name of honor. Therefore, we listed the things that can be done as below, in relation to our thoughts about what can happen now:

- In the short term, reaching out to the most remote places and raising awareness is possible. Meetings can be organized with the teachers, mukhtars and imams (religious official) of the villages asking them to be sensitive enough to prevent the honor killings; by cooperating with the nearest police station when they hear about any incident, they can rescue both the woman and her would-be murderer. For that purpose, organizing such meetings by the relevant official institutions can be sufficient initially.
- The explanations by the Department of the Religious Affairs on the subject and meetings held with the religious officials will be effective.
- As is seen in the applications we received, both the possible victims and their relatives are searching for an official institution or a person to contact with. Therefore, promoting women centers to be opened by civil society organizations and employing public service officials from Social Service Provincial Directorates will be an effective measure that can be implemented in the short term.
- The addresses and telephone numbers of the centers that women can apply in the possibility of a murder, should be made known by radio, TV or the relevant public service officials.
- The most effective factor behind the killings is the social pressure on the family who is assumed to have their 'honor under shame'. Explanations should be done, providing this pres-

sure to be eliminated. Every explanation made by the government, party leaders, religious leaders, civil organizations and mayors will be effective.

- The security and the needs of the possible victim, who managed to apply for support in any possible way, should be responded as soon as possible; also her access to a secure place which she can take shelter in should be provided quickly and in safety.
- Sheltering in means, providing the woman to live in an environment in which she can feel safe and productive, plan her future with the necessary support for a temporary period.

All the things we have listed involves the measures that can be taken within six months, or maximum a year.

What can be done in the long term?

Essentiality lies in establishing a cultural transformation. To that end the society should revise the language and the behavioral codes which position women onto a secondary status and humiliate them.

Our proposals concerning what can be done in the long term are on the pages 110 to 112.

Chapter 2

ANNUAL WORKING AND ASSESSMENT REPORT FOR THE PROJECT OF “PREVENTING THE KILLINGS IN THE NAME OF HONOUR AND CREATING SOCIAL AWARENESS” January/December 2003

A- A SHORT DESCRIPTION OF THE PROJECT

1-The definition of the problem

Essentially this project was carried out to prevent the extrajudicial executions that are defined as ‘honor killings’ on one hand and on the other to learn about the conception of ‘honor’ in society, the reasons and the methods of the killings in the name of honor, in what time scale, by whom these killings are perpetrated; and also to create a social sensitivity about the subject.

Therefore, it was only possible at the end of the first year of the project, to make the following definition that is set within a general framework. According to our experiences, we define “honor” as:

“It consists of standards that are enforced by the universally reigning male dominant thinking system to maintain women to be of a secondary status and prevent the equality between men and women. These standards can change according to the characteristics of culture and traditions.”

For instance, even in the same street, indeed in different apartments of the same building, the standards that were set for the women can be different. For one woman leaving the house can be prohibited, while the other woman can be free; education of the girls can be forbidden for another example, while education can be supported for the next girl.

But in every situation there are different standards that are set to preserve the secondary status of women, and every one of these standards is regarded as “honor”.

The violation of any one of these standards or expressing that she won't obey them or the assumption that she did not obey is regarded as “a shame on the honor” and the woman is punished.

As a result, the main problem is woman's disobedience to the standards those are set for her.

Though the standards vary, the logic of the killings in the name of “honor” is the same.

Any behavior of the woman pushing the limits those are drawn by those standards, puts a shame on the name of her family, then the family is judged and isolated by the society bitterly.

There remains a chance that the family can regain the social prestige they had before, when the woman who put ‘a shame on the honor’ of the family is killed.

2-Why is this project needed?

Since 1997 nearly 2000 women called KA-MER's Emergency Line, to which women who are subjected to domestic violence apply for support. Among them 70 women were under death threat when they applied. Each of them is supported in line with their own wishes. We have learnt it from newspapers later that one of the applicants fell victim to a murder perpetrated in the name of “honor”.

After that incident which upset KA-MER deeply, we thought that we must use different techniques and methods approaching women who are under death threat when they applied.

Because;

- Each one of those women could have been the possible victim of an ‘honor’ killing.
- Potential victims had 3 to 5 months till the execution date.

Therefore;

- We may have the chance to intervene within that period,
- We may get detailed information about the matter,
- Through the relationships we build during that period we may create social awareness and rescue the possible victim’s life.

Thus we were about to raise a direct and detailed challenge against the killings in the name of ‘honor’, which is one of the most brutal practices of our culture and traditions.

We planned our project in the framework of the scope mentioned above and put it into practice in January 1st, 2003.

3-What was the goal of the project?

The goal of the project was to challenge the practices of our culture and traditions which are threatening the women’s right to live, to gather information about the matter while intervening those kinds of events, and also to create a social sensitivity by mobilizing various people and institutions.

4-The objectives of the project

- To establish a project team selected from the Eastern and South- Eastern Anatolia regions.
- By intervening in three possible killings to ensure the security of potential victim’s life and to create a social sensitivity drawing from the relationships that would be built in that process.
- To gather information about the reasons and methods of the killings.

- Trying to create a model for struggling against the killings in the name of “honor” using the experiences obtained throughout the works conducted in one year period.

5-Methodology

Since this is the first planned project about the killings in the name of “honor”, instead of starting with some certain method, we planned to evaluate each case in its own characteristics with the project team and determine a method in line with this consideration.

We thought that each application required different relationships to be built because the norms about women can differ according to the social, economic and political characteristics of the region where the events take place.

According to us the essentials are those:

- To secure women’s life.
- To help her to continue living where she wants, and the environment she is related with if she wants to.

Thus, every stage of this project, which is planned as a pilot project, is assessed, and in every stage we tried to determine new methods in accordance with the needs.

6-Working field

The cities selected as the working field in Southeastern and Eastern Anatolia are Diyarbakır, Şanlıurfa, Batman, Mardin, Siirt, Muş, Van, Adıyaman, Malatya, Bitlis, Hakkâri ve Bingöl.

7-Target Audience

- Married or single women who are under threat of falling victim to killings in the name of “honor”.
- The families and the relations of the possible victims.
- Persons who are influential on the families
- Institutions and organizations.

Chapter 3

B-2003 ACTIVITY REPORT

1-How is the project team in the region formed?

Of the targeted 12 cities, six were reached and one person from each city one person took place in the project team.

It is decided that the project team formed from women of Diyarbakır, Şanlıurfa, Batman, Bingöl, Hakkâri ve Mardin has the role to reach out to women under death threat and ensure their referral to KA-MER.

While selecting the members of the project team, following criteria has been taken into account:

- Participation in KA-MER's "Group Works Aimed to Raise Awareness about Women's Human Rights",
- Have the perspective of a woman and the ability to act in favor of women,
- To be aware of the risks of this work and to take them voluntarily.

There had been regular meetings with the project team. Three of these meetings were organized to determine the working methods of the project and project promotion, and there have been three other regular assessment meetings held with the project team.

Project team's participation to general meetings in which civil organizations and official institutions took place was provided.

Project workers were also provided with psychological support sessions monthly.

2-Publicity of the project and the works towards creating sensitivity about killings in the name of 'honor'

2-a) In order to introduce "the project of preventing the killings perpetrated in the name of honor", raise awareness about the matter and develop cooperation, project team made following contacts both at the beginning of the project and in each case when necessary:

- Governorship of Diyarbakır provided their support.
- A relationship based on cooperation is developed with Dicle University's Faculty of Medicine, Neurosurgery and Psychiatry Departments.
- Diyarbakır Chamber of Commerce provided support for medicine and drugs.
- Collaboration with the relevant Civil Registry Office was established towards providing identity cards to the women who do not have one as soon as possible.
- We had continuous cooperation with Diyarbakır Police Department, Public Security Office
- Diyarbakır's Deputy Head of Security's support has been provided.
- Public Health Bureau was contacted and cooperation was developed.
- The Head Physician of State Hospital of Diyarbakır was contacted and cooperation was developed.

- The Bar of Diyarbakir was contacted to ensure that possible victims can take judicial support.
- Governorship of Mardin is contacted related to a case.
- Governorship of Urfa is contacted related to a case.
- The institutions active on women issues in Diyarbakır are visited. For some applicants, joint studies are undertaken with the other women institutions.

2-b) Media institutions are contacted. On local level:

- Interviews on the subject were made with daily newspapers such as Diyarbakır Olay, Soz, Gün, Güneydoğu Ekspres.
- Soz TV, Gün TV, Can TV, Kanal 21 were contacted to broadcast programs on “Honor Killings” and we have participated in these programs with the other relevant guests.
- TRT 1, TRT GAP broadcasted radio programs.

On national level:

- Interviews are made with daily newspapers of Radikal, Vatan, Milliyet, Sabah, Akşam, Star, Akşam, Cumhuriyet. In addition, we issued press releases on the subject.
- We participated in the programs named ‘A Takımı’ (A Team) and A’dan Z’ye (A to Z) of ATV, noon news of CNN Turk several times and again on CNN Turk “Yavuz Baydar ile Soru Cevap” (Q&A With Yavuz Baydar), “Aramızda Kalsın” (In between us) on TRT 1, various programs on GAP TV, several times in various programs on NTV. Also, interviews were made with TRT Radio of Istanbul and Radio of Ankara. Three different programs were broadcasted on Acık Radyo (Open Radio).

On international level:

- Interviews were made with some daily newspapers published in US, Germany, Sweden, Switzerland and France.
- Sociologist Aysel Sever, from Canada, Toronto University was contacted.
- German playwright and actor Tais Ferzan was contacted.
- A documentary introducing KA-MER and the project was made with a German TV channel.
- We worked with journalist and author Dilşa Demirbağ, who has citizenship of Sweden.
- We had contacted Germany-Berlin Torture Rehabilitation Center.
- We had contacts with documentary film producer Eylem Kaf-tan from Montreal.
- An interview was made with MED TV.

2-c) We had meetings with people and communities those are determined in each case according to the characteristics of the case.

- In villages, people who could have influence on families were contacted.
- We have participated in the meetings of “family councils” several times.
- Sometimes support of the people were received who are considered to be influential about contacting the family of the possible victim.

2-d) Meetings on “Violence towards Women and Honor Killings” are organized. Or we participated in various meetings to raise the issue of killings in the name of honor.

1st Meeting

- On June 23rd 2003, a meeting titled as “Preventing the Killings Perpetrated in the Name of Honor and Raising Social Awareness” was organized in Diyarbakır Class Hotel. Numerous institutions and people participated the meeting. At the meeting planned to turn the relationships provided during the follow-up of applications into a permanent mechanism and provide support to an applicant who was in a deadlocked situation, the target was achieved in both of the aims.

Thus, drawing from a ‘model’ application, the first step was taken towards working in cooperation on local and national level against killings perpetrated in the name of ‘honor’.

Participants from Diyarbakır:

Representing the Governor of Diyarbakır, Deputy Governor Mustafa Adıgüzel,

Diyarbakır Director of Public Registry Office, Semanur Başgöl,

Dicle University Medical Faculty Member, Aytekin Sır,

Lawyer Meral Danış Beştaş from Diyarbakır Bar,

Dr. Eda Kolay, Diyarbakır Health Bureau, Head of the Mental Health Office

Dr. Murat Bilgin, representing the Chamber of Doctors,

Members from various civic organizations.

Participants from outside Diyarbakır:

Representatives of Batman Women Information Center,
Journalist Nicole Pope,
Christina Curry representing Amnesty International,
Fügen Uğur, Turkey representative of Heinrich Böll Foundation,
Psychologist Ufuk Sezgin,
Psychologist Jülide Aral,
Başak Ekim, from Open Society Institute,
Lawyer Rojbin Tugan, from Bar of Hakkari,
Leyla Pervizat,
Ayşegül Altınay, Faculty Member of Sabancı University
Melek Taylan, Sırma Evcan ve Ayşe Cavdar from Agency 21,
Ulla Lenberg, photographer from Sweden
Petra Holzer,
Nurcan Kaya, Bilgi University Center of Human Rights,
Tahir Dadak.

Relationships built with the participants of the meeting remained intact throughout the project.

2nd Meeting

- Through the cooperation of British Council and KA-MER, a three day conference meeting titled as “Women are looking to the future” was organized in Ankara Hilton. Beside many women organizations from various parts of Turkey, Turkish Minister of Justice, Prime Ministerial Council of Human Rights, women parliamentarians, a representative from KSSGM (Center of Developing Woman’s Social Status),

representatives of SHÇEK (Society for Social Services and Protection of Children), representatives of Governorship of Diyarbakır and Diyarbakır Security Department participated in the meeting, in which a two day workshop on “killings in the name of honor” was organized.

Members of various civil organizations in Diyarbakır and faculty members are also participated at the meeting.

In the session titled as “Killings in the name of honor”, which was moderated by Saima Jassem from Pakistan and Nebahat Akkoç, the participants reached a consensus on the issues below:

- “Killing in the name of honor” is a kind of violence based on the cultural and traditional structure of society and fed with many other social mechanisms, and the most important thing that should be done in this regard is “to develop social sensitivity”.
- “Killings in the name of honor” are violations of human rights occurring not only in Eastern and Southeastern Turkey, but also in other regions.
- Many of the female suicides can be in fact murders, therefore judicial processes about such incidents should be held fastidiously.
- Many of the killings in the name of honor had been perpetrated after a fatwa from a person who called himself as ‘imam’ and had a great authority on people; therefore Department of Religious Affairs’ support should be taken in order to prevent those killings.
- Department of Religious Affairs has a committee for women, but this committee is not active, and it is important to make it functional.
- There are problems in settling immediately the would-be victims (who had applied to KA-MER) in shelter homes, and due

to the official transactions concerning the would-be victims settling in a shelter home takes long time, temporary stations in which would-be victim can stay a few nights should be provided in every province.

- It is an important problem that girls who are subjected to sexual abuse in their families are not admitted in shelter homes.
- For the safety and security of the lives of women, cooperation should be developed with the police; it would be much useful to work with female officers.
- The professionals like police, gendarme, health personnel and teachers should be provided to have training on the “killings in the name of honor”.
- In order to create a social awareness on the matter and to ensure a cultural transformation, campaigns should be organized.
- Campaigns should be organized also to ensure that the related institutions to accelerate the transactions for official marriages and provide identity cards to women who don't have one.

In order to get all these done, it is agreed to be in cooperation with British Council in 2004.

3rd Meeting

- At the 6th Human Rights Conference held in Mardin on November 13rd-16th, speeches on the “killings in the name of honor” were made. Press release issued after the conference, included the topics of violence against women and the killings in the name of honor.

4th Meeting

- In cooperation with the Istanbul Consulate of Sweden, International Seminar on Violence in the Name of Honor was held on December 4-6th. Participation on both national and international level was provided to the seminar which is organized by the Consulate of Sweden. The meetings' agenda was as follows:

December 4th -17.00:

A documentary film produced by Ayfer Ergün from Holland was screened. The documentary was about the women in a crisis center in Pakistan. Ergün told us that when she had begun to shoot the film, besides many other women she had interviewed a woman who feared of being killed in the name of honor. After some time Ergün gave a short break and returned to Holland. When she returned to Pakistan she learned that the woman she interviewed had been killed by her family. It was an interesting film concerning our subject matter.

18.30-19.30:

A reception was held in the Consulate of Sweden.

December 5th-09.00 / 18.30:

A two session meeting was held where Christina Curry and Yakın Ertürk were the moderators. The presentations and discussions held at the meeting were as follows:

- Nebahat Akkoç (KA-MER): "The cultural basis of the killings in the name of honor"
- Dilşa Demirbağ (Sweden): "Multiculturalism and gendering"
- Lisa Berg (Sweden): "Government initiatives to help the youngsters who are facing the risk of perpetrating crimes in the name of honor"

- Nükhet Sirman (Turkey): “Family relationships, politics and love; the social construction of body and emotions”
- Nahla Abdo (Canada): “Family, traditional culture and state”
- Shahrzad Majab (Canada): “The characteristics of the honor concept and pervasiveness of the verb ‘killing’ in relation with that concept”
- Leyla Pervizat (Turkey): “A study on extrajudicial killings”
- Nicole Pope (Turkey): “Patriarchal instruments of control”
- Asa Elden (Sweden): “The honor of life and death”
- Melek Tayan and Ulla Lemberg: Presentation of the documentary shot in South Eastern Turkey.

December 6th-09.00 /18.30:

There were presentations in the session moderated by Turgut Tarhanlı and Nükhet Sirman, and then a brief conclusion session was held. The presentations and discussions held at the meeting were as follows:

- Aytekin Sir (Turkey): “The suicides among women and honor killings in Southeastern Anatolia”
- Adem Sozuer (Turkey): “Legal regulations in Turkey concerning the killings in the name of honor”
- Kickis Ahre Almago (Sweden): “An investigation of the killings in the name of honor in Sweden and of the struggle of Sweden’s police forces with those killings”
- Javeria Rizvi (Sweden): “Violence in the name of honor in Sweden”
- Riyadh Al Baldawi (Sweden): “Multidimensional and long term measures to prevent violence in the name of honor in the family”

- Niklas Kelemen (Sweden): “Fantasies of men on the virginity of woman”
- Yakın Ertürk (Turkey): “Violence against women within international regulations”
- Christina Curry: “To act in honor: What is the responsibility of state concerning domestic violence?”

In the meeting, as a conclusion to cooperate with certain institutions in Sweden which are working on the same subject was reached. In the framework of this conclusion it was decided to hold a meeting in Sweden in May 2004 with collaboration of the institution Save the Children in Stockholm and KA-MER.

2-e) It was also decided to produce a documentary with the aim to use it in the process of creating social awareness about the killings in the name of the honor. To that end works had begun. It was planned to be completed in the beginning of 2004.

2-f) It was also decided to have spot films produced to be shown on various TV channels in 2004.

3-Workshops were organized for the project team

Various workshops were organized to construct an infrastructure concerning the language and attitude that should be developed while denying the violence against women as a consequence of a culture based on violence; the conflict resolution techniques in the cases held within the project; our prejudices and communication techniques. With a team that called themselves as “Exercise Group” from Izmir, a total five day workshops were held on two different occasions.

Following subjects are discussed in workshops:

- Conflict resolution techniques

- Non-violence
- Our prejudices,
- Communication techniques

4-Support received in the assessment process

In December 2003, following studies were held with both the whole project team and anthropologists from Hacettepe University:

- How far we have moved in preventing the killings in the name of honor,
- The characteristics of the applicants,
- How the next step of the project should be planned.

The anthropologists whom we have cooperated with (Suavi Aydın, Balkı Şafak, Abdurrahman Özmen and Işıl Demirakın) decided to develop a project aiming to analyze the subject thoroughly and to work in cooperation with KA-MER throughout 2004.

C-APPLICATIONS RECEIVED IN THE IMPLEMENTATION STAGE OF THE PROJECT

Although it was planned to work on three applications throughout the project, in the year 2003 KA-MER had taken 23 applications. As seen below, in each case, applicant was supported in accordance with her problem, cultural characteristics and wishes.

1st Applicant

How did she find KA-MER?

The first case of the project was a recm (stoning to death) found out from the newspaper. Following the reports we took the responsibility of the woman who was heavily injured and receiving medical treatment in Medical Faculty of Dicle University, and then while she was still alive KA-MER's project team followed all the developments concerning her.

Date of Application: November 27th, 2002

Education level: Illiterate

Age: 35

Marital status: Married through religious wedding

Why was she “judged”?

In Mardin’s Yalim county, she was considered to be killed upon the decision by the “family council”, for it was suggested that she put a shame on the family’s honor with her pregnancy out of marriage.

The woman had a religious marriage after she learned that she was pregnant, but that did not prevent her family’s decision.

The woman and her husband were stoned by eight persons; among them were the woman’s brothers and other men from their family. The husband had died and the woman had been taken to the Neurosurgery Service of the Medical Faculty of Dicle University; but she stayed in coma for a long time because of the hits on her head.

In order to prevent the possible blood feud (vendetta) between two families due to the death of the woman’s husband, a peace reception was organized in Istanbul, and two families came together in that reception. **In the reception that was open to press, it was declared that the man had been killed mistakenly, but the woman’s name, who was in coma and lost her baby in the fifth month of her pregnancy, was never mentioned.** A political party tried to mediate between the two families in that killing perpetrated in the name of honor, but never remembered the woman struggling between life and death. It is a good example which shows the value attributed to woman.

What did KA-MER do?

- KA-MER tried hard to ensure the woman’s full recovery, when she was at the hospital.
- Provided an identity card to the woman.

- KA-MER entrusted two women, one in the day time one at night to take care and accompany her. The women took care of her personal hygiene, exercises and daily treatment.
- The medication was provided with the support of several people and institutions.
- To provide her free health service at the hospital, a green card was provided in cooperation with the Governorship of Mardin.
- Governorship of Diyarbakır and Health Bureau were contacted; her needs in the hospital were met
- The rehabilitations centers around Diyarbakır were contacted to provide her with support. (But because she died she never had the chance to go to a rehabilitation center.)

Conclusion:

Şemse Allak lost her life on June 7th 2003, after a struggle for seven months. Her body has been kept in the State Hospital's morgue for 15 days for her family to take it. But her family did not collect the body and on June 20th 2003, KA-MER and other women organizations took it. For the first time in Turkey, the funeral of a woman who was killed in the name of "honor" was carried by women, her funeral prayer was held by women and she was buried by women at a homeless cemetery.

Şemse Allak, the victim of a killing in the name of "honor" by her death has contributed to "the Struggle for the Human Rights of Woman". Because;

- Women claimed the body of a woman who was killed in the name of "honor"; held her funeral prayer and carried out the burying process themselves.
- In newspapers and magazines, columnists wrote against the killings in the name of "honor" for days and lots of reports regarding the subject were published.

- KA-MER received numerous calls and letters of condolences; civil organizations visited KA -MER.
- People began to show interest in the incident and supported the project.

KA-MER planned to build a grave for Şemse Allak and organize memorials on the anniversaries of her death.

2nd Applicant

How did she find KA-MER?

Application was made by a male relative of the woman whom was targeted for a killing in the name of the “honor”.

Date of Application: December 12th, 2002

Education level: Illiterate

Age: 24

Marital status: Married through religious wedding, has four children

Why was she “judged”?

On a snowy and cold morning, the victim escaped from her village, walked five kilometers and took shelter near her relatives who were living in another village.

Her family, believing in the rumors suggesting that she escaped with another man, gathered the family council and it was decided that she should be killed.

We were informed about the incident, after a man from the family who was not happy with the decision, came to KA-MER with another man who was the head of the family council.

What did KA-MER do?

First of all, project team held an assessment meeting concerning the case and reached a consensus on the methods to

rescue the woman; then went to the place where she was staying and met her. After the meetings with the woman and her relatives, project team learned that “the victim heard that she would-be killed in the evening on the decision of the family council, therefore escaped from the village; and a similar incident took place in the same family seven years ago, then the woman was killed because of the rumors about her; and if she had not escaped she could have faced the same consequence.”

The project team also learned that “the woman has been subjected to harassment of a relative of her husband for years, was proposed sexual intercourse and because she rejected these proposals, the man who harassed gossiped about her.”

After this ascertainment, the project team decided that the survival of the woman was “to ensure that it was understood that the rumors about the woman were only lies” and meet with several people who were close to the family.

Several meetings were held with the family council, in which the man who applied on behalf of the woman, the husband of the victim, the authoritative figures of the village and people who were influential on the family also participated in. In those meetings it was proved that the rumors were lies and promises were taken that the woman would not be hurt. And in line with her wish, the woman returned to her home.

Conclusion:

- The husband who accepted the woman, who had escaped from her home and was seen as “guilty” by the family council, was punished with isolation of some of his relatives, close friends and villagers.
- KA-MER had a continuous contact with the woman who returned to her home and her family.

- To secure her life we made the necessary applications through the Bar of Diyarbakır.
  - Identity cards were provided for the woman and her children.
  - Official marriage was made.
  - The household moved to the city and were assisted to make use of the social Services.
  - We helped them to rent an apartment in Diyarbakır, have their children attend school again and their little girl to come to KA-MER's crèche Kır Çiçekleri (Flowers of Countryside)
- The woman is able to see her family and close relatives of her husband, and lives with her children and husband.

3rd Applicant

How did she find KA-MER?

She took shelter in a local newspaper in Diyarbakır the day she learned that she would be killed by her family, then through two men working in the newspaper she applied to KA-MER.

Date of Application: January 20th, 2003

Education level: Primary school graduate

Age: 19

Marital status: Single

Why was she “judged”?

She was sentenced to death by her family, because she had a sexual intercourse with her male partner and lost her virginity. First she was forced to commit suicide. She rejected to commit suicide and managed to escape while she was about to be murdered, then took shelter in the newspaper's bureau near her home.

What did KA-MER do?

- Provided an identity card.
- A proxy document was given to a lawyer for the necessary legal process.
- The travel costs were paid for and she was settled in a sheltering home on the same day.

Conclusion:

With the support of the officials in the sheltering home and KA-MER, a job was found for her; and she was assisted to lead a new life.

4th Applicant

How did she find KA-MER?

She came and applied to KA-MER's Emergency Service by herself.

Date of Application: February 9th, 2003

Education level: High school graduate

Age: 24

Marital status: Single

Why was she “judged”?

When the family learned that she denied to submit her family's wishes and tried to marry a man whom she loved, a decision to kill her was taken.

What did KA-MER do?

- We helped her to give a proxy to a lawyer.
- She was sent to a sheltering home.
- We helped her to go abroad.

Conclusion:

She married with the man she loved when she went abroad; she continues her education. She thinks to live there.

5th Applicant**How did she find KA-MER?**

She came and applied to KA-MER's Emergency Service by herself.

Date of Application: February 14th, 2003

Education level: High school graduate

Age: 28

Marital status: Married, has two children.

Why was she “judged”?

She was tried to be killed on the grounds that she did not submit to her husband on various matters. She applied to KA-MER demanding emergency sheltering.

What did KA-MER do?

- Provided her an identity card.
- Helped her to apply to the attorney general to ensure her security.
- Helped her to give a proxy to a lawyer for the necessary legal transactions.
- She was settled in a sheltering home.
- Helped her to file a divorce suit after settling in a sheltering home.
- With the cooperation of KA-MER, Department of Security and Bar of Diyarbakır's Women Committee, one of the children was taken from the father and given to the mother. (Meanwhile the woman, project representative and a police were attacked.)

Conclusion:

She is living with her child in the sheltering home she was settled. She found a job. The lawsuit continues. She is planning to lead a new life after the divorce suit is finalized.

6th Applicant**How did she find KA-MER?**

When she learned she would be killed, she escaped from home and took shelter by a trusted family. She applied to KA-MER through that family.

Date of Application: March 2nd, 2003

Education level: Primary school graduate

Age: 18

Marital status: Married through religious wedding, no child

Why was she “judged”?

She was sentenced to death after a judgment that she put a shame on the honor of the family by trying to divorce from her husband whom she married by force. She was found guilty with two different reasons: “Demand of divorce and inobedience.”

What did KA-MER do?

- Provided her an identity card.
- She was settled in a sheltering home in line with her demand.

Conclusion:

She is still staying in the sheltering house and working on daily jobs found.

7th Applicant

How did she find KA-MER?

She came and applied to KA-MER's Emergency Service by herself.

Date of Application: March 8th,2003

Education level: Primary school graduate

Age: 34

Marital status: Married, has two children

Why was she “judged”?

She was accused and tried to be killed by her husband because of the false rumors about her.

What did KA-MER do?

- She was assisted to meet her family.
- By the support of her family she moved with them.
- Helped her to file a divorce suit.

Conclusion:

She divorced her husband. She is still living with her children with her parents. A job was found for her. The woman, who is living with her family, receives threats from her ex husband time to time.

8th Applicant

How did she find KA-MER?

The woman, who escaped from her home in a town of Diyarbakır, came and applied to KA-MER's Emergency Service on her own.

Date of Application: April 5th, 2003

Education level: Literate

Age: 29

Marital status: Married through religious wedding, has three children

Why was she “judged”?

The woman who had been harassed by friends of her husband was accused by her husband on the grounds that she “led to harassment” and a death decision was taken about her.

What did KA-MER do?

- Provided her an identity card.
- In line with the demand of the woman, meetings are held with her family (mother, father and brothers). But the family did not accept her.
- Her sister supported the woman and opened her house.

Conclusion:

She divorced her husband. She still lives with her sister.

9th Applicant

How did she find KA-MER?

She came and applied to KA-MER’s Emergency Service on her own.

Date of Application: April 24th, 2003

Education level: Primary school graduate

Age: 21

Marital status: Married through religious wedding, has no child

Why was she “judged”?

She had escaped with the man she loved, but when he left her she returned to her family. She was found guilty on the grounds that she escaped and married, and a death decision was made about her.

What did KA-MER do?

Because she told that she had to leave the place she lived, she was settled in a sheltering home.

Conclusion:

It is assumed that she is still staying in the sheltering home. Due to the working principles of the sheltering homes, she cannot be contacted.

10th Applicant

How did she find KA-MER?

She came to KA-MER on a Sunday when it was closed; after waiting for long hours she was taken home by the people of the neighborhood, and the project team was called. On the same evening Director of Security was called and a place for her was found by his support.

Date of Application: June 25th, 2003

Education level: Literate

Age: 18

Marital status: Single

Why was she “judged”?

Her family locked the woman in when they learned that she had a relationship with a man. The family council found her guilty and entrusted her little brother to kill her. When she heard that, she took shelter at KA-MER. She was forced to commit suicide.

What did KA-MER do?

- Provided her an identity card.
- She was settled in a sheltering home on her demand.

Conclusion:

She is still staying in the same sheltering home. Due to the working principles of the sheltering homes, she cannot be contacted.

11th Applicant**How did she find KA-MER?**

First she called KA-MER from a household she took shelter in a province near Diyarbakır. Then she came to KA-MER on her own and received support.

Date of Application: June 29th, 2003

Education level: Illiterate

Age: 36

Marital status: Married, has two children

Why was she “judged”?

The woman who was accused by her husband for disobedience was saved with the help of the neighbors, when she was about to be killed. She applied to KA-MER through the household she sheltered in.

What did KA-MER do?

- She was brought to Diyarbakır with an escort.
- KA-MER provided an identity card for her.
- She received psychological support.
- A proxy document was given to a lawyer for the necessary legal transactions.
- She was settled in a sheltering home on her demand.
- KA-MER met her family and got their support for the woman.

Conclusion:

She stayed in the sheltering house for three months and took her two children. For the time being she is staying with her family. Her life is secure.

12th Applicant**How did she find KA-MER?**

She applied KA-MER through another women's organization.

Date of Application: July 8th, 2003

Education level: Primary school graduate

Age: 32

Marital status: Married, has three children

Why was she “judged”?

She was forced to marry a man who was 17 years older than her. Nearly a year ago, she had a relationship with a man who is a relative of her husband. She was forced to tell about it to her husband and then was subjected to domestic violence. Her close relatives learned about the event and isolated the woman. She is still living with her husband. But due to the social pressure on her husband, her life can be at risk. She can be forced to commit suicide or be killed.

What did KA-MER do?

- Psychological support was provided.
- She received support from Psychiatry Service of Dicle University.

Conclusion:

The woman is staying with her family on her demand. She moved to another city with her family. She is being followed by KA-MER and mediator woman organizations.

13th Applicant

How did she find KA-MER?

She was brought to KA-MER by a male relative of her. She applied to the Emergency Service.

Date of Application: July 21st, 2003

Education level: Illiterate

Age: 34

Marital status: Married through religious wedding, has five children

Why was she “judged”?

Three years ago, after rumors that she cheated on her husband, the neighborhood began to gossip against her. The husband who believed in the rumors gathered the family council and a death decision was made for her. Her husband and other male members of the family council tried to kill the woman who was pregnant.

First they tried to strangle her to death, but she was rescued by the villagers who heard the noises and interfered. The injured woman was first taken to a hospital and then returned to her family. The applicant still lives by her family with her 2.5 year old daughter but is constantly being accused by the neighborhood and her family. Due to the social pressure on the family she is being forced to commit suicide. Also her husband still threatens her.

What did KA-MER do?

- Psychological support was provided.
- Because she wanted to live by her family, she could not be sent to a sheltering home.
- Helped her to apply to attorney general to secure her life.
- A proxy was given to a lawyer for taking legal actions if necessary.

Conclusion:

She is still staying with her family. Meetings are held regularly.

14th Applicant**How did she find KA-MER?**

She was brought by the family that she took shelter in.

Date of Application: September 16th, 2003

Education level: Primary school graduate

Age: 19

Marital status: Married, has one child

Why was she “judged”?

She escaped and married with a man she loved; but after a while the man left her. The woman was already found guilty because she escaped and married; after her husband left her the family decided to kill the woman. After her husband left her, she took shelter by a family.

What did KA-MER do?

- Psychological support was provided.
- A proxy was given to a lawyer for the legal actions if necessary.
- She was settled in a sheltering home.

Conclusion:

She stayed in the sheltering home for three months. She rented an apartment with a friend of her in the city. She leads a new life in a new place.

15th Applicant

How did she find KA-MER?

She heard about KA-MER on a TV program. She applied to KA-MER's Emergency Service by telephone.

Date of Application: September 20th, 2003

Education level: Primary school graduate

Age: 18

Marital status: Single

Why was she “judged”?

The applicant was accused of disobedience. The male members of her family threatened her with death, on the grounds that her attitudes did not suit the family honor. She was forced to commit suicide. She wants to leave the place she lived. She does not know anywhere but the village she lives in. She asked for support from KA-MER by telephone. Because it was prohibited for her to use the telephone, project team is communicating with the applicant using another telephone number.

What did KA-MER do?

- Contacted her many times on the phone.
- She was provided with psychological support on phone.
- She left her village and took shelter in a nearby police station.
- Her situation was explained to the Governorship of Şanlıurfa through Governorship of Diyarbakır.
- Then she was brought to Şanlıurfa safely.
- She contacted Social Services Office.
- She had to wait for two days before going to sheltering home. Meanwhile due to the negative propaganda of SHÇEK officials she changed her mind about going to the sheltering home.
- She returned to her village.

Conclusion:

New initiatives began towards settling her in a sheltering home on her demand. Telephone calls continue.

16th Applicant**How did she find KA-MER?**

The woman was referred by the police station in the neighborhood, applied to KA-MER's Emergency Service on her own.

Date of Application: October 22nd, 2003

Education level: Primary school graduate

Age: 37

Marital status: Married, has five children

Why was she “judged”?

The woman who was subjected to physical violence from her husband, left her home and took shelter in her sister's house when she understood that she would be killed. She stayed there for a while. After continuous threats of the husband, the sister who feared that she and her family would be harmed wanted the woman leave her home. After that the woman took shelter at the nearest police station with her baby. She was brought to KAMER by the police officers on duty.

What did KA-MER do?

- She was provided with psychological support.
- She was assisted to apply to attorney general about her husband.
- A proxy was given to a lawyer to take legal actions when necessary.
- She was settled into a sheltering home with her 8 month old baby.

Conclusion:

She left the sheltering home, rented an apartment flat, and filed a divorce suit.

17th Applicant**How did she find KA-MER?**

She applied to KA-MER, through a Women Information Center in a nearby province.

Date of Application: October 27th,2003

Education level: Literate

Age: 35

Marital status: Married, has four children, pregnant with the fifth.

Why was she “judged”?

She was subjected to physical violence with the accusation of disobedience to her husband. The woman who was settled in a sheltering home was receiving threats from her husband and family. After 20 days in a sheltering home she returned to where she lived, she said that “escaping was not a solution and she wanted fight with them” and she wanted from KA-MER to find a place in her province where she can stay and support for the legal fight she would begin.

What did KA-MER do?

- She was provided with psychological support.
- She received legal support.
- She applied to attorney general.
- She filed a lawsuit of divorce.
- In line with her demand she was settled in the teachers’ house for one month, with the support of governorship.

- Meetings were held with her husband and officials from the Governor's Office also participated in those meetings.

Conclusion:

After a struggle that lasted for months, she divorced her husband and moved into her own house with her children. Her husband lives in another house.

18th Applicant

How did she find KA-MER?

She applied to KA-MER's Emergency Service on her own.

Date of Application: November 3rd, 2003

Education level: High school graduate

Age: 24

Marital status: Single

Why was she "judged"?

She was raped by her employer and got pregnant. The woman who was pregnant for two months applied to KA-MER fearing of being killed. All that she wanted was our help for abortion.

What did KA-MER do?

- She was provided with psychological support.
- We helped her to contact the Health Bureau.
- She had an abortion.

Conclusion:

She still receives psychological support. She still is in fear because she lost her virginity. We still communicate with her.

19th Applicant

How did she find KA-MER?

She heard about KA-MER on a TV program. She applied to KA-MER's Emergency Service with a relative.

Date of Application: November 10th, 2003

Education level: Literate

Age: 24

Marital status: Married, has six children

Why was she “judged”?

The woman who got married in line with the tradition of berdel (she was married with the brother of her dead husband), had been subjected to constant domestic violence of her husband. Nearly two months ago she took shelter by one of her relatives in Istanbul, with her two children. After a while she returned back to her home. On her return she had been subjected to physical violence of her husband, children and relatives. A decision of death was taken about her on the grounds that she put a shame on the honor of the family by escaping from home.

What did KA-MER do?

- She was provided with psychological support.
- We provided her an identity card.
- We helped her to file lawsuits for divorce and take custody of her children.
- A proxy was given to a lawyer to take legal actions if necessary.
- She applied to the attorney general to secure her life.
- She was settled in a sheltering home.
- We still follow the developments about the case.

20th Applicant

How did she find KA-MER?

She was referred by a lawyer from Bar of Diyarbakır, she applied to KA-MER's Emergency Service on her own.

Date of Application: November 12th, 2003

Education level: Primary school graduate

Age: 37

Marital status: Married, has four children

Why was she “judged”?

The woman, who was living in Mersin, was accused by his husband for disobedience and his husband tried to kill her. She escaped from her home with her two children and took shelter by her family in Diyarbakır. But her family also found her guilty. So when the woman found an opportunity to take shelter in the Bar of Diyarbakır, and then was referred to KA-MER.

What did KA-MER do?

- She was provided with psychological support.
- We provided her an identity card.
- We helped her to have legal counseling.
- A proxy was given to a lawyer to take legal actions when necessary.
- We helped her to apply to attorney general.
- She was settled in a sheltering home with her two children.

Conclusion:

She stayed for a while in the sheltering home, and then contacted her sister; and through her support she returned to Diyarbakır. For the time being she lives with her sister. She is planning to find a job. We are still in contact with her.

21 st Applicant

How did she find KA-MER?

We learned from a newspaper report that Kadriye Demirel (16) was at the Neurosurgery Service of Medical Faculty of Dicle University after her brother tried to kill her in the name of “honor”.

Date of Application: November 14th, 2003

Education level: Primary school graduate

Age: 16

Marital status: Single

Why was she “judged”?

Because she got pregnant after a rape, her brother tried to kill her with stones and a cleaver. She was admitted at the Intense Care Unit, Neurosurgery Department at Dicle University, Faculty of Medicine. Her brother in relief of reinstating family’s honor surrendered to a police station.

What did KA-MER do?

- All the official and civil institutions worked in cooperation for the recovery of Kadriye Demirel. Despite all the efforts, Kadriye Demirel who was heavily injured and her six month old baby could not be recovered.
- Presidency of Dicle University gave support for the hospital expenses.
- Meetings are held with the women organizations for the funeral.
- A funeral was held with the participation of many men and women.
- A press release that was jointly written by all the women organizations was issued.

22nd Applicant

How did she find KA-MER?

We learned from the call of a male journalist that a woman who was shot to death was at the Emergency Service of Medical Faculty of the Dicle University.

Date of Application: December 22nd, 2003

Education level: Illiterate

Age: 26

Marital status: Married through religious wedding, has two children

What did KA-MER do?

- Project team contacted other women organizations in Diyarbakır, SELİS and DİKASUM for cooperation.
- A three member team went to hospital.
- The team tried to get a contact with the injured woman and her doctors, by telling the security units of the emergency service who she was and where she came from.
- At these meetings we learned that like the woman, the son of her aunt was also shot, neither of them died and both were brought to hospital by the police.
- We met with the injured woman. She was in a room full of other patients with her head and face bandaged. She was having difficulty when talking, but insisted to tell the event. She told these in Kurdish:
- “I and my cousin were shot by my husband who was a cousin of mine, the son of my other aunt. Five years ago I ran away from home and married to my cousin. My family rejected me. And since then they haven’t spoken to me. We were living in a farm far away from our village with our children and my other

cousin who was shot and his family. My husband was quite a jealous man; he was always beating me and threatening me with death.

On the day of the event, he took our three year old daughter and went to the city. After an hour I heard three shots from outside. I saw that my husband shot our cousin who is our neighbor. I was frightened and tried to escape. He fired at me twice. Then he had escaped with our daughter. I was brought here by the owner of the farm and villagers.”

- Doctors told that she had to have an operation from her jawbone, but because she has nobody and no identity card they could not do the operation.
- KA-MER had contacts with the public registry office to get an identity card for her. She had got no registration. After the official registration she had an identity card.
- We contacted the Governorship of Diyarbakır. The cost of the operation was met by the Foundation of Social Solidarity and Aid.
- We contacted the Orthodontics Service of Dicle University to provide the necessary support for the operation.
- Three days after the operation she was discharged. She did not want to go to the shelter home and told that she wanted to stay with her relatives along with her children.
- With the support of the Security Department, she visited all her relatives with the police escort.
- Neither of her relatives accepted her, so she stayed in Diyarbakır for a few days as our guest.
- Meanwhile, as she insisted she was taken to the village where her home was with a police escort. The car was stopped by gendarmerie. We were told that the people were tense in the

village, and if the woman went to her home things might get out of control. After that we returned.

- We helped her to go to the Public Service Bureau and demand shelter.
- She was settled in a shelter home safely with the help of the Public Service Bureau.

Conclusion:

The woman left the shelter home after a few days and went to live with one her relatives. We have no contact with her.

23rd Applicant

How did she find KA-MER?

She applied through a woman's organization.

Date of Application: December 25th, 2003

Education level: Illiterate

Age: 19

Marital status: Single

Why was she “judged”?

When the family of the man that she wanted to marry did not approve the marriage, they decided to elope and marry, planning that the man's family would-be forced to accept them once they got married.

The applicant and her partner lived together for a week. After that, when they returned the family of the man rejected their marriage. Then the man left the woman and returned home. The woman took shelter by a relative and contacted her mother. Her brother told that he decided to kill her on the grounds that she lost her virginity and he was ashamed to be in public for that.

What did KA-MER do?

- We helped her to apply to the attorney general.
- Helped her to file a suit against the man.

Conclusion:

Because the mother of the applicant decided that the solution was to persuade the man to get married, no other initiatives were taken. The lawsuit has not begun.

Chapter 4

D-REVIEW

We made a mid-term review of the project that was underway throughout 2003 and wrote a report.

In those mid-term meetings we decided to make a general review of the year long project, publish the report of this review and deliver it to all parliamentarians, media, governors, embassies, foreign representatives and MPs of the European Parliament.

The review process was realized in three stages:

- 1- The project team's review of its own work,
- 2- A review in cooperation with 4 anthropologists from Hacettepe University.
- 3- A review with the activists for human rights of women, who were following the project from outside.

We decided that the review must contain the following:

- 1- The profile of the applicants,
- 2- The results received (positive or negative),
- 3- The risks those were experienced or foreseen,
- 4- The conclusions reached,
- 5- Short-term and long-term proposals for a permanent solution.

1-The profile of the applicants:

Age

Age	Number of applicants (23)
15-16	1
16-20	6
20-25	5
25-30	2
30-35	4
35-40	4
45-50	1 (*)

(*)The only woman in that column is at the age of 47. Because it is believed that the women older than 50 lose characteristics to be a woman and became manlike, so far it's not seen that a woman of that age was killed for a reason directly involving her. But sometimes there are cases in which the mothers are accused and punished because of their daughters.

Marital Status

Marital Status	Number of applicants (23)
Single	7
Married	16

Marriage Style

Marriage Style	Number of applicants (16)
Religious wedding	7
Religious-official wedding	9

Status of registration at the Public Registry Office at the time of application

Status of registration	Number of applicants (23)
No registration	2
Registered, but no identity card	4
Registered and has an identity card, but not with her at the time of application	5
Has identity card at the time of application	12

Education level

Education level	Number of applicants(23)
Illiterate	6
Literate	4
Primary school graduate	8
Secondary school graduate	2
High school graduate	3 (*)
Institute graduate	-
University graduate	-

(*)We got results most quickly in the cases of three women that were high school graduates. Taking into account that in our region the percentage of the women who are illiterate is %55, it is easy to reach a conclusion that in many villages and towns there are women who are submitting to their fate with nowhere to apply

How did the applicants get access to KA-MER?

How did the applicants get access to KA-MER?	Number of applicants(23)
Through a male member of her family	2
Through a female member of her family	3
Through other women organizations in the region	4
By herself	8
Through another male or female	1
Led by an official institution	2
Women whom KA-MER contacted on information	3

The situation of the applicants in December 2003

The situation of the applicant	Number of applicants (23)
A net conclusion was reached. Living with her family	6
Still in the shelter home	6
Led a new life in a new city	5
Lost her life	2
Communication underway	4

2-The results we got during the project: Positive/Negative Results

Positive Results	Negative Results
Though it was a unique pilot project and has no similar model, the deficiencies faced during the project were removed.	The coordination of the project was the responsibility of someone who was not a member of local culture. We saw that the local language which will be used in that kind of projects is important.
We received 23 applications although we planned to work with three.	Receiving 23 applications in a year was an indication of the seriousness of the problem.
Of the 23 applicants 21 of them are still alive.	We lost the two applicants who were heavily injured when we received them.
We produced permanent solutions for 11 of the applicants. Meetings are underway for 4 of them.	6 applicants are still in the shelter homes. We might deal with those persons again.
We met all the urgent needs of all the applicants.	There had been problems with the Medical Faculty of Dicle University, about the costs of hospitalization.
A portion of the costs of hospitalization were met from the budget of the Social Solidarity Foundation, after the negotiations we had with the Foundation	
We developed permanent relationships with the official and civil institutions in the province.	
As planned, there has been participation from 12 provinces. 6 provinces were more actively involved in the project.	There had been difficulties due to the inadequacy of the funds appropriated to the project team for their travel and communication costs.
Relationships with the media were successful.	The demands of the TVs and newspapers were endless. They all wanted to meet with more applicants. That had a negative impact.

The utmost security was provided during the official transactions of the applicants in the province and their travel to the shelter homes.	
The communication methods developed by the project team for meetings with the close relatives of the applicants, minimised the risks.	There were two important negative developments; on one occasion there was an attack on the street, on another a relative of an applicant came to KA-MER with guns. Those risks were eliminated for the project team was ready for that kind of situation.
We helped the girls of the applicants to have access to education facilities.	

3-About the risks faced and foreseen

In a year we faced serious trouble on three occasions.

First case: An applicant who was staying in a shelter home had just won the lawsuit she filed to get custody of her child. She left the shelter home for one day and came to collect her child. A police, a lawyer, and an official from KA-MER escorted her to her house and collected the child.

After the child was taken the lawyer left the group as things resolved. The applicant, a female police officer and KA-MER official left the house and took a cab. They planned to drop the police officer off at the police station.

But as they were near the police station they saw that the angry male members of the family were coming. Though they attacked the cab, the applicant, her child and our friend from KA-MER survived just because the driver drove the car splitting the crowd.

However, though many police officers came out of the building, the female officer who accompanied the applicant was beaten by the male members of the family.

Second case: When our 3rd applicant was at KA-MER, we learned that people who wanted to kill her were wandering in the neighborhood. For that reason we had a couple of tense days until the applicant left the city.

Third case: The applicant with registry number 22 had called her relatives from the shelter home she was sent by SHÇEK and told she was supported by KA-MER. After that a male member of the family who wanted to kill her came to the restaurant under KA-MER with a gun and showed the name of the woman written on a paper telling that he wanted to see her.

Our friend, who was frightened, called KA-MER and giving the name of the applicant told that her relative was there to see her. But our general attitude was to say the woman was not with us, gave no information if she had arrived or not.

We met the man with the gun. The man explained the reason of his visit as follows: “Do not think I am an enemy because of that gun. If you want, I may leave it on the table. Our fugitive woman called us and told you were hiding her. My request is that: Hide her carefully so that she is never killed and my brothers never become murderers and go to jail.”

Upon the surprised gazes of our clients in the restaurant we told him that the woman was in a shelter home and sent him back.

After a review of the developments that we lived through for a year we reached those conclusions about the risks and measures:

- As soon as the applicant arrives at KA-MER, SHÇEK, the police station in the neighborhood and the Human Rights Coordination Unit of the Governorship should be informed; for that informing process to be quick, an information form should be prepared.
- Whether there is an instant danger or not, the applicant should not be let out without the necessary security measures

taken (changing clothes, police escort if necessary, using different vehicles upon departure)

- We should act as if we don't know anything about her when we meet the relatives of the applicant
- The support of the police should be provided if the applicant is going to leave the province; if necessary she should be sent with police escort.
- The applicants who want to go to a shelter home, should be sent to SHÇEK with an official document.
- The access of the applicant to the personal information and telephone numbers of the project team should be prevented.

4-Conclusions reached

On the responsibility of the state;

Although we developed different and productive relationships in the context of Diyarbakır, we realized that the official institutions see the killings in the name of honor just as events related to the culture and tradition and do not feel any responsibility about that kind of events. But the cultural and traditional practices which harm women are kept and fed by various mechanisms throughout history.

Changing the law is not enough. The most critical problem is to change the mentality. For many women who so far knew nothing about the laws, legal amendments mean nothing. Because, they do not know neither the current laws nor the amendments. For them, the law which has validity is the law of the family and the tribe.

- This is an issue of human rights. The state has the obligation of securing the lives of all its citizens.
- 23 applications received by a women's center in a year, is an indication enough to show that every year numerous women are executed.

- The problem gets complicated and deeper because of the communication problems caused by the language and women's limited access to education.

On the local language that should be developed while working on the killings perpetrated in the name of honor,

A permanent transformation of mentality is possible only through a language developed carefully. Other methods might flare the problem and cause strong resistance. During the project the neighborhood of every applicant was studied carefully and in each case a different program was developed and a different language was used.

At the beginning of the project, a woman outside of Diyarbakır had also participated at a family meeting with the project team; the people in the meeting were disturbed when they realized that. That time we spent a lot of effort to build trust again.

We never forget that in creating an appropriate demand and language for every applicant, our ultimate aim is to make every clause of Universal Declaration of Human Rights valid for women.

Some examples can be useful to explain what is meant by the local language:

In order to have access to the family of a woman who is accused with disobedience to her husband; for instance a woman who left the house without his permission and was found guilty for that reason; to ask for forgiveness might be required. As in time while relationship with the family grows, we can move on to other stages.

We were required to prove all the talking about her was just rumors and gossip to have our 2nd applicant forgiven by her family.

If the applicant wants to leave her family and lead a new life, none of those are required. The essential thing is the demand of the woman.

On the meaning of the disobedience:

Generally it was assumed that the only reason of the killings in the name of honor was losing virginity. But during the year long project it is seen that in fact the main reason behind the killings was to preserve the secondary situation of the women and prevent forming her own choices even in the most ordinary situations.

A special study was carried about what the disobediences were; we reached the conclusion that the following attitudes are regarded as disobedience and punished:

- Flaws in serving the husband or other male members of the family,
- To resist violent attitudes of the male members of the family and respond to them,
- Visiting neighbors though going out is prohibited,
- The rejection of a woman, who came from city to the village, to dress in line with the traditions of the village,
- A woman being friends with a woman whom her father-in-law doesn't like,
- To deny the claims that she has relationship with every male that she spoke with,
- To reject serving alcohol to the friends of her husband,
- To speak out loud, laugh, do make-up,
- To speak with a male widower,
- To reject marrying with a man whom the family found appropriate,
- Trying to get divorced because of being subjected to violence.

On the suicides of women:

Out of the 23 applicants, five were forced to commit suicide and when they rejected the family tried to kill them.

After the studies we carried on those information from our applicants, we found evidence that the women claimed to have committed suicide by taking various toxic pesticides, were in fact killed.

That conclusion is confirming the results that were reached in different studies.

These conclusions show that, if only the law changes but the mentality stays the same, the killings will take different forms.

On the approaches of political parties to the question:

During our studies which took place in Turkey's preparation process to EU, we saw that the political parties seemed as they were against the killings in the name of honor, but they acted shy when their support was needed.

Each political party is trying to cover up a killing that occurred in their close family instead of uncovering it. While Şemse Allak was struggling for her life with her baby, at the peace dinner organized for the male members of the families, the declaration made that the killing of the man was an accident without mentioning her name and not checking her later is a striking example.

The role of the SHÇEK, civil organizations and the problem of protocols signed;

It is known that SHÇEK had signed various protocols with civil organizations. Some employees of SHÇEK work like the personnel of the civil organization that SHÇEK has signed protocol with, forgetting that he/she is a paid official of the state. Thus, those staff members never pay attention to other civil organizations or their proposals. We constantly face with problems due to that situation.

In addition, the regulation of SHÇEK should be written again to include the necessary steps that should be taken in emergency situations and SHÇEK personnel must be sensitive to those cases. These changes and their declaration to the public will save the lives of many women.

Because, there are not women organizations working against violence everywhere. It is required that women should be assisted to make use of SHÇEK bureaus in every city and town.

5-Proposal for a permanent solution

A-Through a campaign that will be carried by the cooperation of mukhtars, imams and teachers of the villages;

- Women who do not have registration in the Public Registry Office should be registered,
- Every woman should have an identity card,
- Couples who had religious wedding ought to be encouraged for an official wedding,
- For all these official transactions, facilitated and accelerated procedures ought to be deployed.

B-To inform the women who are not aware of their rights because of the communication problems due to language:

- The Civil Code and Turkish Criminal Law ought to be told by videos produced in various dialects of Kurdish.
- These videos ought to be distributed to all the mukhtars and screened in every village.
- Also similar programs ought to be broadcasted by national TV stations, which have publishing rights in Kurdish.

C-It is known that killings in the name of honor generally do not occur out of instant anger, planned in a process and perpetrated in the knowledge of the community. Once information is received or a suspicion emerges:

- Mukhtars, imams and teachers of the villages ought to be assisted to interfere in the process, if this is not possible they should be assisted to apply the security officials,
- Securing the life of a woman whose life is in danger

D-For women who take shelter in a civil organization or an official institution due to fear of a possible killing:

- In every province sheltering stations affiliated with SHÇEK should be built and women should be admitted in those stations before going to shelter homes in which they will stay for a longer time.
- Shelter homes should have quotas for women in danger of a possible killing.
- Every person working in SHÇEK should be sensitive about the subject; nobody should try to persuade her to or not to do something and influence her decisions; in that regard training programs must be organized for SHÇEK personnel.

E-To increase literacy percentage among women:

- Literacy courses for women should be planned also for the villages,
- Methods should be developed for horizontal (woman to woman) and fastened literacy courses,
- If the woman rejects to go to school, those courses must be held in village houses.

F-To encourage studies on early childhood:

In every province, even in every town there are vocational high schools for girls, and generally in those high schools there are ‘Child Development Departments’. There are hundreds of women who are graduates of those departments. In every province, indeed every town, studies can be organized for children in 0-6 age group using that potential. For founding a culture of non-violence, ideal age is early childhood. But in that age group, schooling percentage is 10 % in Turkey general and 2.7% for Southeastern Anatolia. But Turkey has an objective of catching up with the EU standards:

- The women who are graduates of child development departments should be empowered to open crèches or nursery schools,
- Through legal amendments, opening process of crèches and nursery schools should be facilitated and encouraged,
- Social Service experts should act not as inspectors but guides who are promoting and encouraging.

As a conclusion:

All the killings perpetrated in the name of honor are extrajudicial killings. Legal amendments are an important step, now our role is to make the laws useful and functional with a transformation of mentality.

For the democratization of Turkey, we should work together to put an end to those killings that are a shame for us in respect of human rights.

CHAPTER 5

DECLARATION!

Şemse Allak is dead...

Şemse Allak who was stoned in the name of ‘honor’ on November 21st, 2002 in Yalın county of Mardin, died on May 7th, 2003, Saturday afternoon. Şemse, who was 35 years old, the five month old baby she was carrying and her husband whom she married with religious rituals were escaping to lead a new life when they were stoned to death. Her husband had died instantly.

The attackers did not realize Şemse was alive. Şemse struggled long for her life in Neurosurgery Service of Medical Faculty of Dicle University. She tried to live showing a resistance that surprised everybody. Maybe for her baby, maybe for her husband whom she did not know that he died or maybe to teach the world a lesson...

After a few months, she lost her baby. Then she turned her back to life, but again hanged on for her life.

Then the relatives of her dead husband came together in a peace dinner. They talked about how Şemse’s husband was killed “accidentally”. The one whom they wanted to kill was Şemse. But her husband did not leave her. The stones that lost their way had caused his death. It had been an accident. But they never talked about Şemse. Two families celebrated the peace between them.

Şemse was taken to the State Hospital of Diyarbakır nearly ten days before her death.

Now she was the daughter of Diyarbakır. Everybody was mobilized to keep her alive.

At first you, the members of the press wrote reports about her despite all threats. Dicle University, State Hospital of Diyarbakır, Diyarbakır Chamber of Doctors did the best they could do. Chamber of Commerce bought her medicine.

Governorship of Diyarbakır, Coordinator Governor, Health Bureau of the Province were seeking a way to transfer her to a hospital where she could receive better treatment.

And the day after her air bed would come from İstanbul. Her friends in İstanbul sent medicine and bandages earlier.

But Şemse has gone. She was not alone when she died. There were the ones who were holding her hand, kissing her face. There were the ones saying goodbye to her. Şemse was not alone in Diyarbakır. She was not alone when she was dying. There were women next to her. Sacide, Naime, Hayriye, Ozlem, Aycan, Ayşe, Fatma Aysel... No matter what their names were; each was there in the name of hundreds of other women.

These women never left her alone. For six months they whispered to her she was not alone. They gave her news from the world. She heard it all. She gave signs that she heard it all. Held our hands, blinked her eyes. But then she got tired. Left us and gone.

While she was leaving, she was like saying “Goodbye then, you have a lot of and difficult work to do”.

She was like aware of that she worked for “Human Rights of Women” by hanging onto her life. But she was tired.

Now Şemse is lying in the morgue of the state hospital. Her family will be informed. If they do not take her, she will be buried in the graveyard for the homeless. What can be said!

Perhaps she will be buried by the ones who stoned her to death, not the ones who struggled for her to live. Because, the law is like that.

The ones, who are killed in the name of ‘honor’, are generally buried in an unknown location. Their grave stones are painted in black. A white flag is hanged on the roof of the household whose ‘honor’ is decent now. Or the walls are painted in white. Because, the household is clear now.

Then the woman’s name is never mentioned again.

But we will never forget Şemse.

June 21st, 2003
On behalf of KA-MER,
Nebahat Akkoc

The text of the speech in the “International Symposium on the Sociological and Legal Dimension of Customary and Honor Killings” organized by AKADER

Date: September 26-27th, 2003

Place: Class Hotel

Nebahat Akkoç -General Coordinator of KA-MER

First, I would like to express how glad we are by that symposium, it feeds us a lot. Because, yesterday Amina Laval survived from being punished by ‘recm’. A day after that development which can be regarded as the success of the worldwide mobilization of women, our presence in this meeting is quite meaningful for us.

In addition, in every step of our project on “Killings in the Name of Honor”, conducted since the beginning of 2003 we realized that the solution is possible only with the solidarity of every part of the society. For that reason we took lots of initiatives to create awareness. We believe that this symposium which was organized independently from our efforts will strengthen and encourage us.

Ass. Prof. İlyas Doğan, Director of Executive Board of AKADER, defined the problem and his approach to the subject in the opening speech of the symposium; his definition and approach is almost the same as ours. Therefore we are impressed and moved.

We are in Diyarbakır, AKADER is organizing a symposium on the killings in the name of ‘honor’ and their definition of the problem is the same with the definition of the ones who live it. It is very important for us.

Our Governor Nusret Miroğlu and deputy governors are here. Miroğlu called for us in his modest speech. He said “Do not cover up the problems. Go deal with them, so we may solve them together.” How long we have been waiting to hear those words.

I said it was a modest speech. Because our province is providing critical support especially to our work on “Violence Against Women and Killings in the Name of Honor”. This support encourages us and gives us hope about future.

About who we are...

I wanted to tell who we are with a joke told by a woman visiting us: Hodja falls from a high rooftop and someone witnessing the scene shouts: “Hodja is falling, call the doctor!” This is Hodja! On that shout he says, “Call me someone who fell from a rooftop not the doctor!”

Here we are.

We are the women of the male dominant system, who fell from the rooftop and are hurt. We are the owners of the problem. We gathered and launched a women center.

About what we lived through... I want to tell you about that with the data from our Emergency Line, which is one of the many programs we developed for ourselves.

As 1702 women who applied to Emergency Line program;

35 % of us are illiterate.

6,7 % of us become literate without going to school.

22.8 % of us are primary school graduates.

9 % of us are secondary school graduates.

24 % of us graduated from high school

7,3 % of us graduated from an institute or university.

We grow by supporting each other. First we began in Diyarbakır. Now we are in Batman, Kızıltepe and Bingöl. Soon we will be in Urfa, Mardin and Hakkari.

We do not want to repeat our daily lives at home. Most of us work outside the home for supporting the family besides the house chores. Only 8 % of us have an immovable property.

Usually we live in fear. We fear from our fathers, brothers and husbands.

We fear because we are subjected to violence.

Sometimes every one of us lives different kinds of violence all at once:

98,8 % of us face psychological,

74,4 % of us face verbal,

56,5 % of us face physical,

70,6 % of us face economic,

46,9 % of us face sexual violence.

14,6 % of us are subjected to incest.

8,6 % of us were raped some time in our lives.

We know that we are not responsible of the violence we faced. Now we are not ashamed of being subjected to violence. We think the ones who treated us with violence should be ashamed of it.

We are not bound to be subjected to violence since we are women. All that we want is to be equal individuals in society.

We are not seeking a different world or a different culture. Generally, it is us who keep our culture alive. Our food, songs, dresses, friendships and solidarity make our culture alive.

But we are determined to challenge against the harmful practices of our culture and traditions.

We do not want to be exchanged, get married to someone whom we never saw, remain uneducated, get married while we are only children, be punished for nonsense reasons and live in constant fear.

We will struggle against those practices. Now we all know neither our beliefs nor our culture and traditions are the basis of such kind of practices.

Since 1997, we have our KA-MER. There, we are developing programs for ourselves.

Most of us live in fear. But 70 of us were subjected to endless death threats. And we learned about the death of a friend from a newspaper. After that event, KA-MER had thought that new methods were needed while working on the killings in the name of 'honor'.

After long discussions, we planned to secure the life of the woman who is in danger while trying to persuade her family to give up the 'death' punishment, through the relations that would be developed.

We launched a project which has representatives in 12 provinces of Eastern and Southeastern Anatolia.

In that project called “Preventing the killings in the name of honor in Eastern and Southeastern Anatolia and creating a social awareness about the subject”, we planned to work with three possible victims in a year.

But we received 19 applications in 9 months. One of the applicants was Şemse Allak. She was brought to Diyarbakır as heavily injured. KA-MER thought that she had to be supported. During all the months while she was still alive, we tried to tell her that she was not alone, and not guilty. KA-MER tried to carry the affection and sympathy of all the women to her. But Şemse lost her life.

Except for Şemse, all the women managed to survive.

It is assumed that the only reason behind the killings in the name of “honor” is “virginity”. We, women knew that that was not true.

The work of KA-MER had shown again:

“Virginity” is not the only reason behind the killings in the name of honor. Virginity is one of the reasons. There are rules for women set by the culture and traditions. Those rules differ parallel to the cultural characteristics and traditions of the family. There are different rules set for women who live in different flats of the same building.

The woman’s violation of those rules which are controlled by men or an assumed violation (rumors and gossip) or the declaration that she won’t obey them, can lead to lose her life through killing in the name of “honor.”

In almost all of the 19 applications KA-MER received, the accusation was disobedience. Disobedience to the male members of the family is one of the main reasons behind the killings in the name of “honor”.

While the woman is being punished by her family, her rights deriving from the constitution, civil law, international law or The Universal Declaration of Human Rights are not valid.

Usually women cannot become citizens.

She is like the property of his father, his husband or other male members of the family. Her owners have every right on her. As mentioned in the speeches made today, men are explaining their behaviors by saying “traditions are like that”.

Culture and traditions are not immobile or good or bad within them. They are a mixture of the good and the bad and they change as to the needs of the current times.

It is a baseless rumor that women who are asking for their rights will “deny their culture and traditions.” This superficial fear is being created by the practitioners of the male dominant system.

All that we want is to have a word on our lives and bodies. Our bodies and lives should belong to us.

I think we all witnessed different practices of our culture and traditions. In two different flats in the same building, one woman cannot even go out of the house while in the other there are women who work outdoors.

Despite the differentiation in their education and economic levels, they share the same fate as women. There are rules set for them. And their violation of those rules, sometimes can lead to lose their lives.

KA-MER will continue to work against “Killings in the name of honor”.

However KA-MER defines its approach to create civil society as “raising the problems to the consciousness, creating methods on the way to a solution and creating awareness about solution”.

KA-MER has reached a certain point in its work concerning the killings in the name of “honor” which are also extrajudicial killings. It was concluded that long term, highly supported and effective efforts are needed to overcome that problem. The matter is “the violation of the right to live”. The solution will come with cooperation of all of us.

Prof. Dr. Hüseyin Hatemi said “Everybody is responsible for her/

his honor and nobody can put a shame on the other's honor." This conclusion will be an important basis for our work.

There were questions about what honor is, but it is not discussed in detail.

To challenge the killings in the name of honor and violence towards women, it is required to take the weapons of religion and tradition from the hands which use them as such.

Almost all of the death decisions are approved by the fatwa of the religious authority in the village or neighborhood.

But all the participants of the symposium mentioned that our religion does not defend killing. That has to be made public.

Thinking that there is a role for everybody against killings in the name of honor, I would like to mention that we are waiting for your support.

**Best regards,
Nebahat Akkoc**

Organized by; ŞAHMERAN Istanbul

Place: Bostancı Teacher's Guesthouse

Date: October 24th, 2003

KA-MER was constituted in 1997. Though it was established in 1997, I can say that our will and search for a women study has begun by late 1995.

This will and search led us to join a public inquiry planned for Southeastern and Eastern Anatolia.

This study lasted nearly for two years and was realized by a 12 member women's group. This period, during which we traveled and interviewed women individually, was quite important for us.

Because in 19 different provinces through our individual interviews we listened and saw how women live. During that survey we gathered together from time to time and talked about what we were planning for our study. We were working in different places, some of us in country, some in city. Sometimes we had the chance to interview women for hours.

The essential thing is that, through that kind of a study we gained the experience and knowledge to see what is needed in a study about women.

Women have been subjected to violence more than what is known or assumed. They thought they do not have the right to reject what they live. Because, they were "women". They were supposed to experience violence.

A little minority among them wants to get rid of violence, but they do not have any hopes about it. Because, there weren't any institutions or any person whom they could apply to. KA-MER was planned drawing on from that need.

KA-MER launched "Group Works for Creating Consciousness

about Human Rights of Women”, before it was constituted officially.

And it tried to form a service to which women can apply and take support.

The most important thing KA-MER needed in that period was developing methods on interviewing the applicants and group working.

We cooperated with a lot of institutions and people to meet those needs.

It has been six years since 1997. Now we are working in a four storey building with 40 personnel.

We define our role and target as “Strengthening women individually, socially, legally and economically in order to struggle against the harmful practices of our culture and traditions.”

We carry on lot of studies within that framework. We learned what to do and how we should do it from women, who applied us, got support from us and then supported us.

We persistently argued and will argue that women and men are equal individuals in a society. All other things are decided through the thoughts and wishes of the women.

Today I would like to talk about how universal and local relationships should be founded correctly in regards to “women issue and the human rights of women.”

We talk about and hear the usual discourse that “the women issue is a universal matter, but there may be qualitative and quantitative differences based on the culture.” I think this is a correct supposition.

However I will try to explain the importance of building a right connection between universal discourses and local realities by giving examples from KAMER experience.

I am feeling that as women and children centers, we are in danger of becoming the most concrete indicators of globalization. I think we

have a role of ascertaining and emphasizing the differences. And also I have the concern that our studies will be unsuccessful without that kind of a study.

Here is what I meant by “building a correct relationship between the universal and local”: I believe we don’t have the right to hide local violations of rights with the concern of humiliation and providing material to racism; but also we should not think that we are the only ones subjected to such kind of violations.

I believe we should ascertain and emphasize with the fact that both the women issue is a universal matter, and qualitative and quantitative differences based on the cultural characteristics are important; I believe establishing and emphasizing those facts can enable us to meet with our aimed audiences.

KA-MER began to establish its women policy after developing local assumptions based on the universal discourses.

A few examples are as follows:

- **“To raise the status of women”**

In meetings both in Turkey and abroad, we saw that “to raise the status of women” was a designated objective.

As we analyze the planned studies towards that objective we saw that sometimes “the current status was accepted” and sometimes changing the traditional ways was planned to raise the current status. The status of an illiterate woman can be improved by teaching her how to read and write. But we know that improved status will not prevent the things those are related with being a woman.

Cooking, sewing, embroidery and various professional courses were organized to improve the status of women. As a result of those efforts, the traditional status of women could be raised in various levels. But that’s all.

The other alternative was targeted to ensure a transformation

aimed indirectly. But our objective was a clear, understandable but belated one as in to contribute to the process of enabling women utilize their basic human rights.

After those assumptions, KA-MER defined its objective as “changing the traditional status of women and strengthening them in their new status.”

This assumption directly affected the methods that will be utilized in many studies. First there was the process of realizing and questioning the current status in the traditional structure. When a woman decided to change her status, we tried to support her.

- **We examined where and by whom violence is exercised**

Again in the studies we joined and collaborations, we saw that “violence towards women” is defined and confined as domestic and coming only from the husband.

Indeed sometimes there were talks about the harms of stepping out of that definition. The claim was that: If the violence perpetrated by the father, close relatives or people who have authority on the family is involved in that definition, it would expand and blur things.

We asked that question to women during our studies which lasted for six years. Indeed we went further and together made a definition of a local family.

Because:

- If we take into account the practices experienced during childhood, berdel, blood price or betrothed in cradle, there is not a husband.
- If there is a marriage with someone from the family of the dead husband, there is again no husband.
- Husbands are not always the heads of family councils.

All the people who play a role in those practices were involved in

our definition of a family. In our region, they are not third persons outside the family.

We saw that usually there is not a nucleus family model. We know that usually couples are not living their own choices. If they don't have an official occupation, they cannot live in the province or house they want, they cannot do the job they want. We saw that in those kinds of decisions, usually relatives and other people who have authority on the family have a word.

We decided to deal with the violence from the mothers and mother-in-laws. We know that violence of the women towards woman sometimes causes mocking approaches towards studies on human rights of women. But it is true that young women are being subjected to violence perpetrated by their mothers and/or mother-in-laws. Women who were denied roles other than being a wife or mother as to traditional gender roles engage in violence against other women; what is more natural than that? In preserving the traditional structure, usually day chores belong with mothers or mother-in-laws. Certainly patriarchal system is responsible for that. We thought that we don't have the right neither to blame the practitioner nor hide what is happening.

We know that no matter where and how it is practiced, "violence towards women" is based on the gender discriminating system.

To fully define the domestic violence, we involved everyone who has authority on family in that definition. Actually it is like that in real terms; the responsibility of the family and power is shared among the husband and the others. The woman is usually in a position where she has a lot of responsibility but no power.

- **We made our own feminism definition thinking that "Everybody has their own feminist approach"**

KA-MER managed to meet with its target audience since the day it was founded. Women applied to us to join the group works or receive our support in various matters as well as violence. They embraced, sup-

ported and joined us. They understood and defended KA-MER. But they were either shy when it came to talking about “feminism” or they put plainly that they were not feminists.

It was possible to approach that matter with a universal perspective and see it as a consequence of the propagandas of male dominant system. In fact, partially that was true. But we tried to find out if there were local reasons behind reservations about feminism.

We saw that women thought feminism aimed to detach them from their cultures. They thought that feminism means being educated, economically strong, have a certain style of life and clothing.

However KA-MER defined its role as “to challenge against cultural and traditional practices which are harming women.”

Women were drawn into a dilemma by the concern of being detached from their culture while involving in a cultural struggle on one hand and demanding their rights as women on the other.

Together we examined the harmful and beneficial aspects of culture and traditions. We saw that the harmful practices are also human rights violations and we were struggling against those, so our feminism was “arguing for the human rights of women.”

Together we underlined that feminism is not in the monopoly of anybody; every woman can own her human rights wherever she wants; at work, in the kitchen, in the fields, while milking or picking cotton; and to us this is feminism.

While we were thinking around the subject and reaching those conclusions, we all were happy and excited.

Certainly the system has strong weapons to protect itself. Everything, education, media work against women. But we are suspicious about all the reasons behind the women’s detachment from feminism being based on the system or not.

As women working for the human rights of women, we have the

right to determine our private life in line with our choices. But we are suspicious whether we conceive our choices as the choices of other women.

I do not know if those concerns played a role in marginalizing the women studies.

All I know is that the women who received KA-MER's support want to establish equality and freedom in their neighborhood and relations.

- **While expanding its studies KA-MER decided with whom it will work**

We began as a group only in need of a women study and trusting each other. There was violence in the region in which we will work; everything was black or white. Our emergence as a different color caused resentment among everybody for a long time. The women who had awareness were an exception.

New studies began and we decided to start in regional studies.

But with whom we should have worked?

Making that decision, to which points should we pay attention to?

First we examined the situation:

- Training women on the human rights of women was not included in the official curriculum. For that reason the diplomas given by the official institutions were not important for us.
- Our region, especially the women in our region did not benefit from their educational rights. We had to give a chance to ones who hadn't found one.
- We had to take into account the concerns that feminism is the work of an elite.
- And in that difficult work the most important thing was volunteering.

Drawing from those and many other conclusions, we defined with whom we would work: “All the women who participated in our group works and had awareness, who could raise awareness among other women, who understand and accept our principles, which are eager and open to learning.”

So we can say that “The problem was claimed by the ones who were subjected to it.”

Certainly we are aware of the need to have the knowledge what it means to be ready to work in a civil organization. Every woman who joins us spends her first year in learning.

We try to organize programs to provide women with every piece of knowledge about the work she would do. In that regard, for every one of us, KA-MER works as an educational institution.

We decide from where and what we should buy then buy them. Being careful about the local brought us to the process of “preventing the killings in the name of honor and creating a social awareness in Eastern and Southeastern Anatolia”.

At the beginning of that project all we have was our assumptions.

- Women were living in fear; some of them were receiving death threats after their application.
- We knew that the killings in the name of honor were not instant murders; they were executed in a process of 3 to 5 months.
- We knew that there were different norms set for women in different cultures and traditions.
- The violation of those norms or assumptions of such kind of violations led “judging” women by the family and killings. These norms could differ in the flats of the same building.

In the beginning we aimed to reach three women in a year, to secure their lives and create social awareness through the rela-

tions we would build with the neighborhood of the woman and with other people.

On the 10th month of the project, we received the 19th application and saw that:

- The main reason of the killings in the name of honor is “disobedience of the woman.” To secure itself, system judges and annihilates women who tried to challenge it or assumed as attempted to change it.
- The main reason of the killings is not virginity.
- First the women are forced to commit suicide. And if they reject they are subjected to killing efforts. Thus we conclude that the suicides of women in our region can be murders in fact.
- The death decision about women could be taken by relatives or people who have authority on the family other than the husbands and fathers.
- The society judges the people who forgive “the guilty” and forces them to kill.

The problem of violation of the human rights of women and its solution is a long term process that will last decades. But the killings in the name of honor must be stopped as soon as possible. This study will be planned with an objective of putting an end to those killings in the coming years.

There are lots of things to tell about KA-MER’s working principles, methods of determining those principles, how the human rights of women are violated and the methods that are used by the women who are in the process of acquiring awareness.

We plan to write them all in detail.

The KA-MER experience which I tried to explain today was about the benefits of transforming the universal discourses developed by the struggle of the women worldwide into local practices.

Our task was to raise awareness. Then the process developed in

line with the demands of the women who supported us.

KA-MER became a “Women’s Center” through that way.

Women do not want to deny the culture they live in, live like people in other parts of the world or look like them. They want to have equal rights as men do and lead a humane life in their culture. This conclusion, which we reached by examining women’s demands on our support led us to remind men the social gender roles. When born, everyone is a human, a baby. Society attributes individuals the roles of femininity and masculinity. There are various methods developed by the society to that end.

The discrimination that began during pregnancy continues after birth and throughout the childhood.

No one tells his wife “My brave daughter will be born.” Girls usually are born despite the family. Then the pinks are for girls and blues are for boys.

The toys differ. The family unconsciously helps in forming the roles of femininity and masculinity. Education, media, society, everybody, everything feeds and supports that process.

We want to tell the man that: Male dominant system is the same with the system which inflames wars, leads to poverty, supports prohibitions, produces weapons and sells them. There aren’t two different dominant systems. This system burdens the roles of femininity and masculinity onto us.

The tricks of the dominant system which creates the role of a controller for men and places women to a secondary position must be seen and denied.

In the name of leading a humane life, to live as ourselves it is necessary to deny being a player in the system.

**Best regards,
On behalf of KA-MER,
Nebahat Akkoc
October 24th, 2003 -Friday**

DECLARATION!

Kadriye Demirel is dead!

IT IS NOT HIDDEN ANY MORE

Today we had another funeral.

Kadriye Demirel was a 15 years old girl. She was pregnant for 6,5 months.

She had been brought to Neurosurgery Service of Dicle University as heavily injured on her head hit with stones and cleaver. According to the statements of the witnesses her head was caved in due to the strokes of the stones. On her head and in various parts of her body, there were serious injuries caused by the stones.

Despite all the efforts, her young body could resist only for a few days. The young woman, whose name written as Kadriye on her identity card but called as Kader in the family, died in the early hours of November 17th, 2003.

In fact there were two deaths in one body. Because Kader was pregnant for 6.5 months.

Her mother told that she was raped and her baby was the result of that rape.

Who knows how much she was harmed when subjected to rape. Being subjected to rape is also a “crime” of women. I do not know what crime it is. Maybe it is “leading to rape”. This question should be asked the people who decided to kill a raped child as what kind of an accusation they had actually.

One thing we know is that a family who has a 15 year old pregnant girl does not have the chance to lead a normal life. Society is so brutal on that matter. They have to kill to be able to wander in the streets and go to work as always.

I do not know who is guilty. Is it Kader, her family or us?

All we know that her brother took her out as if they were going out for a walk.

Her brother put his arm around her shoulders and said “Let’s go for a walk.” He took her out of the house. Then, heavily injured Kader was taken to hospital by police. We learned about the event from news agencies. Our friends immediately went to see her. This time everybody was there.

Our grief due to her death mixed up with the happiness we live when we saw the crowd owning her.

At last our voice was heard. It is understood that the killings in the name of honor are extrajudicial killings. Everybody supported and claimed Kader. Nobody said, was able to say “Kader’s fate was like that.”

In fact Kader was a kid. She was only 15 years old. Her brother was 19. While he was going with the police he was gazing proudly.

Kader was dead and her brother is in jail.

Our only consolation is that the killings are not hidden anymore. Since her mother claimed her body, she was not buried in the graveyard of the homeless. She was buried in the Mardinkapı Graveyard. There were men in the funeral. We are trying console ourselves by thinking these things.

November 17th, 2003
On behalf of KA-MER,
Nebahat Akkoc

Date: December 4-6th, 2003

Subject: Temporary program for the seminar on the violence in the name of honor

Organizer: Consulate of Sweden/Sweden Research Institute

Presentation: Nebahat Akkoç -KA-MER -Diyarbakır

I want to start the first speech of this symposium by mentioning Anna Lindh, late Foreign Affairs Minister of Sweden. I am afraid you will conceive those words as a familiar attitude, an ordinary gesture after the lost ones.

She spared the most important part of her visit to Turkey to Diyarbakır, and the most critical part of her Diyarbakır visit to KA-MER.

She visited KA-MER in the companion of a highly expanded delegation. There were nearly 25 journalists with her. She received information on our work and made a statement that she supported the efforts of KA-MER. These are supports which are very critical and should be mentioned.

Then altogether we went to “Neighborhood Bazaar of Women” which was opened within the framework of our work about “entrepreneurship of women”. All the women who had stands in the bazaar were immigrants, uneducated women, even not one of them was able to speak Turkish. She was so friendly to them.

She talked to some through an interpreter and some without the need of interpreting. They seemed like talking the same language. I was watching her from a distance. At one point someone from the delegation came and said Anna Lindh was calling me. I went. She said “Let’s walk for a while”. I understood that she wants to be alone with me for a while. We walked side by side swiftly; the crowd was following us. She turned to me and looking directly into my eyes, asked “How are you? Are you really well? Are you working and living in comfort?”

At that moment we were two mothers, two feminist women who knew the difficulties of working for women and standing against violence. At that moment she was not a politician or a diplomat. She was a friend.

To me, that was a question which meant lots of things. I answered with all my sincerity: “Yes, I am quite well, not in a difficulty that I cannot deal with.”

We agreed to cook and eat together, if I went to Sweden. She told that she had friends from Diyarbakır and knew our cooking culture.

When I mention Anna Lindh, I am reciting her name with that short, special and meaningful meaning besides all the other things she resembles. I recall her remembering the friendly communication she built through women language with me and the women in the bazaar.

One morning I woke up and learned that the bazaar Anna Lindh visited was destroyed. It was too much for some that the women were selling vegetables in the bazaar. For that reason they destroyed the bazaar. My heart ached. I remembered that short, friendly chat.

One morning I woke up and learned that Anna Lindh was murdered. She was too much for some people obviously.

The violence being fed from the same source continued. There were two attacks in Istanbul.

For a while, I thought that this meeting could be cancelled. Then I received invitations to the symposium from the consulate. That was the right response that should be given to violence.

They want us to pull back. They want us to leave the space to them. But we will continue to work. Maybe with fear, but we will never stop working.

KA-MER who established one of its most important principles as “standing against violence” was launched in 1997. KA-MER tried to support women since the beginning. But its first special study on the

women killed in the name of honor was planned by late 2002. KA-MER received its first support from Anna Lindh, on its application to the Istanbul Consulate of Sweden.

Through the project on the killings in the name of honor, we aimed to secure the lives of possible victims by opening the ways of access to KA-MER on one hand and by seeking to meet their families and neighborhood to find out the cultural practices which cause the killings in the name of honor and transform them.

It has been a year since the beginning of the project. It would be meaningful to tell about the first and last executions that are accepted as applications, and the developments about them to be able to put plainly how far we have gone.

I say “accepted as application”, because in those two cases women were not in a position of making an application.

The first application was Şemse Allak who was stoned to death, assumed as dead and left then brought to Medical Faculty of Dicle University by the police when she was in a coma. Şemse Allak was pregnant for 5 months when she was stoned to death.

The last one was Kadriye Demirel. She was assumed dead and left; she was also brought to the Medical Faculty of Dicle University by the police. Her head was crushed with a rock and her body was cut with a cleaver. Kadriye Demirel was pregnant for 6.5 months.

In the first case KA-MER was alone. We struggled for the recovery of Şemse Allak for months, we knocked on every door, and we did the best we can. But Şemse Allak died six months after she was stoned to death.

We could not follow her lawsuit, because Şemse could not find the force to sign the representation documents; we also could not find a relative of her who will sue the killers. Her corpse was buried in the graveyard for homeless people with a funeral attended by nearly 20 women.

When Şemse Allak was still alive, someone mediated between the two families and helped them reach peace. A peace dinner was organized. The male members of the two families reached peace. The name of Şemse was not mentioned on that occasion.

Kadriye Demirel was also left alone after her head was crushed with rocks. She was also brought to the Neurosurgery Service of the Medical Faculty of Dicle University just like Şemse Allak.

When we heard about the incident and went to the hospital, we saw that civil organizations were there to take care of Kadriye. She was not in need of KAMER. Everybody was there.

Kadriye lived for two days. She never stayed alone for those two days. There were a lot of people to claim her corpse. Her funeral was crowded. Associations, trade unions, human rights activists were there.

It was perceived that the human rights of women are human rights. Indeed some of the women visited Kadriye's mother and persuaded her to attend the funeral. Her mother was near the grave of Kadriye, whom she could not prevent her being victimized. She was in grief, lamenting for her.

As KA-MER we were there also. The grief we felt on her death was mixed up with the happiness at the sight of the crowd who claimed her.

In a year we went so far. We are happy to see that important progress was made in raising awareness.

Two other women corpses were found on the same day Kadriye was killed. One was on the road of Diyarbakır-Elazığ, close to the check- point near Maden; one was in Siverek, in a town of Urfa.

In the checkpoint near Maden, security forces showed the computer printed photo of the woman to the drivers of the cars stopped, in an effort to find her relatives. This incident was told to us by a male traveler on one of the buses. We learned about the corpse in Siverek from a newspaper.

They did not have anyone to claim them. But some people came to KA-MER to give information about the corpses.

While the one who killed Şemse and the murderer brother of Kadriye tried to make everybody feel that they were comfortable and proud of themselves because they cleaned their honor, the ones who killed the other two women preferred to stay unknown. But the ones who kill women to clean their honor usually stand in front of the public as they are heroes. Because this task is assigned to them by the society. And they show everybody that they accomplished their task.

Things are changing. Because, laws are changing in Turkey. Social sensitivities are changing. Killers in the name of honor do not face the public always proudly. As in those two cases, some try to hide themselves.

Certainly those killings are not specific to Diyarbakır. And our works are not confined to Diyarbakır. We are working in 12 provinces of Eastern and Southeastern Anatolia and will continue to work. Our burden is a little bit lighter. As the need for us in hospitals and funerals diminishes, we will attend to those occasions only to represent KA-MER and have much more time to deal with raising social sensitivity.

We do not forget that all the current institutions are products of the system; for the ultimate solution all the institutions should recognize and question the male dominant system; the elements which fed gender discrimination or turned a blind eye to it should be eliminated or restructured.

I used the examples of Şemse and Kadriye to show the way we took at the end of a yearlong work.

Within the framework of that project, KA-MER received 23 applications in a year. Şemse and Kadriye were dead. The others are living.

In order to see understand the cultural basis of the killings in the name of honor, we examined the reasons of “judgment” one by one in all cases.

These reasons show the cultural basis of the killings in the name of “honor”.

In Şemse Allak’s case, the reason of the execution was her to live a hidden romance with a man and getting married through religious wedding.

In Kadriye’s case the reason was rape. Not the one who raped but the one who was raped was judged. That means rape was a cultural basis of being judged, a guilt deserved death.

We recited the names of Şemse and Kadriye. Because, they do not live anymore. Other applicants are still alive. For that reason I will refer to them with their numbers in our report.

In the cases of 2nd, 7th and 13th applicants, the reason is the same. Leading to rumors. If there is a rumor about a woman, that is accepted as a reason enough to punish her.

Besides, we know that the rumors about our 2nd applicant were spread deliberately by the man whose demands were refused by her.

A woman behaving more at ease than others, her laughing, doing make up, speaking is enough for spreading rumors about her. Drawing on from those rumors the woman is accepted as guilty and judged.

Of the 21 applicants, only two of them were judged because of the sexual intercourses they had with their male partners. Premarital sex experienced by a young woman is an absolute reason for a death decision. But this is not the only one.

Our 4th applicant was also a single young woman. She was sentenced to death because she refused the candidates her family proposed and she said that she wanted to marry the person she liked.

To her family, the young woman was a potential criminal because of that kind of an act. She was a nuisance who sooner or later would put a shame on the family’s honor. They thought that they should get rid of that nuisance to comfort the family.

However the woman managed to distance herself from the family, marry the person she wanted and lead her life as she liked.

Our 5th applicant is a married woman. She was sentenced to death because she didn't listen to her husband. Thus, her guilt is disobedience. We did not learn exactly which instruction she disobeyed.

Justified or not, right or wrong, obeying the husband is an absolute task. Otherwise it is enough for being punished.

Essentially, the main reason behind being judged in the name of "honor" is disobedience.

Men's beating women on the first night of the marriage, indeed engaging in violence causing serious injuries are practices developed to guarantee women's obedience.

The guilt of the 6th applicant was to say that she wanted get divorced from her husband who was older than her, constantly engaging in violence on her and whom she was forced to marry. In our culture, a male member of the family whispers in the ear of the bride leaving home: "You are leaving here in your white wedding dress, but can only return her only in your white shroud."

This is a tradition to remind her that she has no right of divorce.

Kadriye Demirel was killed because she was raped by a male relative who easily visited their house.

Our 8th applicant was judged because she was harassed by the friends of her husband, whom her husband brought home to drink. After several times being subjected to harassment she asked her husband not to bring his friends home. For that reason she was accused by her husband in leading to harassment. But her family understood her. Now she's living with them. As is seen in those two cases, the woman always has to protect herself from harassment and rape. This is a task. Not succeeding in that task for any reason, is accepted as guilt enough for being punished.

9th, 11th, 15th, 16th, 17th, 19th and 20th applicants of which two are single, and the rest are married, also were judged for disobedience.

16th and 29th applicants were judged because they left their homes due to constant violence. Women have no right to leave their homes even though they were subjected to violence.

They did not obey. It is essential for women to obey the male members of the family. Otherwise they should be punishment for them. Responding to men speaking, not doing what he wants or rejecting their requests is considered a crime. These may acts be in situations that are quite unimportant for us. Ordinary reasons are like going out of home, speaking with someone whom the male doesn't like, going to the house of the woman's father without permission from husband or shopping. The essential thing is to prevent the woman to tell her own choice or live it. They think disobedience to some ordinary situation may escalate tomorrow and they try to prevent this. It is known that in our region the first disobedience of women is being punished not by killing but by harming some of her organs.

The crime of the 10th applicant is to fall in love and not to hide her feelings from the family. With that act she showed an unconventional courage, was assumed as a potential threat in future and judged.

The 14th applicant got married without the permission of her family. Later her husband left her alone. When she was abandoned, she returned to her family with her child. When she understood that her family would kill her, she applied to KA-MER through one of her relatives.

We can tell a thousand reasons for punishing women. The common point of all the applications is that women behaved against their social roles.

Now I will explain the conclusions we reached from those applications.

I told about two women whose corpses were found on the same day Kadriye died, at the beginning of my speech. One corpse was

found in Urfa Siverek who had been punished because she went to see her family in Adana without the permission of his

husband. This was such a crime that she was found guilty both by her husband and his family.

Several years ago in Urfa, weren't two women killed; one for going to the cinema, and the other for listening to a love song on the radio?

Fadime, in Sweden was killed because of being with a man from a different culture.

Different cultural characteristics shape and change the norms set only for women, which are named as "honor" and affect the type of punishment.

For example, in our region as a consequence of migration from country to urban areas, families try to maintain the norms of the village in a city. Women who can go to work in the fields in the village can be punished if she leaves the house in the city.

In conclusion, we may tell hundreds of reasons based on culture for punishing women.

Each one is a practice of a different tradition, but all can be gathered under one headline:

"To preserve the secondary status of women"

In the meeting organized by AKADER, Aytakin Sir described the reason of those practices as "preserving the slavery status for women." We also agree with that description.

"Honor" is each one of the norms set by the cultures to control women. Honor is laughing, going out, loving, wanting songs from a radio station, education, knowledge, speaking, sexuality and hundreds of other things. Honor is not only about virginity as assumed. Virginity is only one of the reasons. "Honor" is to obey, to submit".

The source of all these norms is the “male dominant thinking system” which suppresses women in different cultural practices throughout the world.

As KA-MER, we first looked at the universal, then the local; now after examining the local we are again looking at the universal. For example, while following what Amina Laval had lived through, we recognized the similarities between the conception of “honor” in the universal and the local level.

The system is working brutally as a whole.

The system is looking for thousands of basis to be able to survive and feed itself.

The problem is the patriarchal system. It is the system which suppresses women, prevents them from being individuals and keeps them as submitting to men.

We, as women organizations throughout the world and in Turkey, each of us struggle against the harmful practices of our cultures, so actually we are trying to change a huge system.

Thanks to the project carried out this year, 19 women managed to survive. Their struggle helped raising awareness.

For that reason, to see the local, to work in the local, to lead and support creating social awareness and cultural transformations is an important role.

Assuming both the theories developed by hypothesis and theories produced in different parts of the world are valid in the local and working on that assumption sometimes proves inadequate, and sometimes leads to dangerous conclusions. According to us, the most accurate thing to do is to do them both at once for every culture.

In our opinion, it is better is to show interest in the local knowing that the problem is universal, and to work without turning a blind eye to the local, the local values, by caring to preserve the positive values of the local structure.

Utmost attention should be paid for avoiding the language and attitudes which can lead to whole rejection of any cultural structure.

For example:

- Universal Declaration of Human Rights establishes that every individual has the right to free travel. Among the attitudes regarded as “disobedience”, there are women going out of house, to some place in the neighborhood or rarely to another city. In that situation, if the woman is being judged by her family, we cannot tell them “But she was using her rights deriving from the Universal Declaration of Human Rights”. This is a matter of process. If we say such kind of a thing, our relationship will be broken. The necessary language can be developed by the ones who know the local norms much better.
- When we visit an injured woman or attend to a family council, we should be careful about our dresses and our language. If we don't do that, nobody will pay attention to us.
- To defend a woman who lost her virginity by premarital sex, saying “But she has the right on her body” in the family council may sound so natural when you are coming from a distance. But in local practices, that kind of a sentence will only lead to the judging and isolation of the one who says it. It is necessary to work for years to speak out that sentence.

It is possible to give lots of other examples. For that reason, KAMER began to work to launch 12 different organizations in 12 provinces. Because we think, although we have the same ethnic identity, it is not right to work trying to reach Urfa from Diyarbakır, Van from Bingöl. In every city, the necessary language can be developed only by women who grew in the cultural and traditional practices of that place, recognized the secondary status of women and determined to struggle with that.

In dealing with the cultural basis of killings in the name of honor, there is cooperation between the local women who defend the hu-

man rights of women and local official and civil organizations. Lots of things that must be done in general could be solved with the right cooperation.

The conclusions we reached after yearlong study, makes this an obligation.

For example:

- 1- In Turkey there is a question of sheltering houses. The number of sheltering houses affiliated to SHÇEK is limited. A woman who is in danger should be settled in a sheltering house immediately, but that cannot be done; so both the woman and the related civil organization are drawn into serious danger.
- 2- The civil organization which manages to send the applicant to a sheltering house cannot have anymore contact with her. Thus permanent solutions for the applicant cannot be developed, the woman is sent back after the period of time appropriated for her stay is complete and it becomes necessary to work with the same applicant again.
- 3- The applicants who cannot receive psychological support in the sheltering houses they settle in, return home with more psychological complaints.
- 4- The organizations who work for women, are not able to open sheltering houses because of both material inadequacies and hard conditions set. The human rights of women which are already violated are perceived as the problem of women organizations not the state.
- 5- KA-MER developed cooperation with official institutions for this study and its other works. But in other provinces we work, the women or men employees' perspective on women causes distress both for the applicant and the related civil organization. It is not known or ignored that these organizations are trying to accomplish one of the essential tasks of the State.

- 6- Hospitals are demanding civil organizations pay the treatment costs of women who are assumed as dead and left in a coma and brought to the hospital by the security forces. But university, state or social security hospitals should carry out such treatment at their own expense.
- 7- For a society which founded its relationship with women on the basis of violence, to develop alternative non-violent attitudes and relationships is a process that will be improved by looking at the examples throughout the world.

These and other similar problems can be solved by only national cooperation that will be developed.

Local practices can be implemented only through the appropriate language and the careful work that will be developed by local women. This is a dangerous task at the same time. As you know killers are now hiding or pretend that their murders seem as suicides. System is resisting. The methods for the struggle must be developed by taking all those into account. We prepared the next step of the “Project of Preventing Killings in the Name of Honor” by taking all those conclusions into account.

Finally, violence against women has not stopped anywhere. Our women visitors from European Parliament talk about their difficult experience as women.

We are years behind lots of countries. This is a struggle which will last till the end of the male dominant system.

But I believe the killings in the name of “honor” will come to an end in a much shorter period. With that belief, I would like to say that I hope concrete conclusions and cooperation are reached in that meeting. My best regards.

Nebahat Akkoc
05.12.2003

